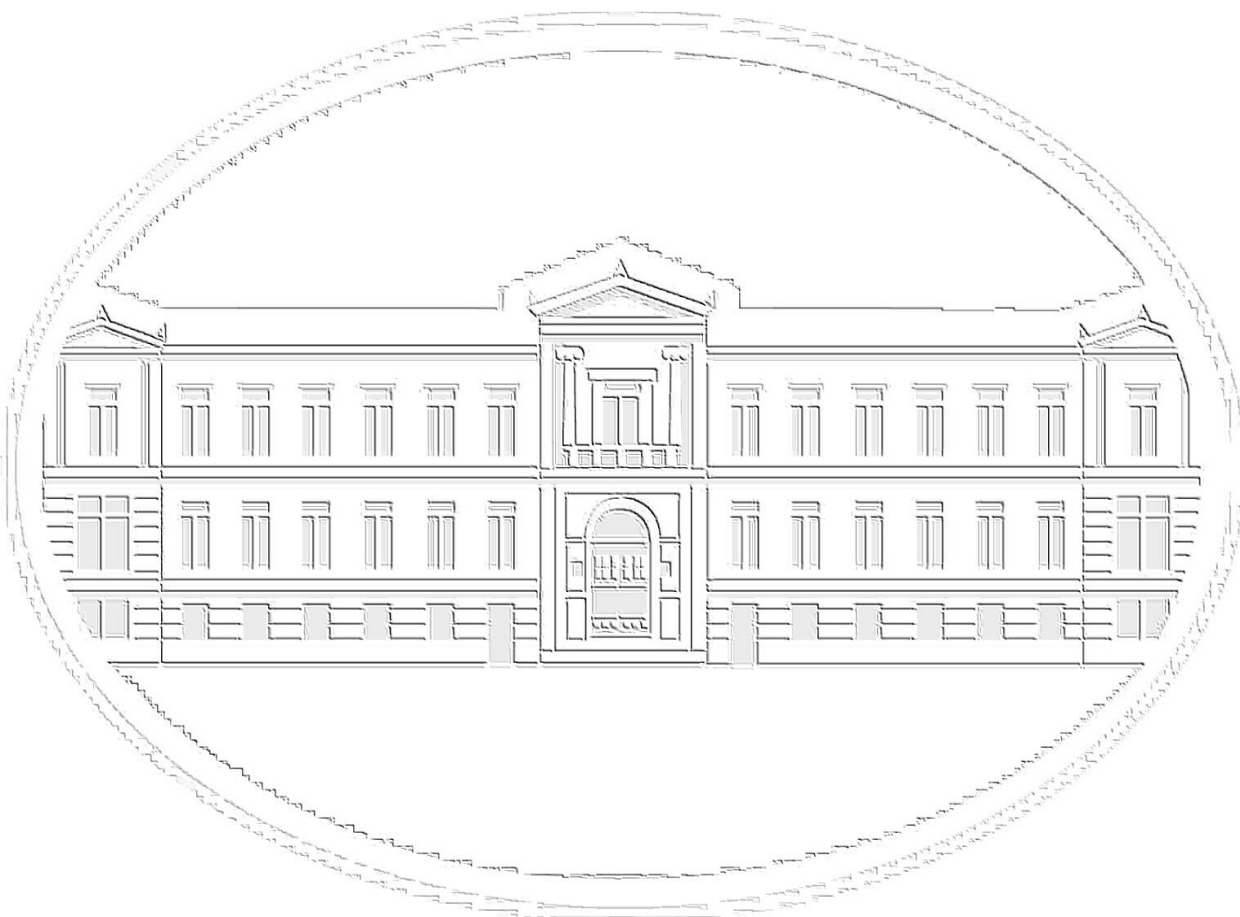

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

**Όμιλος και Τράπεζα
Εξαμηνιαία Οικονομική Έκθεση
Περίοδος από 1 Ιανουαρίου έως 30 Ιουνίου 2018**

Αύγουστος 2018

Πίνακας Περιεχομένων

Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου	3
Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου	4
Έκθεση Επισκόπησης Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	29
Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	30
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 6 μήνες.....	31
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 6 μήνες	32
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 3 μήνες.....	33
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 3 μήνες	34
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος	35
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Τράπεζα.....	36
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	37
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες	38
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών	39
2.1 Βάση παρουσίασης.....	39
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας	39
2.3 Υιοθέτηση των ΔΠΧΑ.....	41
2.4 Επικαιροποίηση σημαντικών λογιστικών πολιτικών που περιλαμβάνονται στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου σχετικά με το ΔΠΧΑ 9	43
2.5 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	49
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας.....	50
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	52
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Φόροι.....	53
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή	53
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	53
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.....	54
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	56
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	58
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Υποχρεώσεις προς πελάτες	58
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις	59
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές	60
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	61
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	62
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Κεφαλαιακή επάρκεια.....	63
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	65
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών.....	71
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Ενοποιούμενες Εταιρείες	72
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού	73
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 κατά την 1 Ιανουαρίου 2018	73
21.1 Συνέχιση της εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης με βάση το ΔΛΠ 39	73
21.2 Επίπτωση από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9	73
21.3 Εκτιμώμενη επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια	78
Διαθεσιμότητα Οικονομικών Καταστάσεων θυγατρικών εταιρειών	80

**Δήλωση του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου
σύμφωνα με το Άρθρο 5 του Ν. 3556/07, όπως ισχύει.**

Εμείς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. και εξ όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι:

- (1) Οι εξαμηνιαίες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της περιόδου που έληξε την 30 Ιουνίου 2018, καταρτίστηκαν σύμφωνα με το ΔΛΠ 34 και τα ΔΠΧΑ όπως υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων, στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών της Τράπεζας καθώς και αυτά των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο.
- (2) Η εξαμηνιαία έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, απεικονίζει κατά τρόπο αληθή τις πληροφορίες που απαιτούνται βάσει της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του Ν. 3556/07, όπως ισχύει.

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ANDREW J MCINTYRE

Εξελίξεις που αφορούν το Χρηματοοικονομικό και Μακροοικονομικό περιβάλλον

Η παγκόσμια οικονομία διατηρεί τη δυναμική της, ενώ οι καθοδικοί κίνδυνοι για την ανάπτυξη παραμένουν

Η βελτίωση της παγκόσμιας οικονομίας συνεχίστηκε το πρώτο εξάμηνο του 2018, αν και με πιο βραδύ ρυθμό σε σχέση με το δεύτερο εξάμηνο του 2017. Συνολικά, η οικονομική ανάπτυξη εμφανίζεται ισχυρή, ωστόσο λιγότερο συγχρονισμένη μεταξύ των χωρών, ενώ οι κλιμακούμενες εντάσεις στο πεδίο του διεθνούς εμπορίου και οι αυξήσεις στους δασμούς επί των εισαγόμενων προϊόντων συνιστούν παράγοντες αυξημένης αβεβαιότητας για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας. Συγκεκριμένα, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής («ΗΠΑ»), η επιβράδυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης μετρίασε την οικονομική δραστηριότητα στο πρώτο τρίμηνο. Ωστόσο, η οικονομία των ΗΠΑ κέρδισε έδαφος στο δεύτερο τρίμηνο του έτους εν μέσω αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης και του ισχυρού ρυθμού ανάκαμψης των ιδιωτικών επενδύσεων, εξαιτίας της συνεχιζόμενης βελτίωσης στην αγορά εργασίας και της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής. Ως αποτέλεσμα, το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν («ΑΕΠ») σημείωσε αύξηση 2,7% (εξαμηνιαία ετησιοποιημένη μεταβολή) στο πρώτο εξάμηνο του 2018, καταγράφοντας εν πολλοίς τον ίδιο ισχυρό ρυθμό με το δεύτερο εξάμηνο του 2017.

Η οικονομία της Ευρωζώνης συνέχισε να ανακάμπτει, ωστόσο ηπιότερα συγκρινόμενη με το δεύτερο εξάμηνο του 2017. Το πραγματικό ΑΕΠ ενισχύθηκε κατά 1,8% (εξαμηνιαία ετησιοποιημένη μεταβολή) στο πρώτο εξάμηνο του 2018 από 2,9% στο δεύτερο εξάμηνο του 2017. Η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης παραμένει σημαντική, εν μέσω βελτιούμενων συνθηκών στην αγορά εργασίας (ποσοστό ανεργίας 8,3% τον Ιούνιο του 2018, χαμηλό επίπεδο 9% ετών), ενώ οι επιχειρηματικές επενδύσεις εξακολουθούν να στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα, επικουρούμενες από τις ευνοϊκές συνθήκες τραπεζικού δανεισμού. Στην Ιαπωνία, η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε σημαντικά (+0,2% εξαμηνιαία ετησιοποιημένη μεταβολή του ΑΕΠ στο πρώτο εξάμηνο του 2018 από 1,9% στο δεύτερο εξάμηνο του 2017), εν μέσω επιβράδυνσης της ιδιωτικής κατανάλωσης. Η επεκτατική νομισματική, και σε λιγότερο βαθμό η δημοσιονομική, αναμένεται να συνεχίσουν να υποστηρίζουν το ΑΕΠ κοντά στο δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης στο εύρος του 0,5%-1,0%. Τέλος, η οικονομική δραστηριότητα στην Κίνα παρέμεινε ισχυρή, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 6,8% (ετήσια μεταβολή) κατά μέσο όρο στο πρώτο εξάμηνο του 2018 από 6,8% στο δεύτερο εξάμηνο του 2017.

Στο ξεκίνημα του 2018 οι τιμές των μετοχών, αρχικά, κατέγραψαν περαιτέρω κέρδη αντανakλώντας τα νέα μέτρα επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής στις ΗΠΑ. Όμως στα τέλη Ιανουαρίου 2018, υπήρξε απότομη αύξηση της αποστροφής κινδύνου κυρίως λόγω πληθωριστικών ανησυχιών και της πιο περιοριστικής νομισματικής πολιτικής που οι τελευταίες ενδέχεται να πυροδοτήσουν. Οι, μέχρι τότε, υψηλές αποτιμήσεις των περισσότερων αξιόγραφων, και η διακοπή επενδυτικών στρατηγικών που βασιζόνταν στη διατήρηση χαμηλών επιπέδων μεταβλητότητας, επέτειναν την αναταραχή. Ο δείκτης τεκμαρτής μεταβλητότητας Chicago Board Options Exchange («Cboe») S&P500 Volatility Index («VIX») αυξήθηκε σε 37% το Φεβρουάριο και σε 16% κατά μέσο όρο στο πρώτο εξάμηνο του 2018 από 11% στο δεύτερο εξάμηνο του 2017. Επιπρόσθετα, η εγχώρια πολιτική αναταραχή στην Ιταλία ώθησε σε απότομη αύξηση το περιθώριο της απόδοσης του 10-ετούς κρατικού ομολόγου έναντι του αντίστοιχου Γερμανικού (+79 μονάδες βάσης («μ.β.») από την αρχή του 2018 σε 238 μ.β. στις 29 Ιουνίου). Ωστόσο, οι ανησυχίες των επενδυτών περιορίστηκαν στην Ιταλία, καθώς τα περιθώρια των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων στις υπόλοιπες χώρες της περιφέρειας της Ευρωζώνης μειώθηκαν συγκριτικά με το τέλος του 2017.

Ως αποτέλεσμα, οι διεθνείς χρημαγορές ολοκλήρωσαν το πρώτο εξάμηνο του 2018 με μεικτά πρόσημα (MSCI ACWI World: -1,5%, S&P500: +1,7%, EuroStoxx: -2,2%, έως τις 29 Ιουνίου). Ταυτόχρονα, τα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων στις βασικές ανεπτυγμένες οικονομίες ακολούθησαν αποκλίνουσα πορεία (επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ: +46 μ.β. σε 2,86% και αντίστοιχου Γερμανίας: -13 μ.β. σε 0,30%), ενώ τα περιθώρια των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων υψηλών αποδόσεων σε ευρώ διευρύνθηκαν σημαντικά (+109 μ.β. σε 381 μ.β.), καθώς η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») αναμένεται να τερματίσει το πρόγραμμα αγοράς εταιρικών ομολόγων στο τέλος του 2018. Τέλος, η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου ΗΠΑ υποχώρησε κατά 2,7% στο πρώτο εξάμηνο του έτους, εξαιτίας, μεταξύ άλλων παραγόντων, των χαμηλότερων ονομαστικών επιτοκίων και της ενίσχυσης της πολιτικής αβεβαιότητας στην Ευρώπη. Παρόλα αυτά, το δεύτερο εξάμηνο του 2018 (29 Ιουνίου έως 21 Αυγούστου) οι διεθνείς μετοχικές αγορές κινούνται σε θετικό επίπεδο, μεταξύ άλλων, επικουρούμενες από την ισχυρή εταιρική κερδοφορία η οποία βελτίωσε τη διάθεση ανάληψης κινδύνου (MSCI ACWI World: +2,4%, S&P500: +5,3%, EuroStoxx: +0,9%), ενώ και τα περιθώρια των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων υψηλών αποδόσεων συρρικνώθηκαν (ΗΠΑ: -13 μ.β. σε 348 μ.β., Ευρωζώνη: -23 μ.β. σε 358 μ.β.).

Η νομισματική πολιτική στις ανεπτυγμένες αγορές παραμένει επεκτατική, ωστόσο ο βαθμός υποστήριξης περιορίστηκε στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2018. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed») αύξησε το επιτόκιο αναφοράς σωρευτικά κατά 50 μ.β. στο εύρος του 1,75% - 2,0% έως τον Ιούλιο του 2018, εκτιμώντας περαιτέρω σταδιακές αυξήσεις επιτοκίων. Παράλληλα, από τον Οκτώβριο του 2017, η Fed ξεκίνησε την «παθητική» συρρίκνωση του ισολογισμού της, επανεπενδύοντας πλέον μέρος, και όχι το σύνολο, των κρατικών ομολόγων και των ομολόγων ενυπόθητων δανείων τα οποία κατέχει και λήγουν μηνιαίως. Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η ΕΚΤ διατήρησε αμετάβλητο το παρεμβατικό της επιτόκιο σε 0,0% και το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων σε -0,4% στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2018, και αναμένεται να τα διατηρήσει στα τωρινά επίπεδα «τουλάχιστον έως το καλοκαίρι του 2019». Παράλληλα, η ΕΚΤ συνέχισε το πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων συσσωρεύοντας περίπου €215 δισ. από τις αρχές του έτους και μέχρι τον Ιούλιο 2018, αν και ανακοίνωσε (Ιούνιος 2018) πως θα μειώσει το μηνιαίο ποσό αγορών από €30 δισ. σε €15 δισ. αρχής γενομένης από τον Οκτώβριο του 2018, και θα ολοκληρώσει το πρόγραμμα καθαρών αγορών περιουσιακών στοιχείων στο τέλος του 2018, καθώς έχει επιτευχθεί διατηρούμενη πρόοδος στην προσαρμογή της πορείας του πληθωρισμού. Την ίδια στιγμή, η Τράπεζα της Αγγλίας αύξησε το επιτόκιο αναφοράς κατά 25 μ.β. σε 0,75% (Αύγουστος 2018), σημειώνοντας την πρόθεσή της να συνεχίσει «την εν εξελίξει σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής» με σταδιακό ρυθμό και σε περιορισμένο βαθμό, υπό την προϋπόθεση μιας ομαλής μετάβασης της οικονομίας στην περίοδο μετά το «Brexit». Η Τράπεζα της Αγγλίας αναμένεται στο εγγύς μέλλον να διατηρήσει αμετάβλητο το ύψος του ισολογισμού της (κρατικά ομολόγα Ηνωμένου Βασιλείου £435 δισ. και εταιρικά ομολόγα υψηλής

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

πιστοληπτικής διαβάθμισης εκδοθέντα σε λίρα Αγγλίας ύψους £10 δισ.). Τέλος, η Τράπεζα της Ιαπωνίας, συνεχίζει την πολιτική επιθετικής επέκτασης του ισολογισμού της, κυρίως δια μέσω της αγοράς Ιαπωνικών κρατικών ομολόγων και Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων Κεφαλαίων («ETFs») μετοχών. Ταυτόχρονα, η Τράπεζα της Ιαπωνίας διατηρεί το στόχο για το επιτόκιο του 10-ετούς κρατικού ομολόγου της Ιαπωνίας περίπου σε 0% (αν και αύξησε το εύρος της επιτρεπτής απόκλισης των επιτοκίων από το στόχο από +/-10 μ.β. σε +/-20 μ.β) και αναμένεται να διατηρήσει τα τρέχοντα αρνητικά βραχυπρόθεσμα επιτόκια σε χαμηλά επίπεδα για παρατεταμένο χρονικό διάστημα προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη και να επιτευχθεί ο στόχος 2% του πληθωρισμού.

Ελλάδα: Η οικονομία επέστρεψε σε τροχιά ανάπτυξης το 2017 και στο 2018 καταγράφηκε ο ισχυρότερος ρυθμός ανάπτυξης της τελευταίας δεκαετίας

Κατόπιν μιας ήπιας συρρίκνωσης του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές), κατά 0,3% ετησίως το 2016, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ εισήλθε σε θετικό έδαφος το 2017 (+1,3% ετησίως), υποστηριζόμενος, κυρίως, από τον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου (14,9% ετησίως την ίδια περίοδο). Αυτή η ευνοϊκή δυναμική στην αύξηση του ΑΕΠ συνεχίστηκε το πρώτο τρίμηνο του 2018, με το ΑΕΠ να επιταχύνεται περαιτέρω στο 2,3% ετησίως (+0,8% σε τριμηνιαία, εποχικά διορθωμένη, βάση), σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση της τελευταίας δεκαετίας. Οι κυριότεροι παράγοντες που οδήγησαν στην αύξηση του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο του 2018 ήταν η σημαντική αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (+7,6% ετησίως σε όρους σταθερών τιμών), η οποία σε συνδυασμό με μια μείωση της τάξεως του 2,8% στις εισαγωγές, προσέθεσε σωρευτικά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες στην ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό, Πρώτο τρίμηνο, Ιούνιος 2018).

Οι αποπληθωριστικές τάσεις της οικονομίας τερματίστηκαν, με τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 0,6% ετησίως το 2017 και κατά 0,4% ετησίως το πρώτο τρίμηνο του 2018 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό, Πρώτο τρίμηνο, Ιούνιος 2018). Αντιστοίχως, ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 1,1% ετησίως το 2017, έπειτα από μέση ετήσια μείωση της τάξεως του 1,2% στο διάστημα 2013-2016. Ο πληθωρισμός σταθεροποιήθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2018 (-0,1% σε ετήσια βάση), ενώ ο δομικός πληθωρισμός (εξαιρουμένης της επίπτωσης των τιμών της ενέργειας και των νωπών οπωροκηπευτικών) σημείωσε μικρή αύξηση (0,2% ετησίως). Ωστόσο, ο πληθωρισμός παρουσίασε μικρή επιτάχυνση 0,5% ετησίως στο δεύτερο τρίμηνο του 2018, λόγω της σημαντικής αύξησης των τιμών του πετρελαίου (38,3% ετησίως την ίδια περίοδο). Όμως, η αύξηση αυτή δεν επηρέασε το δομικό πληθωρισμό (0,1% ετησίως στο δεύτερο τρίμηνο του 2018), πιθανότατα καταδεικνύοντας τη διατηρήσιμη προσαρμογή στο σκέλος του κόστους και τη συγκρατημένη τιμολογιακή πολιτική που εξακολουθούν να έχουν οι επιχειρήσεις στην ελληνική αγορά (Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Μάιος-Ιούνιος 2018, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, Ιούνιος 2018 και Βάση Δεδομένων Ομοσπονδιακής Αποθεματικής Τράπεζας του St. Louis). Σε αυτό το πλαίσιο, η αρνητική επίδραση από τον ελαφρώς υψηλότερο πληθωρισμό στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένη και ότι θα αντισταθμιστεί από την επιτάχυνση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια του έτους, όπως προκύπτει από τις αυξανόμενες θετικές καθαρές ροές προσλήψεων που καταγράφηκαν στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας τον Ιούλιο του 2018.

Η βελτίωση ενός σημαντικού αριθμού δεικτών συγκυρίας και δεικτών στο πρώτο επτάμηνο του 2018 υποδηλώνει ότι η οικονομική δραστηριότητα πρόκειται να επιταχυνθεί στην πορεία του έτους. Πιο συγκεκριμένα, η μεταποιητική παραγωγή αυξήθηκε κατά 1,9% ετησίως στο εξάμηνο του 2018, ενώ ο δείκτης Οικονομικού Κλίματος κατέγραψε υψηλό 4 ετών τον Ιούλιο του 2018 και ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση («PMI») παρέμεινε σε επίπεδο αρκετά υψηλότερο του 50 για 14ο συνεχή μήνα, και έκλεισε στις 53,5 μονάδες τον Ιούλιο του 2018 (Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής, 2010 = 100,0, Ιούνιος 2018, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνες για τις Επιχειρήσεις και τους Καταναλωτές, Ιούνιος 2018, Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Μάιος-Ιούνιος 2018 και Markit Economics, Δελτία Τύπου, Ιούνιος 2017-Ιούλιος 2018). Η βελτίωση αυτή αναμένεται να ενισχυθεί από τη θετική επίδραση της συνεχούς βελτίωσης των συνθηκών της αγοράς εργασίας στο διαθέσιμο εισόδημα, το μειωμένο κίνδυνο της χώρας που αντανακλάται στη σημαντική βελτίωση των αποτιμήσεων του κρατικού χρέους, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της τέταρτης και τελευταίας αξιολόγησης του προγράμματος («Τρίτο Πρόγραμμα»), τη συμφωνία για την εφαρμογή μιας νέας δέσμης μέτρων ελάφρυνσης του χρέους και την ανθεκτικότητα της εξαγωγικής επιχειρηματικής δραστηριότητας και του τουρισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τουριστικές αφίξεις και εισπράξεις αυξήθηκαν κατά 16,5% ετησίως και 23,1% ετησίως, αντίστοιχα, στο πεντάμηνο του 2018, και κατά 23,6% ετησίως και 36,8% ετησίως, αντίστοιχα, το Μάιο του 2018, ενώ οι εξαγωγές αγαθών εξαιρουμένων των καυσίων αυξήθηκαν κατά 12,9% ετησίως στο πεντάμηνο του 2018 (Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Εξελίξεις στο Τουριστικό Ισοζύγιο Πληρωμών, Μάιος 2018 και Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Ισοζύγιο Πληρωμών, Μάιος 2018).

Ως εκ τούτου, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ αναμένεται να διαμορφωθεί στο +2,0%, σε ετήσια βάση, κατά μέσο όρο το 2018, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ») και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πηγές: ΔΝΤ, World Economic Outlook, Απρίλιος 2018 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Θερινές Προβλέψεις (Ενδιάμεση Έκδοση), Ιούλιος 2018). Ωστόσο, η ανάκαμψη εξακολουθεί να είναι επιρρεπής σε αρνητικές εξελίξεις που συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την πρόσθετη δημοσιονομική προσπάθεια για την επίτευξη των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων, τη σταδιακή βελτίωση των εγχώριων συνθηκών ρευστότητας και την ακόμα ευάλωτη οικονομική κατάσταση ενός σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων και νοικοκυριών, μετά την πολυετή κρίση. Δυσμενείς εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση των εξαγωγών ή επιδείνωση των χρηματοπιστωτικών και νομισματικών συνθηκών διεθνώς θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στις οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας.

Η κατασκευή κατοικιών αυξήθηκε κατά 10,7% ετησίως το πρώτο τρίμηνο του 2018, έπειτα από μείωση 8,7% ετησίως το 2017, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία των εθνικών λογαριασμών (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Τριμηνιαίο Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου, Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2010, 1ο Τρίμηνο 2018, Ιούνιος 2018), καταγράφοντας την πρώτη ετήσια επέκταση της δεκαετίας και σηματοδοτώντας, ενδεχομένως, το τέλος του μεγαλύτερου κύκλου προσαρμογής στην αγορά. Οι τιμές των κατοικιών στην Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 0,8% ετησίως (+0,7% σε τριμηνιαία βάση) το δεύτερο τρίμηνο του 2018 και κατά 0,1% ετησίως (αναθεωρημένα προς τα πάνω στοιχεία) το πρώτο τρίμηνο του 2018, για πρώτη φορά την τελευταία δεκαετία, σταδιακά ανταποκρινόμενες στη βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών. Θετική ετήσια αύξηση σημειώνεται σε όλο το φάσμα της αγοράς ακινήτων τόσο όσον αφορά την παλαιότητα (νέα και παλαιά διαμερίσματα) όσο και τη γεωγραφική περιοχή, με την περιοχή της Αθήνας να υπεραποδίδει συγκριτικά με

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

το μέσο όρο της αγοράς (1,2% ετησίως το δεύτερο τρίμηνο του 2018 και 0,4% ετησίως το πρώτο τρίμηνο του 2018), πιθανότατα υποστηριζόμενη από μια αύξηση στη ζήτηση για ιδιοκτησίες υψηλής ποιότητας και σχετιζόμενες με τον τουρισμό (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Βάση Δεδομένων Αγοράς Ακινήτων). Στο πλαίσιο αυτό, οι τιμές των επαγγελματικών ακινήτων (καταστημάτων και γραφείων) αυξήθηκαν κατά 3,0% ετησίως, κατά μέσο όρο, το δεύτερο εξάμηνο του 2017 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Μάιος-Ιούνιος 2018). Ωστόσο, η συνεχιζόμενη πίεση λόγω της φορολογίας, η περιορισμένη μέχρι σήμερα βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας και το υψηλό ακόμη απόθεμα ακινήτων προς πώληση εξακολουθούν να επιβραδύνουν τη διαδικασία ανάκαμψης στην αγορά ακινήτων. Επιπλέον, η λειτουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας πλειστηριασμών από τον Ιανουάριο του 2018 συνέβαλε στην επιτάχυνση των πλειστηριασμών, η οποία δεν φαίνεται να έχει εντείνει τις πιέσεις στις τιμές το πρώτο τρίμηνο του 2018, καθώς η συμμετοχή των τραπεζών σε ορισμένες από αυτές τις ενέργειες μετέφερε τις πιέσεις για μείωση των τιμών, σταθεροποιώντας, μεταξύ άλλων, και τις προσδοκίες της αγοράς. Παράλληλα, οι παραπάνω εξελίξεις, σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση του πρώτου γύρου επανεκτίμησης, των τιμών ζώνης των ακινήτων (τιμών αναφοράς ακινήτων για φορολογικούς σκοπούς) με σχετικά μικρές αλλαγές, μείωσαν την αβεβαιότητα και, πιθανότατα, συνέτειναν στην κινητοποίηση ζήτησης από δυνητικούς αγοραστές (συμπεριλαμβανομένων αλλοδαπών).

Η βελτίωση στην ελληνική αγορά εργασίας συνεχίστηκε και το πεντάμηνο του 2018, με την απασχόληση να αυξάνεται κατά 1,5% ετησίως, έπειτα από αύξηση 2,2% ετησίως το 2017, εμφανίζοντας στενή συσχέτιση με την οικονομική δραστηριότητα. Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε περαιτέρω σε χαμηλό 6% ετών, στο 19,5% το Μάιο του 2018 από 20,8% το Δεκέμβριο του 2017 και 23,4% το Δεκέμβριο του 2016 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτία Τύπου, Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία στοιχεία, Δεκέμβριος 2016, Δεκέμβριος 2017 και Ιανουάριος-Μάιος 2018). Οι δείκτες σχετιζόμενοι με τη μελλοντική εξέλιξη της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας μισθωτών και δεδομένα ερευνών σχετικά με τις προοπτικές απασχόλησης σε βασικούς επιχειρηματικούς κλάδους υποδεικνύουν μια περαιτέρω επιτάχυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας τα επόμενα τρίμηνα του 2018 (Πηγές: Υπουργείο Εργασίας, ΕΡΓΑΝΗ, Ιούλιος 2018, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνες για τις Επιχειρήσεις και τους Καταναλωτές, Ιούνιος 2018 και εκτιμήσεις ΕΤΕ).

Το 2017, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εμφάνισε μικρό έλλειμμα ύψους -0,8% του ΑΕΠ, σε σχέση με -1,1% του ΑΕΠ το 2016. Ωστόσο, η ισχυρή ζήτηση από τις επιχειρήσεις για εισαγόμενους συντελεστές παραγωγής, καθώς η επιχειρηματική δραστηριότητα αποκτά μεγαλύτερη δυναμική και οι επενδύσεις ανακάμπτουν, σε συνδυασμό με τις υψηλότερες τιμές ενέργειας και τις αυξημένες δαπάνες για εισαγόμενες υπηρεσίες, είναι πιθανό να οδηγήσουν σε περιορισμένη διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών το 2018. Πράγματι, στο πεντάμηνο του 2018 το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε έλλειμμα της τάξεως του 2,2% του ΑΕΠ, παραμένοντας σταθερό συγκριτικά με το αντίστοιχο έλλειμμα στο πεντάμηνο του 2017, καθώς το υψηλότερο έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών (-0,1% του ΑΕΠ), λόγω της αύξησης των εισαγωγών αγαθών, αντισταθμίστηκε από το υψηλότερο πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών και κυρίως από το αυξημένο ταξιδιωτικό ισοζύγιο, γεγονός που αντανάκλα την ισχυρή δυναμική του τουρισμού (Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικά Ισοζυγίου Πληρωμών και εκτιμήσεις ΕΤΕ).

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε σε κατάσταση απομόχλευσης, με το δανεισμό προς τον ιδιωτικό τομέα να μειώνεται κατά 1,2% ετησίως τον Ιούνιο του 2018 από -0,8% ετησίως το Δεκέμβριο του 2017. Η μικρή αυτή επιτάχυνση αντανάκλα τον ταχύτερο ρυθμό συρρίκνωσης του δανεισμού προς τις επιχειρήσεις στο -0,4% ετησίως τον Ιούνιο από μια αύξηση 0,4% ετησίως το Δεκέμβριο του 2017. Παράλληλα, ο δανεισμός σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς κλάδους, όπως ο τουριστικός και ο μεταποιητικός, αυξήθηκε τον Ιούνιο του 2018 (3,1% ετησίως και 1,0% ετησίως, αντίστοιχα). Τα δάνεια προς τα νοικοκυριά μειώθηκαν κατά 2,1% ετησίως τον Ιούνιο του 2018 από -2,3% ετησίως το Δεκέμβριο του 2017, με τα στεγαστικά δάνεια να υποχωρούν κατά 3,0% ετησίως και τα καταναλωτικά δάνεια κατά 0,6% ετησίως τον Ιούνιο του 2018, καταγράφοντας παρόμοιο ρυθμό απομόχλευσης με το Δεκέμβριο του 2017. Οι εγχώριες καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα αυξήθηκαν κατά €5,7 δισ., σωρευτικά, το 2017 – φτάνοντας τα €126,3 δισ. – και κατά €2,9 δισ. στο πρώτο εξάμηνο του 2018 (στα €129,4 δισ.), με τις καταθέσεις των νοικοκυριών να συνεισφέρουν κατά €1,8 δισ. και τις καταθέσεις των επιχειρήσεων να συνεισφέρουν κατά €1,1 δισ. στην αύξηση αυτή του πρώτου εξαμήνου του 2018, αντανάκλωντας, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας, μια αύξηση των δραστηριοτήτων εξαγωγικού χαρακτήρα και τις υποστηρικτικές τάσεις στις καθαρές εισροές κεφαλαίου από το εξωτερικό υπό τη μορφή επενδύσεων χαρτοφυλακίου και ξένων άμεσων επενδύσεων κατά τη διάρκεια του 2017 και το πρώτο εξάμηνο του 2018 (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική και Τραπεζική Στατιστική και Δελτίο Τύπου, Ισοζύγιο Πληρωμών, Δεκέμβριος 2017 και Ιούνιος 2018). Αντιστοίχως, η χρηματοδότηση του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα (συμπεριλαμβανομένης και της χορήγησης έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας - Emergency Liquidity Assistance («ELA»)) μειώθηκε στα €13,0 δισ. τον Ιούλιο του 2018, από €33,7 δισ. το Δεκέμβριο του 2017 και κατά €113,6 δισ. σωρευτικά από το υψηλότερο σημείο της, τον Ιούνιο του 2015, με την εξάρτηση του τραπεζικού συστήματος από την χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας να μειώνεται κατά €81,9 δισ. την ίδια περίοδο (από €86,8 δισ. τον Ιούνιο του 2015 σε €4,8 δισ. τον Ιούλιο του 2018) (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Μηνιαία Συνοπτική Λογιστική Κατάσταση, Ιούνιος 2015, Δεκέμβριος 2017 και Ιούλιος 2018), υποβοηθούμενη, επίσης από την πώληση των ομολόγων Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ» ή «EFSF») που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν για ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και την περαιτέρω απομόχλευση, συμβάλλοντας στη μείωση του χρηματοδοτικού κενού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, Μάιος 2018).

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα υπεραπέδωσε έναντι των στόχων του 2017, για τρίτο συνεχές έτος, καταγράφοντας πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 4,2% του ΑΕΠ, συγκριτικά με τον αντίστοιχο στόχο του Τρίτου Προγράμματος ύψους 1,75% του ΑΕΠ (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά Στοιχεία για την περίοδο 2014-2017, 1η κοινοποίηση, Απρίλιος 2018). Οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί εκτιμούν πως η Ελλάδα θα καταφέρει να επιτύχει το στόχο του Τρίτου Προγράμματος για πρωτογενές πλεόνασμα στον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018 (Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας («ΕΜΣ»), τέταρτη αξιολόγηση, Ιούνιος 2018 και Υπουργείο Οικονομικών, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 («ΜΠΔΣ 2019-2022»), Ιούνιος 2018) με τα στοιχεία εκτέλεσης Κρατικού προϋπολογισμού να καταδεικνύουν υπέρβαση των αντίστοιχων στόχων του ΜΠΔΣ 2019-2022, το εξάμηνο του 2018. Πράγματι, σύμφωνα με τα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού, η Ελλάδα κατέγραψε πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 0,3% του ΑΕΠ

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

στο πρώτο εξάμηνο του 2018, το οποίο υπερβαίνει τον αντίστοιχο στόχο για έλλειμμα ύψους 0,3% του ΑΕΠ για την ίδια περίοδο κατά 0,6% του ΑΕΠ, δείχνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο πως η Ελλάδα παραμένει σε τροχιά επίτευξης των ετήσιων δημοσιονομικών της στόχων (Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού, Ιούνιος 2018). Με στόχο την ενδυνάμωση της μακροχρόνιας δημοσιονομικής βιωσιμότητας, η Ελληνική Κυβέρνηση, νομοθέτησε εκ των προτέρων για τα επόμενα χρόνια, μια νέα δέσμη δημοσιονομικών και διαρθρωτικών μέτρων το Μάιο και τον Ιούνιο 2017 – αποτελούμενη από μεταρρυθμίσεις στη φορολογία εισοδήματος και ένα νέο γύρο παρεμβάσεων στο συνταξιοδοτικό σύστημα – η οποία αναμένεται να εφαρμοστεί το 2019-2020. Αυτές οι πολιτικές, σε συνδυασμό με τις λοιπές προαπαιτούμενες ενέργειες, οι οποίες ήταν απαραίτητες για την ολοκλήρωση της τέταρτης – και τελευταίας – αξιολόγησης του Τρίτου Προγράμματος, κωδικοποιήθηκαν περαιτέρω και εγκρίθηκαν από το ελληνικό κοινοβούλιο στα πλαίσια ενός πολυνομοσχεδίου στις 14 Ιουνίου 2018. Το πολυνομοσχέδιο περιελάμβανε, εκτός των άλλων, το ΜΠΔΣ 2019-2022, το οποίο, εκτός των δημοσιονομικών μέτρων που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων πρωτογενούς πλεονάσματος για αυτή την περίοδο, παρέχει τη δυνατότητα ενεργοποίησης κάποιων αντισταθμιστικών επεκτατικών μέτρων, στην περίπτωση δημοσιονομικής υπεραπόδοσης κατά τη διάρκεια αυτών των ετών. Τα επεκτατικά μέτρα είναι σχεδιασμένα να συμπεριλάβουν, μεταξύ άλλων, μια προγραμματισμένη μείωση του φορολογικού βάρους της τάξης του 1,0% του ΑΕΠ και αύξηση στις δαπάνες έως 0,9% του ΑΕΠ υπό τη μορφή κοινωνικών εισφορών, ενεργών πολιτικών αύξησης της απασχόλησης καθώς και δημόσιων επενδύσεων (Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, ΜΠΔΣ 2019-2022, Ιούνιος 2018).

Το χρέος Γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό στο ΑΕΠ ανήλθε στο 180,8% το 2016 και μειώθηκε στο 178,6% του ΑΕΠ το 2017. Σύμφωνα με την Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2018, αναμένεται να αρχίσει να αποκλιμακώνεται σταδιακά από το 2019 και μετά, έχοντας κορυφωθεί το 2018, εξαιτίας της προληπτικής δημιουργίας ειδικού ταμειακού αποθέματος πριν την ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος. Αντιστοίχως, και η Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους, η οποία διεξήχθη από το ΔΝΤ στις 31 Ιουλίου 2018, καταδεικνύει πως ο λόγος χρέους προς το ΑΕΠ θα παραμείνει σε καθοδική τροχιά μέχρι το 2038, ενώ οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες ως ποσοστό του ΑΕΠ θα εξακολουθήσουν να βρίσκονται χαμηλότερα του ορίου 20% έως, τουλάχιστον, το συγκεκριμένο έτος. Ωστόσο, η μελλοντική δυναμική του δημοσίου χρέους παραμένει αλληλένδετη με τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ μακροπρόθεσμα καθώς και την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων για πρωτογενές πλεόνασμα 2,2% του ΑΕΠ την περίοδο 2023-2060 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά στοιχεία για τα έτη 2014-2017, 1η κοινοποίηση, Απρίλιος 2018 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, Τέταρτη Αξιολόγηση, Ιούνιος 2018 και ΔΝΤ, Έκθεση υπό το Άρθρο IV για την Ελλάδα, Ιούλιος 2018).

Αναφορικά με τη δυνατότητα της σταδιακής αποκατάστασης της πρόσβασης της Ελληνικής Δημοκρατίας στις αγορές, σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος τους πρώτους μήνες του 2018, μετά και την επιτυχή έκδοση ενός νέου ομολόγου αναφοράς διάρκειας πέντε ετών, καθώς και την επιτυχή ανταλλαγή ομολόγων που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του PSI το 2017. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα ανακοίνωσε την ανταλλαγή ομολόγων ύψους €30 δισ., η οποία ολοκληρώθηκε επιτυχώς στις 29 Νοεμβρίου 2017, με ομόλογα που είχαν εκδοθεί στα πλαίσια του PSI ύψους €25,5 δισ. να ανταλλάσσονται τελικώς – ήτοι το 86%, περίπου, του συνολικού στοχευόμενου ποσού – με πέντε νέα ομόλογα αναφοράς, τα οποία έχουν λήξει την περίοδο 2023-2042 και κουπόνια μεταξύ 3,5% και 4,2%. Στις 8 Φεβρουαρίου 2018, η Ελληνική Δημοκρατία εξέδωσε επιτυχώς, μέσω κοινοπρακτικής εκδόσεως, ένα νέο ομόλογο αναφοράς διάρκειας επτά ετών, αντλώντας €3 δισ. με απόδοση 3,5% (Πηγή: Ελληνικά Χρηματιστήρια (“ΧΑ”), Δελτίο Τύπου, “Hellenic Republic – Press points for 7year new GGB”, 8 Φεβρουαρίου 2018). Στις 14 Μαρτίου 2018, η Ελλάδα εξέδωσε επιτυχώς ένα έντοκο γραμμάτιο διάρκειας ενός έτους – η πρώτη έκδοση εντόκου τέτοιας διάρκειας από το 2010 – συγκεντρώνοντας €1 δισ., με απόδοση 1,25%, ενώ στις 13 Ιουνίου 2018 εξέδωσε ένα ακόμη έντοκο διάρκειας ενός έτους με απόδοση 1,09% (Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, Ανακοίνωση Αποτελεσμάτων δημοπρασίας εντόκων 52 εβδομάδων, 14 Μαρτίου 2018 και 13 Ιουνίου 2018).

Η επιτυχής ολοκλήρωση της τελευταίας αξιολόγησης του Τρίτου Προγράμματος, σε συνδυασμό με την απόφαση από το Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018 σχετικά με την εφαρμογή των επιπρόσθετων μέτρων που να διασφαλίζουν τη μεσοπρόθεσμη, τουλάχιστον, βιωσιμότητα του χρέους, συνοδεύτηκαν από αποκλιμάκωση στις αποδόσεις των κρατικών 10ετών ομολόγων που διαμορφώθηκαν στο 3,9%, στις αρχές Ιουλίου 2018 από 4,9% στις αρχές Δεκεμβρίου 2017, ενώ τα ομόλογα πιο βραχυπρόθεσμης διάρκειας σημείωσαν ακόμη πιο μεγάλη πτώση, εξαιτίας της σημαντικής μείωσης του κόστους εξυπηρέτησης χρέους (προς τον επίσημο τομέα) της Ελλάδας την περίοδο 2019-2032 και της ύπαρξης ενός αξιόλογου ταμειακού αποθέματος για την εξυπηρέτηση του χρέους (Πηγή: Bloomberg). Παρόλα αυτά, όπως καταδεικνύει η μεταβλητότητα στις αποτιμήσεις των ελληνικών κρατικών χρεογράφων στο δεύτερο τρίμηνο του 2018 και την περίοδο Ιουλίου-Αυγούστου 2018, ως αποτέλεσμα της οικονομικής αστάθειας στην Ιταλία και την Τουρκία, καθώς επίσης και η ταυτόχρονη επιδείνωση των περιφερειακών αγορών ομολογιών, η ελληνική αγορά ομολόγων παραμένει ευάλωτη στις διακυμάνσεις των διεθνών χρηματοοικονομικών αγορών και των ασφαλιστρών κινδύνου διεθνώς (κυρίως αυτών που επηρεάζουν τις χώρες της Ευρωζώνης με μεγαλύτερες δημοσιονομικές ανισορροπίες).

Όσον αφορά την πρόοδο στην εφαρμογή του Τρίτου Προγράμματος και τις καταβληθείσες δόσεις της χρηματοδότησης, η Ελληνική Δημοκρατία, μετά την εφαρμογή των συμφωνημένων με τους δανειστές μέτρων, έλαβε €40,2 δισ. από το Τρίτο Πρόγραμμα χρηματοδότησης, μεταξύ Αυγούστου 2015 και Οκτωβρίου 2017, ολοκληρώνοντας επιτυχώς δύο αξιολογήσεις του Τρίτου Προγράμματος. Από αυτή τη χρηματοδότηση, €29,3 δισ. χρησιμοποιήθηκαν για σκοπούς εξυπηρέτησης χρέους, €5,4 δισ. για την ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών και €5,5 δισ. για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα.

Αναφορικά με την υλοποίηση του Τρίτου Προγράμματος στο 2018, κατόπιν της συμφωνίας σε επίπεδο τεχνικών κλιμακίων σχετικά με το συμπληρωματικό πακέτο μέτρων που είχε παρουσιαστεί στο Eurogroup της 4ης Δεκεμβρίου 2017, το Eurogroup της 22ας Ιανουαρίου 2018 επικρότησε την εφαρμογή όλων, σχεδόν, των προαπαιτούμενων δράσεων που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της τρίτης αξιολόγησης. Το Eurogroup συνέστησε στις ελληνικές αρχές να ολοκληρώσουν τις υπολειπόμενες προαπαιτούμενες δράσεις έως το Φεβρουάριο του 2018 και τόνισε τη σημασία ενός φιλόδοξου και ολοκληρωμένου σχεδίου για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, που να ενστερνίζονται οι ελληνικές αρχές και το οποίο να εξασφαλίσει μακροχρόνια οικονομική και δημοσιονομική βιωσιμότητα. Το Eurogroup επιβεβαίωσε την έναρξη των τεχνικών εργασιών από το Euro Working Group για τη δημιουργία μηχανισμού διασύνδεσης της

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

παροχής ελάφρυνσης χρέους με το ρυθμό ανάπτυξης, σαν μέρος των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης χρέους, τα οποία θα ληφθούν, αν κριθεί απαραίτητο, κατόπιν της επιτυχούς ολοκλήρωσης του Τρίτου Προγράμματος, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017. Το Eurogroup κάλεσε τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και το ΔΝΤ να λάβουν υπόψη τους την εμπειριστατωμένη Ελληνική αναπτυξιακή στρατηγική κατά την αναθεώρηση της Ανάλυσης Βιωσιμότητας Χρέους (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup για την Ελλάδα, 22 Ιανουαρίου 2018). Στις 12 Μαρτίου 2018, το Eurogroup επιδοκίμασε την Ελλάδα για την ολοκλήρωση της τρίτης αξιολόγησης και ενέκρινε την εκταμίευση της τέταρτης δόσης ύψους €6,7 δισ., που προγραμματίστηκε να καταβληθεί σε δύο υποδόσεις. Η πρώτη εκταμιεύθηκε στις 28 Μαρτίου 2018, ύψους €5,7 δισ., εκ της οποίας €3,3 δισ. προορίζονταν για τις ανάγκες εξυπηρέτησης χρέους, €1,5 δισ. για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και €1,9 δισ. για τη δημιουργία ταμειακού αποθέματος ασφαλείας (Πηγή: ΕΜΣ, Δελτίο Τύπου, 27 Μαρτίου 2018). Η δεύτερη υποδότηση ύψους €1,0 δισ. εκταμιεύθηκε στις 14 Ιουνίου 2018, κατόπιν θετικής εισηγήσεως από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς σχετικά με την εξόφληση καθαρών ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από το ελληνικό δημόσιο, καθώς και την αποτελεσματικότητα του συστήματος ηλεκτρονικών δημοπρασιών (Πηγή: ΕΜΣ, Δελτίο Τύπου, 14 Ιουνίου 2018).

Στις 24 Μαΐου 2018, το Eurogroup καλωσόρισε τη συμφωνία σε επίπεδο τεχνικών κλιμακίων («SLA») με την Ελληνική κυβέρνηση και έδωσε εντολή στους θεσμούς να ετοιμάσουν την Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους του Τρίτου Προγράμματος. Η Ελλάδα, σε συνάρτηση με τις δεσμεύσεις της έναντι των επίσημων πιστωτών της, είχε ετοιμάσει ένα έγγραφο που περιγράφει τη μακροχρόνια στρατηγική ανάπτυξης, η οποία παρουσιάστηκε από τον Έλληνα Υπουργό Οικονομικών στο Eurogroup της 27ης Απριλίου 2018. Αυτό το έγγραφο περιελάμβανε βασικά στοιχεία διαρθρωτικών μεταβολών που ενισχύουν την ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα σε τομείς υψηλής προτεραιότητας, με στόχο να ενδυναμώσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας και να υπερκεράσουν τις δυσκολίες που προέκυψαν από την κρίση (Πηγή: Eurogroup, Δελτίο Τύπου, «Σχόλια του M. Centeno μετά το πέρας του Eurogroup της 24ης Μαΐου 2018»).

Η Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους που δημοσιεύτηκε στις 23 Ιουνίου 2018, ελήφθη υπόψη από το Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018, το οποίο αποφάσισε σχετικά με την εφαρμογή ενός νέου πακέτου μέτρων ελάφρυνσης χρέους για τη μεσοπρόθεσμη περίοδο (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, τέταρτη αξιολόγηση, Ιούνιος 2018). Επιπροσθέτως, στις 21 Ιουνίου 2018, το Eurogroup επιβεβαίωσε την επιτυχή ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης, πιστοποίησε την επιτυχή ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος και επικρότησε τη δέσμευση των ελληνικών αρχών να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν όλες τις βασικές μεταρρυθμίσεις που έχουν υιοθετηθεί στο Τρίτο Πρόγραμμα. Επιπλέον, το Eurogroup ενέκρινε την εκταμίευση της πέμπτης και τελευταίας δόσης του Τρίτου Προγράμματος, ύψους €15,0 δισ., εκ των οποίων €5,5 δισ. θα διατεθούν για την εξυπηρέτηση των βραχυπρόθεσμων αναγκών χρέους και €9,5 δισ. θα εκταμιευθούν προκειμένου να αυξηθεί το ταμειακό απόθεμα της Ελληνικής Δημοκρατίας σε περίπου €24,1 δισ., το οποίο θα είναι επαρκές να καλύψει, εάν αυτό καταστεί απαραίτητο, ανάγκες εξυπηρέτησης χρέους για περίοδο, τουλάχιστον, δύο ετών, μετά το πέρας του Τρίτου Προγράμματος τον Αύγουστο 2018 (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018). Στις 6 Αυγούστου 2018, το Διοικητικό συμβούλιο του ΕΜΣ ενέκρινε την εκταμίευση αυτής της πέμπτης και τελευταίας δόσης των €15,0 δισ. – μετά την ολοκλήρωση των σχετικών εθνικών διαδικασιών (Πηγή: ΕΜΣ, Δελτίο Τύπου, 6 Αυγούστου 2018).

Αναφορικά με τη βιωσιμότητα χρέους, το Eurogroup της 25ης Μαΐου είχε αρχικά δεσμευθεί να παράσχει πρόσθετες παραχωρήσεις για το χρέος, προκειμένου να διασφαλίσει τη βιωσιμότητά του, συμφωνώντας σε ένα πακέτο μέτρων, το οποίο πρόκειται να εφαρμοστεί προοδευτικά, ενώ θα υπόκειται στις προκαθορισμένες προϋποθέσεις του Τρίτου Προγράμματος (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 25 Μαΐου 2016). Στο συγκεκριμένο Eurogroup, επίσης, συμφωνήθηκε να καθορισθεί ένα σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους, με βάση τις ετήσιες ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου, που σχετίζονται με το κόστος εξυπηρέτησης του συνολικού χρέους της Ελληνικής Δημοκρατίας. Η ανακοίνωση του Eurogroup προβλέπει μια σταδιακή προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία, οι νέες παρεμβάσεις για το χρέος θα εφαρμοστούν προοδευτικά σε διαδοχικές φάσεις, αν αυτό κρινόταν απαραίτητο από τους επίσημους δανειστές, με στόχο την επίτευξη του συμφωνημένου στόχου για τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες. Αυτές οι παρεμβάσεις συναρτώνται από την εκπλήρωση συγκεκριμένων όρων του Τρίτου Προγράμματος. Σε αυτό το πλαίσιο, το Eurogroup της 9ης Μαΐου 2016 περιέγραψε τις ακόλουθες γενικές κατευθυντήριες αρχές για μια ενδεχόμενη παροχή πρόσθετης ελάφρυνσης στο κόστος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους της Ελλάδας οι οποίες περιλαμβάνουν: α) διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές, β) εξομάλυνση των μελλοντικών αποπληρωμών, γ) παρότρυνση για συνέχιση της διαδικασίας προσαρμογής της χώρας και μετά το πέρας του Τρίτου Προγράμματος, και δ) ευελιξία ώστε να αντιμετωπιστεί η αβεβαιότητα σχετικά με το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και την εξέλιξη των επιτοκίων στο μέλλον. Αυτά τα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους έχουν σχεδιαστεί για να περιλαμβάνουν, εκτός των άλλων, την εξομάλυνση της διαχρονικής διάρθρωσης των μελλοντικών αποπληρωμών και το σχεδιασμό επιπλέον μέτρων για τη διαχείριση και αναδιάρθρωση του χρέους βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, αποσκοπώντας στην περαιτέρω επέκταση των προθεσμιών λήξης, σε μικρότερο κόστος εξυπηρέτησης χρέους σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα και, κατά συνέπεια, στη μείωση της καθαρής παρούσας αξίας του χρέους της Ελλάδας (Πηγές: Δηλώσεις Eurogroup, 9 Μαΐου 2016 και 25 Μαΐου 2016). Το Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου 2016, ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, ενός πρώτου πακέτου βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, τα οποία είχαν εγκριθεί, επί της αρχής, από τα Eurogroup της 9ης και 25ης Μαΐου 2016 (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 5 Δεκεμβρίου 2016).

Το Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017 επανέλαβε την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του χρέους με βάση τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες, κατόπιν της μερικής υλοποίησης των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης που ξεκίνησαν από τις αρχές του 2017 και δήλωσε ότι είναι έτοιμο να εφαρμόσει ένα δεύτερο σύνολο μέτρων για το χρέος, στο βαθμό που είναι απαραίτητο προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 15 Ιουνίου 2017).

Στο πλαίσιο των ανωτέρω αποφάσεων του Eurogroup, το μεγαλύτερο τμήμα των βραχυπρόθεσμων μέτρων υλοποιήθηκε μέσα στο 2017 (μεταξύ άλλων, η εξομάλυνση του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής των δανείων του ΕΤΧΣ και η ανταλλαγή των χρεογράφων κυμαινόμενου επιτοκίου για ανακεφαλαιοποίηση που διακρατούν οι ελληνικές τράπεζες, με μακροχρόνια χρεόγραφα σταθερού επιτοκίου). Στις 24 Μαΐου 2018, το Eurogroup ανέθεσε στους θεσμούς να συντάξουν μια τελική Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους,

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

προκειμένου να εξασφαλίσουν τη μακροχρόνια βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους και να εφαρμοστεί, εάν χρειαστεί μετά το πέρας του Τρίτου Προγράμματος, ένα πακέτο μέτρων ελάφρυνσης χρέους (Πηγή: Eurogroup, Δελτίο Τύπου, Σχόλια του M. Centeno, μετά το πέρας του Eurogroup της 24ης Μαΐου 2018).

Σε αυτό το πλαίσιο, το Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018 συμφώνησε να υλοποιήσει τα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα μέτρα, προκειμένου να διασφαλίσει πως οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες θα παραμείνουν χαμηλότερα του 15% του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και χαμηλότερα του 20% του ΑΕΠ σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, καθώς επίσης, και να εξασφαλιστεί πως το ακαθάριστο δημόσιο χρέος θα παραμείνει σε καθοδική τροχιά. Αυτό το νέο πακέτο μεσοπρόθεσμων μέτρων περιλαμβάνει την αναστολή του αυξημένου επιτοκιακού περιθωρίου, που συνδέεται με τη δόση που χρησιμοποιήθηκε για την επαναγορά τμήματος των ομολόγων που εκδόθηκαν με το PSI, από το 2018, τη χρήση των κερδών Securities and Markets bond-buying programme («SMP»), από το 2014, από τον λογαριασμό ειδικού σκοπού του ΕΜΣ, την αποκατάσταση της μεταφοράς των εσόδων των Agreement on Net Financial Assets («ANFA») and SMP στην Ελλάδα (από το δημοσιονομικό έτος 2017) και την περαιτέρω αναστολή πληρωμών τοκοχρεολυσίων στο μεγαλύτερο τμήμα των δανείων, ύψους €96,9 δισ., από τον EFSF για 10 έτη, σε συνδυασμό με επέκταση της μέγιστης μέσης σταθμισμένης διάρκειας αυτών των δανείων κατά 10 έτη. Η βιωσιμότητα του χρέους αναμένεται να επανεξετασθεί στο τέλος αυτής της περιόδου χάριτος για τα συγκεκριμένα δάνεια από τον EFSF, το 2032, επιτρέποντας στο Eurogroup να προσδιορίσει εάν χρειάζονται πρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, τα μέλη του Eurogroup ανέφεραν πως θα λάβουν υπόψη τους την όποια θετική εισήγηση προκύψει από την περίοδο μετά το πέρας του Τρίτου Προγράμματος, ειδικά στο δημοσιονομικό τομέα και πολιτικές οικονομικής μεταρρύθμισης (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018 και ΕΜΣ, Σχόλια από τον Klaus Regling, Συνέντευξη Τύπου μετά τη συνάντηση του Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ανάλυσης Βιωσιμότητας Χρέους της 23ης Ιουνίου 2018, ο λόγος χρέους ως προς το ΑΕΠ, σε μακροχρόνιο ορίζοντα, αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά με την εφαρμογή των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης, τα οποία συμφωνήθηκαν στο Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018. Αυτά τα μέτρα αναμένεται να μειώσουν το ακαθάριστο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στο 116,9% το 2040 και στο 96,8% το 2060 (ή περίπου 30% του ΑΕΠ χαμηλότερο από την αντίστοιχη εκτίμηση, στην περίπτωση που δεν εφαρμοστούν τα μεσοπρόθεσμα μέτρα μέχρι το 2060), ενώ εκτιμάται ότι θα διατηρηθούν οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες χαμηλότερα από τα συμφωνηθέντα όρια σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Ωστόσο, η εξέλιξη στις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες ειδικά σε μακροχρόνιο ορίζοντα παραμένει ευάλωτη στις μακροοικονομικές συνθήκες. Σε αυτό το πλαίσιο, το Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018 ανέφερε πως οι επίσημοι πιστωτές δεσμεύονται να επανεξετάσουν τη βιωσιμότητα του χρέους της Ελλάδας στο μέλλον και να εφαρμόσουν πρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης, εάν αυτό χρειαστεί (Πηγές: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, τέταρτη αξιολόγηση, Ιούνιος 2018). Επιπροσθέτως, σε μακροχρόνιο ορίζοντα, το Eurogroup επανέλαβε τη συμφωνία του Eurogroup του Μαΐου 2016, σχετικά με το μηχανισμό βάσει του οποίου οι μελλοντικές αποπληρωμές των δανείων της Ελλάδας από το ΕΤΧΣ θα προσαρμοστούν στο μελλοντικό ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, ο οποίος θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί στην περίπτωση ενός αναπάντεχου και ιδιαίτερα δυσμενούς σεναρίου, προκειμένου το κόστος εξυπηρέτησης χρέους να προσαρμοστεί σε περισσότερο βιώσιμο επίπεδο αν απαιτηθεί και αποφασιστεί από το Eurogroup (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018).

Οι ανωτέρω θετικές εξελίξεις σχετικά με τη βιωσιμότητα χρέους, σε συνδυασμό με την απόφαση για την εφαρμογή ενός πλαισίου ενισχυμένης εποπτείας της Ελλάδας για την περίοδο μετά την ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος (βλ. παρακάτω «Πλαίσιο εποπτείας μετά το τέλος του Τρίτου Προγράμματος»), την πρόσθετη πρόοδο στη δημοσιονομική προσαρμογή και την ανάκαμψη στην οικονομική δραστηριότητα, οδήγησαν τους μεγάλους αξιολογικούς οίκους στην αναβάθμιση και/ή τη διατήρηση μιας θετικής αντιμνημονιακής αναφορικά με το μέλλον του αξιόχρεου της Ελλάδας το 2018. Στις 19 Ιανουαρίου 2018 και στις 16 Φεβρουαρίου 2018, οι αξιολογικοί οίκοι S&P και Fitch αναβάθμισαν το αξιόχρεο της Ελλάδας στο «B» από το «B-», ενώ στις 21 Φεβρουαρίου 2018, αξιολογικός οίκος Moody's το αναβάθμισε κατά δύο βαθμίδες στο «B3» από «Caa2», σημειώνοντας ως βασικές παραμέτρους της απόφασής τους τη συνεχιζόμενη βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών και τις βελτιούμενες οικονομικές προοπτικές. Παράλληλα, αυτοί οι αξιολογικοί οίκοι διατήρησαν τη θετική προοπτική για την Ελλάδα, γεγονός που αντικατοπτρίζει την πιθανότητα περαιτέρω αναβάθμισης μέσα στο 2018 και το 2019, εάν επιβεβαιωθεί μία περαιτέρω βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, επιπλέον πρόοδος στην καθορισμένη δημοσιονομική προσαρμογή και το σενάριο της επιτυχούς ολοκλήρωσης του Τρίτου Προγράμματος. Ο επιτυχής σχηματισμός ενός ικανοποιητικού ταμειακού αποθέματος ασφαλείας με σκοπό την εκ των προτέρων εξασφάλιση χρηματοδότησης των μελλοντικών αποπληρωμών του δημοσίου χρέους μετά την έξοδο της χώρας από το Τρίτο Πρόγραμμα, αποτελεί έναν επιπρόσθετο θετικό παράγοντα που έχει ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας.

Σε αυτό το πλαίσιο, στις 25 Ιουνίου 2018, η S&P αναβάθμισε περαιτέρω το αξιόχρεο της Ελλάδας στο «B+» από το «B», αναθεωρώντας την προοπτική από θετική σε σταθερή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Eurogroup για το χρέος, η οποία εκτιμάται από τον αξιολογικό οίκο πως θα ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους εξυπηρέτησης του χρέους για τα επόμενα δύο έτη. Στις 20 Ιουλίου 2018, ωστόσο, η S&P αναθεώρησε εκ νέου την προοπτική σε θετική. Παράλληλα, στις 10 Αυγούστου 2018 ο αξιολογικός οίκος Fitch αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδας κατά δύο βαθμίδες, στο «BB-» από το «B», με σταθερές προοπτικές, φέροντας την αξιολόγηση του αξιόχρεου της Ελληνικής Δημοκρατίας τρεις βαθμίδες πριν την επενδύσιμη διαβάθμιση (investment grade). Οι θετικές τάσεις στην εκτίμηση και αξιολόγηση του δημοσιονομικού κινδύνου της Ελλάδας έχει επιδράσει θετικά και στην αξιολόγηση κινδύνου/αξιόχρεου του ιδιωτικού τομέα. Στις 3 Ιουλίου 2018, ο αξιολογικός οίκος S&P, αναβάθμισε τη μακροχρόνια και βραχυχρόνια αξιολόγηση των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών σε «B-/B» από «CCC+/C», βασιζόμενος στις βελτιούμενες συνθήκες ρευστότητας και την μεγαλύτερη δυνατότητα των τραπεζών να ανταπεξέρχονται στις χρηματοοικονομικές τους υποχρεώσεις και κατά συνέπεια να βελτιώνουν την ποιότητα των ισολογισμών τους σε μακροχρόνιο ορίζοντα, ενώ η Moody's αναβάθμισε την προοπτική για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σε θετική στις 30 Ιουλίου 2018. Επιπροσθέτως, στις 6 Ιουλίου 2018, η S&P αξιολόγησε το Καλυμμένο Ομόλογο με ενέχυρο ακίνητα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, σε επενδύσιμη διαβάθμιση (investment grade), δηλαδή σε «BBB-» (κατά 4 βαθμίδες υψηλότερο από την αντίστοιχη αξιολόγηση του αξιόχρεου της Ελληνικής Δημοκρατίας από την S&P). Ωστόσο, οι οίκοι αξιολόγησης αναφέρουν, επίσης, πως η πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελληνικής Δημοκρατίας θα μπορούσε να επηρεαστεί αρνητικά

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

στην περίπτωση επανεμφάνισης αμφιβολιών σχετικά με το βαθμό δέσμευσης της χώρας να διατηρήσει μία εύρωστη δημοσιονομική θέση και να υλοποιήσει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, όπως έχουν συμφωνηθεί στο Τρίτο Πρόγραμμα ή να τηρήσει άλλες υποχρεώσεις κατά την περίοδο εποπτείας μετά το πέρας του Τρίτου Προγράμματος (Πηγή: Δελτία Τύπου Moody's, S&P και Fitch).

Πλαίσιο εποπτείας μετά το τέλος του Τρίτου Προγράμματος

Στις 20 Αυγούστου 2018, η Ελλάδα ολοκλήρωσε επισήμως το Τρίτο Πρόγραμμα, λαμβάνοντας συνολικά €61,9 δισ. από τον ΕΜΣ μεταξύ Αυγούστου 2015 και Αυγούστου 2018 για τη στήριξη της μακροοικονομικής προσαρμογής και την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, ενώ η εκταμίευση των υπολοίπων €24,1 δισ. από τη συνολική διαθέσιμη χρηματοδότηση του Τρίτου Προγράμματος ύψους έως και €86 δισ. δεν χρειάστηκε. Η επιτυχής ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος, έπειτα από την εφαρμογή ενός σημαντικού συνόλου οικονομικών μεταρρυθμίσεων και την επίτευξη μιας αξιόπιστης δημοσιονομικής προσαρμογής, σηματοδότησε την έξοδο της Ελλάδας από ένα επίσημο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης για πρώτη φορά από το 2010 και συνοδεύτηκε από την παροχή μιας νέας δέσμης μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους. Όπως σημείωσε ο M. Centeno, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΜΣ και επικεφαλής του Eurogroup, αυτό επετεύχθη χάρη στην αξιοσημείωτη προσπάθεια του ελληνικού λαού, την καλή συνεργασία με την τωρινή ελληνική κυβέρνηση και τη στήριξη των Ευρωπαίων εταίρων μέσω του δανεισμού και της ελάφρυνσης χρέους. Ωστόσο, για να διασφαλιστεί η αξιοπιστία της Ελλάδας, η χώρα θα πρέπει να αξιοποιήσει την πρόοδο που έχει ήδη επιτευχθεί συνεχίζοντας τις μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν να εφαρμόζονται στο πλαίσιο του Τρίτου Προγράμματος (Πηγή: ΕΜΣ, Δελτίο Τύπου, 20 Αυγούστου 2018).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος και τη δέσμευση των Ελληνικών αρχών να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν όλες τις βασικές μεταρρυθμίσεις που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο του Τρίτου Προγράμματος, η Ελλάδα συμφωνήθηκε να υπόκειται σε ένα πλαίσιο επίβλεψης και συντονισμού πολιτικών, το οποίο θα βασίζεται σε μια διαδικασία «ενισχυμένης εποπτείας» ("Enhanced Surveillance Procedure") υπό τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πηγή: Παράρτημα του Eurogroup της 22ης Ιουνίου 2018: "Ειδικές δεσμεύσεις για τη διασφάλιση της συνέχειας και της ολοκλήρωσης των μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του ΕΜΣ"). Πράγματι, στις 11 Ιουλίου 2018, σε συνέχεια της προηγούμενης συμφωνίας σε επίπεδο Eurogroup, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 472/2013 της ΕΕ για ανανεώσιμη περίοδο έξι μηνών. Το πλαίσιο αυτό πρόκειται να τεθεί σε ισχύ μετά τη λήξη του Τρίτου Προγράμματος στις 20 Αυγούστου 2018. Αυτό το πλαίσιο ενισχυμένης εποπτείας σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει την ολοκλήρωση, την υλοποίηση και τη συνέχεια των μεταρρυθμίσεων που η Ελλάδα έχει δεσμευτεί να εφαρμόσει στο πλαίσιο του προγράμματος από τον ΕΜΣ, να διασφαλίσει την ομαλή μετάβαση της οικονομίας στην οικονομική κανονικότητα και να διατηρήσει υψηλό βαθμό αξιοπιστίας (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής της 11 Ιουλίου 2018 για την ενεργοποίηση ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα). Αυτές οι εναπομείνουσες μεταρρυθμίσεις αφορούν τη δημοσιονομική απόδοση και άλλες διαρθρωτικές μεταβολές, την κοινωνική πρόνοια, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τις αγορές εργασίας και προϊόντων, τις ιδιωτικοποιήσεις και τη δημόσια διοίκηση. Επιπλέον, η χώρα έχει δεσμευτεί να διατηρήσει ένα πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2022 και 2,2% του ΑΕΠ, κατά μέσο όρο, κατά την περίοδο 2023-2060, διασφαλίζοντας ότι η συνολική δημοσιονομική της επίδοση θα παραμείνει σύμφωνη με το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ. Μια άλλη δέσμευση αφορά τις αποτιμήσεις της ακίνητης περιουσίας. Η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να ολοκληρώσει, μέχρι τα μέσα του 2019 και τα μέσα του 2020, νέα διαδικασία αποτίμησης της φορολογικής αξίας των ακινήτων σε όλη την επικράτεια με βάση τις εμπορικές αξίες καθώς και να αναπροσαρμόσει αναλόγως το φόρο ακίνητης περιουσίας, ούτως ώστε ο ΕΝΦΙΑ και οι άλλοι φόροι να συμφωνούν πλήρως με τις εμπορικές αξίες έως τα μέσα του 2020 (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018 και Παράρτημα: Ειδικές δεσμεύσεις για τη διασφάλιση της συνέχειας και της ολοκλήρωσης των μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του ΕΜΣ).

Το προαναφερόμενο πλαίσιο εποπτείας συνεπάγεται τριμηνιαίες εκθέσεις που αξιολογούν την οικονομική, δημοσιονομική και χρηματοοικονομική κατάσταση, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των δεσμεύσεων μετα-μνημονιακής πολιτικής, και θα χρησιμεύσουν ως βάση για να συμφωνήσει το Eurogroup, μεταξύ άλλων, για την εφαρμογή ορισμένων από τα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους. Η εποπτεία θα συμπληρωθεί με το «σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης» του ΕΜΣ για την εκτίμηση των δημοσιονομικών ανισορροπιών, ενώ το ΔΝΤ αναμένεται να συνεχίσει να εμπλέκεται συμβουλευτικά στο νέο πλαίσιο εποπτείας, όπως και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις χωρών της Ευρωζώνης που βγήκαν από πρόγραμμα δημοσιονομικής στήριξης. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα θα υπόκειται στον περιοδικό έλεγχο του ΔΝΤ, κατά την διαδικασία σύνταξης της έκθεσης υπό το Άρθρο IV, δύο φορές ανά έτος, ενώ παράλληλα το ΔΝΤ θα παρέχει τεχνική βοήθεια στα πλαίσια εποπτείας μετά το πέρας του Τρίτου Προγράμματος, σε συνεργασία με τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς (Πηγές: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018, ΔΝΤ, Πρακτικά του ενημερωτικού δελτίου του ΔΝΤ με τον Gerry Rice, 28 Ιουνίου 2018 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ενημερωτικό Δελτίο, Σημείωμα για την ενισχυμένη εποπτεία στην Ελλάδα, 11 Ιουλίου 2018, Σχόλια από τον Peter Dohlmán μετά τη δημοσίευση της Έκθεσης υπό το Άρθρο IV, 31 Ιουλίου 2018).

Τέλος, το Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018 εξέφρασε την ικανοποίησή του για την υπογραφή ενός «Σχεδίου Συνεργασίας και Υποστήριξης» μεταξύ των Ελληνικών αρχών και των Υπηρεσιών Στήριξης των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής («SRSS»), το οποίο προβλέπει τη συνεχή παροχή τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη της υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων στα προσεχή έτη (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup, 22 Ιουνίου 2018).

Το Μακροοικονομικό Περιβάλλον και ο Τραπεζικός Τομέας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος (οι «δραστηριότητες ΝΑΕ» αποτελείται από τις ΠΓΔΜ και Ρουμανία)¹.

Η επίδοση των οικονομικών και των τραπεζικών κλάδων των δραστηριοτήτων ΝΑΕ ήταν σχετικά καλή το πρώτο εξάμηνο του έτους.

Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ των δραστηριοτήτων ΝΑΕ εκτιμάται ότι ανήλθε στο 3,9% σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο του 2018 -- 1,6 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από αυτόν της Ευρώπης-28 -- στηριζόμενος τόσο σε ισχυρή εσωτερική όσο και εξωτερική ζήτηση. Η

¹ Πηγές: Δημοσιευμένα στοιχεία από την Κεντρική Τράπεζα και την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία των σχετικών χωρών και υπολογισμοί της ΕΤΕ. Οι σταθμισμένοι μέσοι όροι των δραστηριοτήτων ΝΑΕ έχουν υπολογιστεί με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ της κάθε χώρας σε ευρώ.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

ιδιωτική κατανάλωση παρέμεινε ο κύριος μοχλός ανάπτυξης, ως απόρροια κυρίως της βελτίωσης των συνθηκών στην αγορά εργασίας, της ενίσχυσης της πιστωτικής δραστηριότητας προς τα νοικοκυριά και της χαλάρωσης της δημοσιονομικής πολιτικής. Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών διατήρησαν δυναμική, παρά την προσωρινή επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας του μεγαλύτερου εμπορικού εταίρου των δραστηριοτήτων ΝΑΕ -- της Ευρωζώνης.

Όπως αναμενόταν, παρά τις ενισχυμένες εξαγωγές, το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών των δραστηριοτήτων ΝΑΕ σε κυλιόμενη βάση 4 τριμήνων ανήλθε στο υψηλό-πολλών-τριμήνων, όμως διαχειρίσιμο, επίπεδο του 3,3% του ΑΕΠ το δεύτερο τρίμηνο του 2018, λόγω της ισχυρής εγχώριας ζήτησης και, σε μικρότερο βαθμό, των μη ευνοϊκών διεθνών τιμών πετρελαίου. Είναι ενθαρρυντικό ότι η ποιότητα χρηματοδότησης του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών παρέμεινε ικανοποιητική. Πράγματι, οι άμεσες ξένες επενδύσεις (οι οποίες δεν συνεπάγονται τη δημιουργία χρέους), κάλυψαν το μεγαλύτερο μέρος του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών (80,4% σε κυλιόμενη βάση 4 τριμήνων, το δεύτερο τρίμηνο του 2018).

Εν μέσω ενός ευνοϊκού λειτουργικού περιβάλλοντος, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου των δραστηριοτήτων ΝΑΕ συνέχισαν να βελτιώνονται. Πράγματι, τα διαθέσιμα έως σήμερα δημοσιευθέντα στοιχεία δείχνουν ότι η κερδοφορία του τραπεζικού κλάδου των δραστηριοτήτων ΝΑΕ εκτιμάται ότι αυξήθηκε στα €1.733 εκατ. (σε ετησιοποιημένη βάση) το πρώτο τρίμηνο του 2018 έναντι €1.196 εκατ. (σε ετησιοποιημένη βάση) την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους και €1.268 εκατ. το 2017. Η επίδοση αυτή ενισχύθηκε γενικά από χαμηλότερες προβλέψεις για μη εξυπηρετούμενα δάνεια, λόγω της μείωσης του δείκτη των προβληματικών δανείων προς τα συνολικά δάνεια (στο 5,1% και 6,2% στην ΠΓΔΜ και στη Ρουμανία, αντίστοιχα, στο τέλος Μαρτίου του 2018 από 6,4% και 9,4% το προηγούμενο έτος). Η καθοδική τάση στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αντικατοπτρίζει την ισχυρή οικονομική δραστηριότητα και, σε μεγάλο βαθμό, σημαντικές απομειώσεις και πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων υπό την στήριξη των Κεντρικών Τραπεζών. Επιπρόσθετα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρέμεινε ισχυρός (κυμαινόμενος μεταξύ 16,4% στην ΠΓΔΜ και 19,8% στη Ρουμανία στο τέλος Μαρτίου του 2018). Η βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού και της φερεγγυότητας προωινίζεται ισχυρή ανάκαμψη της πιστωτικής δραστηριότητας στο προσεχές μέλλον, δεδομένου του χαμηλού βαθμού χρηματοπιστωτικής διείσδυσης (το ποσοστό των συνολικών δανείων προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 26,3% στη Ρουμανία και 47,8% στην ΠΓΔΜ τον Ιούνιο του 2018), κυρίως στον τομέα των νοικοκυριών (το ποσοστό δανείων προς νοικοκυριά προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 14,3% στη Ρουμανία και 23,7% στην ΠΓΔΜ τον Ιούνιο του 2018), και του επαρκούς δείκτη ρευστότητας (δραστηριότητες ΝΑΕ, ο μέσος όρος δανείων προς καταθέσεις ανήλθε στο 80,6% τον Ιούνιο του 2018).

Η θετική επίδοση των οικονομικών και τραπεζικών κλάδων των δραστηριοτήτων ΝΑΕ αναμένεται να συνεχιστεί στο υπόλοιπο του έτους, παρά τις ισχυρές προκλήσεις του διεθνούς περιβάλλοντος.

Παρά τις σφικτότερες συνθήκες ρευστότητας στις διεθνείς αγορές και τις μη ευνοϊκές τιμές στις παγκόσμιες αγορές πετρελαίου, αναμένουμε ότι ο ρυθμός ανάπτυξης των δραστηριοτήτων ΝΑΕ θα ανέλθει στο 4,3% το 2018. Η ισχυρή επίδοση του ρυθμού ανάπτυξης το τρέχον έτος αντικατοπτρίζει επίσης ευνοϊκές επιδράσεις βάσης που προκύπτουν από τη στασιμότητα στην οικονομική δραστηριότητα στην ΠΓΔΜ, λόγω της παρατεταμένης πολιτικής αβεβαιότητας κατά τους πρώτους 5 μήνες του 2017.

Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι για τις θετικές προοπτικές των δραστηριοτήτων ΝΑΕ, που πηγάζουν κυρίως από σφικτότερες-του-αναμενόμενου συνθήκες ρευστότητας στις διεθνείς αγορές και ασθενέστερη-της-αναμενόμενης οικονομική δραστηριότητα του κύριου εμπορικού, επενδυτικού και χρηματοδοτικού εταίρου της περιοχής -- της Ευρωζώνης. Πράγματι, υψηλότερη-του-αναμενόμενου δυναμική ανάπτυξης ή πληθωρισμός στις ΗΠΑ ενδέχεται να προκαλέσει ταχύτερη ή μεγαλύτερη-του-αναμενόμενου αύξηση των επιτοκίων της Fed. Επιπρόσθετα, αύξηση του προστατευτισμού από την Κυβέρνηση των ΗΠΑ ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την παγκόσμια ανάπτυξη -- συμπεριλαμβανομένης της Ευρωζώνης.

Αναμενόμενες εξελίξεις (αβεβαιότητες, κίνδυνοι και προοπτικές)

Όσον αφορά το σύνολο του 2018, ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να επιταχυνθεί σε 3,9% (σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»), World Economic Outlook, Ιούλιος 2018) από 3,7% το 2017. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ουσιώδεις καθοδικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν για την ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, η σύσφιξη των χρηματοδοτικών συνθηκών -- ενδεχομένως λόγω της πιο απότομης από το αναμενόμενο αύξησης επιτοκίων από τη Fed - θα ωθούσε ανοδικά τα ασφάλιστρα κινδύνου στις περισσότερες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων οδηγώντας σε υψηλότερη χρηματοοικονομική μεταβλητότητα με αρνητικές επιδράσεις και στην πραγματική οικονομία. Επιπρόσθετα, οι έντονοι πιέσεις που δέχονται οι Ευρωπαϊκές τράπεζες (π.χ. μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, αδύναμη κερδοφορία) ενδέχεται να οδηγήσουν στην αναζωπύρωση της τραπεζικής/κρατικού χρέους κρίσης στην ευρωζώνη. Ταυτόχρονα πιθανή είναι μια επάνοδος της πολιτικής αβεβαιότητας (Ιταλία). Επίσης, καθώς οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένου Βασιλείου κορυφώνονται πριν την προθεσμία του Μαρτίου του 2019, πιθανοί πολιτικοί κλυδωνισμοί στο Ηνωμένο Βασίλειο θα συγκεντρώσουν την προσοχή των επενδυτών στο δεύτερο εξάμηνο του 2018, εν μέσω κινδύνων για ένα «σκληρό Brexit».

Παράλληλα, ενδεχόμενα μέτρα οικονομικού προστατευτισμού ή/και μια ραγδαία κλιμάκωση των εμπορικών εντάσεων μεταξύ των μεγαλύτερων οικονομιών (ΗΠΑ, Κίνα, Ευρωπαϊκή Ένωση), ενδέχεται να πλήξουν τις επιχειρηματικές επενδύσεις, το διεθνές εμπόριο, τις προοπτικές της παγκόσμιας ανάπτυξης και τις διεθνείς χρηματαγορές, ενώ περαιτέρω κλιμάκωση των πολιτικών και γεωπολιτικών εντάσεων (Βόρεια Κορέα, Μέση Ανατολή, διένεξη Ουκρανίας/Ρωσίας) θα μπορούσε να εκτροχιάσει την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας. Τέλος, οι προσπάθειες των αρχών στην Κίνα να αντιμετωπίσουν τους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους και να κάμψουν τον υπερβάλλοντα δανεισμό, ενδέχεται να οδηγήσουν σε μια περισσότερο απότομη επιβράδυνση της οικονομίας. Μια τέτοια εξέλιξη, θα μπορούσε να επιφέρει αρνητικές συνέπειες για τις αναδυόμενες και ανεπτυγμένες οικονομίες, μέσω επιδείνωσης των καναλιών κλίματος εμπιστοσύνης, των συναλλαγματικών ισοτιμιών, των τιμών των εμπορευμάτων και του διεθνούς εμπορίου.

Αναφορικά με την Ελλάδα, οι επίσημες προβλέψεις για υγιή ανάκαμψη της οικονομίας το 2018 ύψους 2,0%, ετησίως, κατά μέσο όρο (Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Θερινές Προβλέψεις (Ενδιάμεση Έκδοση), Ιούλιος 2018 και ΔΝΤ, World Economic Outlook, Απρίλιος 2018), συνεχίζουν να ενέχουν κάποιο βαθμό αβεβαιότητας που σχετίζεται με τη διαρκή δημοσιονομική προσπάθεια που στοχεύει στη

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

διατηρήσιμη επίτευξη του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ μεταξύ 2018-2022 (Πηγή: Μνημόνιο Συνεργασίας, 19 Αυγούστου 2015) και με αβεβαιότητες σχετικά με την πορεία προς την οικονομική κανονικότητα, με το πέρας του Τρίτου Προγράμματος.

Το βασικό σενάριο για μια διατηρήσιμη υγιή ανάκαμψη της οικονομίας εκτιμάται πως θα υποστηριχθεί από α) τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος, εξαιτίας της επιτυχούς ολοκλήρωσης του Τρίτου Προγράμματος, γεγονός που θα υποστηρίξει την ιδιωτική κατανάλωση, τις ιδιωτικές επενδύσεις και τις αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα περί δαπανών, β) τη θετική συνεισφορά του τουρισμού, όπως προκύπτει από την τρέχουσα δυναμική του τουρισμού (23,1% σε ετήσια βάση το πεντάμηνο του 2018 και 36,8% ετησίως το Μάιο του 2018 – ο ισχυρότερος ρυθμός από τον Απρίλιο του 2014, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Εξελίξεις στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών, Μάιος 2018) καθώς και από τις θετικές προοπτικές των βασικών μηνών της τουριστικής περιόδου για το 2018, γ) τις αυξημένες εξαγωγές αγαθών (+12,9%, σε ετήσια βάση, εξαιρουμένων των καυσίμων, στο πεντάμηνο του 2018, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Ισοζύγιο Πληρωμών, Μάιος 2018) και τις θετικές εξελίξεις σχετικά με τις παραγγελίες για εξαγωγές το δεύτερο τρίμηνο του 2018 (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Μάιος-Ιούνιος 2018), υποστηριζόμενες από τον ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης της Ευρωζώνης, δ) την επιτάχυνση της δημόσιας επενδυτικής δραστηριότητας στο υπόλοιπο του 2018, δεδομένων των χαμηλότερων, από τις αρχικά προϋπολογισθείσες εκταμιεύσεις, του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων στο εξάμηνο του 2018, ε) την περαιτέρω ομαλοποίηση των συνθηκών ρευστότητας (αντανακλώντας, μεταξύ άλλων, την επιπρόσθετη πρόοδο στην εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής κυβέρνησης και τις βελτιωμένες συνθήκες στην αγορά εργασίας) και την επιτάχυνση των εισροών από επενδύσεις χαρτοφυλακίου και ξένες άμεσες επενδύσεις, η οποία έχει γίνει ήδη ορατή το 2017 και συνεχίστηκε και στις αρχές του 2018, και στ) τη σταδιακή χαλάρωση των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίου.

Οι περισσότερες από τις παραπάνω εξελίξεις εκτιμάται ότι θα συντείνουν την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης το 2018, ωστόσο, οι προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, ο ρυθμός βελτίωσης της χρηματοοικονομικής θέσης του ιδιωτικού τομέα – ιδιαίτερα των νοικοκυριών και των λιγότερο ανταγωνιστικών επιχειρήσεων – και των συνθηκών ρευστότητας, καθώς επίσης και το ακριβές χρονοδιάγραμμα άρσης των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίου, παραμένουν αβέβαια. Εξωτερικοί παράγοντες που σχετίζονται με την πιθανή επιδείνωση των χρηματοπιστωτικών και μακροοικονομικών συνθηκών στην Ευρωζώνη ή και διεθνώς, γεωπολιτικοί κίνδυνοι ή/και μια περαιτέρω ανατίμηση των τιμών ενέργειας, καθώς επίσης και εντάσεις που σχετίζονται με την Ιταλία και οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια δυσμενή επαναξιολόγηση του δημοσιονομικού κινδύνου χωρών της Ευρωζώνης, θα μπορούσαν να επιβαρύνουν τις συνθήκες στις αγορές ομολόγων και κεφαλαίων και, κατ' επέκταση, να επιδράσουν αρνητικά στην εγχώρια κατανάλωση και τις αποτιμήσεις των ελληνικών αξιογράφων και άλλων περιουσιακών στοιχείων, επηρεάζοντας δυσμενώς τη μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας και τις συνθήκες του χρηματοπιστωτικού τομέα. Μια ενδεχόμενη εμφάνιση περαιτέρω δυσμενών παραγόντων, που σχετίζονται με την αύξηση της οικονομικής μεταβλητότητας διεθνώς, εξαιτίας, μεταξύ άλλων, η επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών στην Τουρκία - η οποία αντιστοιχεί σε μια βασική αγορά εξαγωγής για την Ελλάδα και έναν σημαντικό ανταγωνιστή για τον τουριστικό τομέα της Ελλάδας και τις εξαγωγές αγαθών προς την ΕΕ - συνοδευόμενη από έντονη υποτίμηση της τουρκικής λίρας και των αυξανόμενων τριβών στο διεθνές εμπόριο, οι οποίες πηγαίνουν από τη διαφαινόμενη βούληση των ΗΠΑ για αναθεώρηση πτυχών των υφιστάμενων διεθνών εμπορικών συμφωνιών, η οποία πιθανώς να επιδράσει αρνητικά στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωζώνης, θα μπορούσε να επιβαρύνει τα ασφάλιστρα κινδύνου σε δημόσιο, χρηματοπιστωτικό και τον υπόλοιπο ιδιωτικό τομέα στην περιφέρεια της ζώνης του ευρώ.

Παράλληλα, υπάρχουν ακόμη κάποιοι κίνδυνοι που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τις προοπτικές της Ελλάδας για διατηρήσιμη οικονομική μεγέθυνση τόσο βραχυχρόνια όσο και μακροχρόνια, με τη βιωσιμότητα της δημοσιονομικής απόδοσης σε μακροχρόνιο ορίζοντα χωρίς να προκληθεί επιβάρυνση στη μακροχρόνια αναπτυξιακή δυναμική της, καθώς επίσης και με εξελίξεις στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και την τιμολόγηση του επενδυτικού κινδύνου παγκοσμίως. Συνεπώς, η δυνητική ένταση και η ταχύτητα ανάκαμψης της εμπιστοσύνης, βελτίωση της ρευστότητας και διάχυσης άλλων μακροοικονομικών ωφελειών από την παροχή επιπρόσθετων μέτρων ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους, έπειτα από την επιτυχή ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος, είναι δύσκολο να μετρηθούν και πιθανώς να είναι μικρότερα από το αναμενόμενο, είτε να απαιτούν περισσότερο χρόνο μέχρι να εκδηλωθούν τα οφέλη τους στην πραγματική οικονομία. Επίσης, η οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και ενός σημαντικού αριθμού λιγότερο ανταγωνιστικών επιχειρήσεων παραμένει ασθενής, θέτοντας κατ' αυτό τον τρόπο σημαντικές προκλήσεις στις στρατηγικές των ελληνικών τραπεζών για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, ενώ θα μπορούσε και να επιβραδύνει την τάση βελτίωσης των συνθηκών ρευστότητας, επιβαρύνοντας έτσι και τις επιδόσεις του τραπεζικού συστήματος.

Η κατάργηση, μετά την ολοκλήρωσή του Τρίτου Προγράμματος, της εξαίρεσης που επέτρεπε στην ΕΚΤ να δέχεται ελληνικά χρεόγραφα ως ενέχυρα στις πράξεις αναχρηματοδότησης (waiver) κατά τη διάρκεια εφαρμογής προγραμμάτων στήριξης (Πηγή: ΕΚΤ, «Απόφαση (ΕΕ) 2018/1148 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 10ης Αυγούστου 2018 σχετικά με την καταλληλότητα των εμπορεύσιμων χρεογράφων έκδοσης ή εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία και την κατάργηση της απόφασης (ΕΕ) 2016/1041 (ECB/2018/21)», Αύγουστος 2018) πιθανώς να περιορίσει την πρόσβαση των ελληνικών τραπεζών στην παρεχόμενη ρευστότητα από την ΕΚΤ που εξασφάλιζαν κατ' εξαίρεση αναχρηματοδότηση με χαμηλό κόστος ακόμη και μέσω ενεχύρων με πιστοληπτική διαβάθμιση χαμηλότερη από την ελάχιστη απαιτούμενη, εξαναγκάζοντας τις τράπεζες να προσφύγουν σε εναλλακτικές μεθόδους αναχρηματοδότησης με υψηλότερο κόστος.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι αξιολογήσεις του ιδιωτικού και του δημοσίου χρέους της χώρας καθώς και οι οικονομικές συνθήκες, γενικώς, είναι φυσικό να παραμένουν ευάλωτες στο ενδεχόμενο σημαντικής διόρθωσης στις διεθνείς αγορές ή/και από μια παρατεταμένη αύξηση της μεταβλητότητας παγκοσμίως, παρά τον υποστηρικτικό ρόλο της βελτιωμένης μακροοικονομικής σταθερότητας εγχωρίως. Ενδεχόμενες καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση σημαντικών διαρθρωτικών αλλαγών που ξεκίνησαν να υλοποιούνται κατά τη διάρκεια του Τρίτου Προγράμματος και υπόκεινται στο πλαίσιο εποπτείας μετά το τέλος του Τρίτου Προγράμματος, είτε η αδυναμία διασφάλισης των στόχων των υιοθετημένων μέτρων, είτε η αδυναμία επίτευξης των στόχων για πρωτογενές πλεόνασμα θα μπορούσαν να υπονομεύσουν την αξιοπιστία των υποθέσεων στις οποίες βασίζεται ο σχεδιασμός των μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, και κατά συνέπεια θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στην εμπιστοσύνη και τη ρευστότητα, να καθυστερήσουν τη χαλάρωση των

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίου και να ασκήσουν επιπρόσθετες αρνητικές πιέσεις στις αποτιμήσεις των ενεχύρων – ειδικά στην αγορά ακινήτων. Παράλληλα, η ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης θα μπορούσε να είναι ασθενέστερη από το αναμενόμενο, εάν χρειαστούν επιπλέον δημοσιονομικά μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η επίτευξη των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων ή/και εάν μειωθεί η δυνατότητα ενεργοποίησης επεκτατικών αντιμέτρων, στην περίπτωση που δεν επιτευχθεί η απαιτούμενη δημοσιονομική απόδοση τα επόμενα χρόνια.

Σημαντικά γεγονότα αναφορικά με τον Όμιλο της ΕΤΕ

Τα πιο σημαντικά γεγονότα για τον Όμιλο της ΕΤΕ από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μέχρι τη δημοσίευση της παρούσας ενδιάμεσης έκθεσης είναι τα εξής:

Ολοκλήρωση πώλησης θυγατρικών

Πώληση Banka NGB Albania Sh.A. στην American Bank of Investments SA («ABI»)

Στις 2 Φεβρουαρίου 2018, η Τράπεζα σύναψε οριστική σύμβαση πώλησης της κατά 100,00% θυγατρικής της, NGB Albania Sh.A. («NGB Albania») με την το American Bank of Investments SA («ABI»). Στις 4 Ιουλίου 2018, με την λήψη των απαραίτητων εποπτικών εγκρίσεων από (i) την Κεντρική Τράπεζα της Αλβανίας και (ii) την Επιτροπή Ανταγωνισμού της Αλβανίας, η Τράπεζα ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανήλθε σε €25 εκατ.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της συναλλαγής, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») της ΕΤΕ του πρώτου τριμήνου 2018 αυξήθηκε κατά 11 μ.β., μετά την επίπτωση που αναγνωρίστηκε στο τέταρτο τρίμηνο του 2017 κατά την υπογραφή της συνολικά θετικής κεφαλαιακά συναλλαγής.

Συμφωνηθείσες πωλήσεις θυγατρικών

The South African Bank of Athens Ltd (“S.A.B.A.”) στην AFGRI HOLDINGS Proprietary Limited

Την 22 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI HOLDINGS Proprietary Limited, της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,82% της θυγατρικής της τράπεζας στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, S.A.B.A. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανέρχεται σε ZAR 279 εκατ.

Η ολοκλήρωση της πώλησης υπόκειται στις εγκρίσεις (i) της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί), (ii) του Υπουργείου Οικονομικών της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί) και (iii) της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί η προσωρινή έγκριση και αναμένεται η τελική βάσει των αιτούμενων επικαιροποιημένων υποβαλλόμενων στοιχείων) και αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τρίτο τρίμηνο του 2018.

Εξελίξεις αναφορικά με την πώληση των θυγατρικών Banca Romaneasca και Εθνική Ασφαλιστική

Πώληση Banca Romaneasca

Την 26 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την OTP Bank Romania («OTPR») για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρική της Banca Romaneasca (“Romaneasca”) στη Ρουμανία.

Ωστόσο, την 19 Μαρτίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας («ΚΤΡ») απέρριψε την αίτηση της OTPR για την απόκτηση του 99,28% της Romaneasca. Η έγκριση της OTPR ως νέου μετόχου της Romaneasca από την ΚΤΡ ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Η ανωτέρω σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της OTPR τερματίστηκε στις 13 Απριλίου 2018.

Σημειώνεται ότι αυτή η απόφαση δεν επηρεάζει την επιχειρηματική δραστηριότητα και λειτουργία της Romaneasca. Η Romaneasca συνεχίζει να επικεντρώνεται στην κάλυψη των αναγκών των πελατών της, διατηρώντας τα επίπεδα κερδοφορίας της και την ισχυρή κεφαλαιακή της βάση, στο πλαίσιο της απρόσκοπτης στήριξής της από τον όμιλο ΕΤΕ.

Παρόλα αυτά, η διοίκηση της Τράπεζας, σύμφωνα με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, παραμένει προσηλωμένη στην πώληση της Romaneasca, και δεδομένου της επανεκκίνησης της διαδικασίας πώλησης, θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της Romaneasca παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Ασφαλειών (“Εθνική Ασφαλιστική”)

Στις 27 Ιουνίου 2017, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την πώληση του 75% των μετοχών της Εθνικής Ασφαλιστικής στην Exin Financial Services Holdings BV (“EXIN”) καθώς και τη σύναψη συμφωνίας αποκλειστικής συνεργασίας για την πώληση των ασφαλιστικών προϊόντων της Εθνικής Ασφαλιστικής μέσω του δικτύου της Τράπεζας.

Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, όπου ήταν η καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης στις 29 Μαρτίου 2018. Σε συνέχεια απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και μετά από συνεννόηση με το ΕΤΧΣ, η Τράπεζα επανέλαβε τη διαδικασία πώλησης της ΑΕΕΓΑ με τους υπόλοιπους επιλεγμένους υποψήφιους που συμμετείχαν στο τελικό στάδιο της δεσμευτικής προσφοράς τον Μάιο του 2017.

Επιπρόσθετα, στις 8 Ιουνίου 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι παρέλαβε και θα εξετάσει μία δεσμευτική προσφορά από τον κινέζικο Όμιλο εταιρειών Gongbao. Πρωταρχικός στόχος της Τράπεζας είναι η διαδικασία να γίνει σε απόλυτη συμμόρφωση με τους όρους του

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Ευρωπαϊκού Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και με αποκλειστικό γνώμονα τη διασφάλιση των συμφερόντων των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων της.

Οι ιστορικές αξίες και ο σημαντικός ρόλος του Ομίλου της ΕΤΕ στη σταθερότητα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος επιβάλουν την εξέταση όλων των βέλτιστων λύσεων, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας Διεθνούς Δημόσιας Προσφοράς. Στο πλαίσιο αυτό, η Εθνική Τράπεζα συνεργάζεται στενά με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και ειδικότερα με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής («DG-Comp»), την Τράπεζα της Ελλάδος και το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»).

Κατά συνέπεια η διοίκηση της Τράπεζας, σύμφωνα με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης παραμένει προσηλωμένη στην πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής, θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γ' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της εταιρείας παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Συμμετοχή της Τράπεζας στα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους μέσω ενός Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, στις 5 Δεκεμβρίου 2016, το Eurogroup ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία επέστρεψε σε τροχιά ανάπτυξης το 2017 και στο 2018 καταγράφηκε ο ισχυρότερος ρυθμός ανάπτυξης της τελευταίας δεκαετίας»). Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την πρόταση ανταλλαγής ομολόγων κυμαινομένου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με τίτλους σταθερού επιτοκίου με πολύ μεγαλύτερες διάρκειες, με στόχο τη σταθεροποίηση των επιτοκίων και την εξομάλυνση της διαχρονικής κατανομής των μελλοντικών υποχρεώσεων αποπληρωμής χρέους για το ελληνικό κράτος.

Στο πλαίσιο αυτό, από τον Φεβρουάριο του 2017 και μέχρι τον Δεκέμβριο του 2017, η Τράπεζα συμμετείχε στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων ΕΤΧΣ/ΕΜΣ με ονομαστική αξία €8,0 δισ. Τα εν λόγω ομόλογα πωλήθηκαν στην λογιστική τους αξία των και κατά συνέπεια δεν είχε επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Η διαδικασία για το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2018 με την πώληση ποσού €1,0 δισ. ενώ όλες οι εκκρεμείς εκδόσεις ομολόγων ΕΤΧΣ/ΕΜΣ έχουν πωληθεί.

Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 κατά την 1 Ιανουαρίου 2018

Από την 1 Ιανουαρίου 2018, τέθηκε σε εφαρμογή το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα», το οποίο αντικαθιστά το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο («ΔΛΠ») 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση». Το ΔΠΧΑ 9 επιφέρει αλλαγές που αφορούν α) στην ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων, β) στην απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και γ) στη λογιστική αντιστάθμιση.

Ο Όμιλος, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του νέου Προτύπου, θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 9 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 9») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με το Πρότυπο και τις επιπρόσθετες κατευθύνσεις που εκδόθηκαν από τους εποπτικούς φορείς. Το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 9 υλοποιείται από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Δομής και Ελέγχου Διαχείρισης Κινδύνων, Διοικητικής Πληροφόρησης και Πληροφορικής του Ομίλου και εποπτεύεται από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελείται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου (Group CFO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (Group CRO), τον Γενικό Διευθυντή Λειτουργικής Στήριξης του Ομίλου (Group COO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματογοράς (Group Treasurer) και τους Γενικούς Διευθυντές Λιανικής Τραπεζικής, Εταιρικής Τραπεζικής, Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Έχει συσταθεί κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) με αποκλειστική αρμοδιότητα τη διαχείριση του Προγράμματος ΔΠΧΑ 9 και έχει οριστεί Διαχειριστής του Έργου. Επιπλέον, έχουν διοριστεί εμπειρογνώμονες προκειμένου να συνδράμουν στην ανάπτυξη μοντέλων προσδιορισμού παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώνονται τακτικά από τα εκτελεστικά στελέχη της διοίκησης αναφορικά με την υλοποίηση του Προγράμματος ΔΠΧΑ 9.

Επίπτωση από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018, μείωσε τα ίδια κεφάλαια των μετόχων του Ομίλου και της Τράπεζας κατά περίπου €1,5 δισ., αντίστοιχα, εκ των οποίων €1,3 δισ. αντίστοιχα, προήλθαν από τις αλλαγές στις διατάξεις περί απομείωσης και €0,2 δισ., αντίστοιχα, προήλθαν από τις αλλαγές στις διατάξεις περί ταξινόμησης και επιμέτρησης. Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση που αναγνωρίστηκε για Όμιλο και την Τράπεζα ανήλθε σε €6 εκατ. και μηδέν, αντίστοιχα, σύμφωνα με την λογιστική πολιτική του Ομίλου περί αναγνώρισης αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Για περαιτέρω λεπτομέρειες βλ. Σημείωση 2.31 στην Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017.

Με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το 2018, ο δείκτης CET 1 του Ομίλου και της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2017 μειώθηκε κατά περίπου 58 μ.β. στο 16,4% και 12 μ.β. στο 16,7% αντίστοιχα. Χωρίς να ληφθούν υπόψη οι μεταβατικές διατάξεις, την 31 Δεκεμβρίου 2017 ο δείκτης CET 1 του Ομίλου μειώθηκε περίπου κατά 373 μ.β., στο 13,2%, ενώ της Τράπεζας μειώθηκε περίπου κατά 408 μ.β., στο 12,8%.

Οι ανωτέρω εκτιμήσεις της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 βασίζονται σε λογιστικές πολιτικές, παραδοχές και εκτιμήσεις του Ομίλου, όπως έχουν διαμορφωθεί έως σήμερα και θα οριστικοποιηθούν κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που λήγει την 31 Δεκεμβρίου 2018. Κατά συνέπεια, οι παραπάνω εκτιμήσεις ενδεχομένως να τροποποιηθούν εντός του 2018. Η οριστική επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 θα συμπεριληφθεί στην Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση που θα δημοσιευθεί για την εν λόγω χρήση. Για περαιτέρω λεπτομέρειες βλ. Σημείωση 21.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

2018 EU wide stress test

Την 31 Ιανουαρίου 2018 η ΕΚΤ ξεκίνησε την άσκηση προσομοίωσης (2018 Stress test) για τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες (Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και Τράπεζα Πειραιώς) με τη δημοσίευση των μακροοικονομικών σεναρίων που θα χρησιμοποιήσουν οι τράπεζες. Η άσκηση προσομοίωσης των τεσσάρων συστημικών ελληνικών τραπεζών διεξήχθη βάσει ενός επιταχυνόμενου χρονοδιαγράμματος σε σύγκριση με τις άλλες τράπεζες που συμμετέχουν στην εν λόγω άσκηση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η δημοσίευση των αποτελεσμάτων των ελληνικών τραπεζών πριν από τη λήξη του Τρίτου Προγράμματος (Αύγουστος 2018), ακολουθώντας όμως την ίδια προσέγγιση και μεθοδολογία της ΕΒΑ που ισχύουν για τις άλλες τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης για τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες ανακοινώθηκαν από το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΚΤ στις 5 Μαΐου 2018 και έδειξαν ότι στο δυσμενές σενάριο, η μέση μείωση του CET1 κεφαλαίου ήταν 9 ποσοστιαίες μονάδες, που ισοδυναμεί με €15,5 δισ. για τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες. Τα αποτελέσματα για τις υπόλοιπες τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται να δημοσιευθούν μέχρι τις 2 Νοεμβρίου 2018.

Η Τράπεζα διενήργησε την άσκηση προσομοίωσης χρησιμοποιώντας την μεθοδολογία, τις παραμέτρους, τα μακροοικονομικά σενάρια και τις αυστηρές παραδοχές όπως παρασχέθηκαν από την ΕΒΑ και την ΕΚΤ, καθώς και πρόσθετες οδηγίες και σημειώσεις όπως δημοσιεύθηκαν ή / και αναμεταδόθηκαν μέσω επίσημων διαύλων επικοινωνίας. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, η επίδραση του δυσμενούς σεναρίου της άσκησης ανήλθε σε 9,6 ποσοστιαίες μονάδες, με το δείκτη CET1 να μειώνεται σε 6,9% το 2020, συμπεριλαμβανομένης της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 κατά -70 μ.β. μετά την 1 Ιανουαρίου 2018, καθώς και της επίδρασης της CRD IV (οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 («Οδηγία CRD IV»)) και τον Κανονισμό Κεφαλαιακών Απαιτήσεων της ΕΕ (μαζί «CRD IV»)) κατά -20 μ.β. Σύμφωνα με το βασικό σενάριο, ο δείκτης CET1 μειώνεται κατά 50 μ.β. φθάνοντας στο 16,0% το 2020, συμπεριλαμβανομένης της επίδρασης κατά -70 μ.β. του ΔΠΧΑ 9 κατά την εφαρμογή και κατά -20 μ.β. από την CRD IV. Σε συνέχεια της επικοινωνίας με τους επόπτες, η Τράπεζα ενημερώθηκε ότι το Εποπτικό Συμβούλιο του SSM αξιολόγησε το αποτέλεσμα της άσκησης, καθώς επίσης και άλλους παράγοντες, και κατέληξε ότι δεν προκύπτει κεφαλαιακό έλλειμμα ή ανάγκη για κατάρτιση πλάνου κεφαλαιακής ενίσχυσης σαν αποτέλεσμα της άσκησης.

Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης θα ενσωματωθούν στον Εποπτικό Έλεγχο και Διαδικασίας Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process, «SREP») του 2018, δοκιμάζοντας τα κεφαλαιακά σχέδια των τραπεζών και διαμορφώνοντας σε σχετικά αποτελέσματα των εποπτικών ελέγχων. Επίσης, η άσκηση προσομοίωσης αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας για την πληροφόρηση, ώστε οι αγορές να μπορούν να συγκρίνουν και να αξιολογούν σε συνεχή βάση την ανθεκτικότητα των τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρόσφατες εξελίξεις

Διορισμός του κ. Παύλου Μυλωνά στη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου της Τράπεζας, έπειτα από την παραίτηση του κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη

Στις 4 Μαΐου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποδέχτηκε την παραίτηση του Διευθύνοντος Συμβούλου κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη. Κατά την ίδια συνεδρίαση, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να προχωρήσει άμεσα στη διαμόρφωση και εφαρμογή νέας στρατηγικής σε συνέχεια της ολοκλήρωσης του μεγαλύτερου μέρους του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης. Τέλος, το Διοικητικό Συμβούλιο ανέθεσε στον κ. Παύλο Μυλωνά τα καθήκοντα του Διευθύνοντος Συμβούλου, ενώ ξεκίνησε η διαδικασία διορισμού νέου Διευθύνοντος Συμβούλου.

Στη συνέχεια, στις 18 Ιουλίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ανέδειξε ομόφωνα τον κ. Παύλο Μυλωνά στη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου της Τράπεζας.

Συμφωνία €50 εκατ. για μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Στις 20 Ιουλίου 2018, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων («ΕΤΕπ»), η ΕΤΕ και η Εθνική Leasing υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας ύψους €50 εκατ., με σκοπό τη χρηματοδότηση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Η εν λόγω συμφωνία αναμένεται να δημιουργήσει νέες προοπτικές στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και να διευκολύνει την πρόσβαση τους στη χρηματοδότηση, προσφέροντάς τους ευνοϊκότερους όρους τιμολόγησης.

Ολοκλήρωση της συναλλαγής για τη διάθεση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων δανείων λιανικής και μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Την 2 Ιουλίου 2018 ολοκλήρωσε τη διάθεση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων δανείων λιανικής και μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με ανεξόφλητο κεφάλαιο ύψους €2,0 δισ. περίπου, στις εταιρείες CarVal Investors και Intrum AB.

Η εν λόγω συναλλαγή αποτελεί μέρος της στρατηγικής της ΕΤΕ για τη διαχείριση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και είναι σύμφωνη με το σχέδιο μείωσης τους που υπέβαλε η Τράπεζα στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό («ΕΕΜ» ή «SSM»). Το τίμημα της συναλλαγής, το οποίο ανέρχεται σε περίπου 6% του συνολικού ανεξόφλητου κεφαλαίου, θα ενισχύσει το δείκτη CET 1 της Τράπεζας κατά περίπου 18 μ.β.

Αύξηση της ονομαστικής αξίας έκαστης κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας και μείωσης του συνολικού αριθμού αυτών με συνένωση των εν λόγω μετοχών (2018 Reverse split)

Στις 26 Ιουλίου 2018, η Τακτική Γενική συνέλευση της Τράπεζας αποφάσισε τη μείωση της ονομαστικής αξίας κάθε κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας από €0,30 σε €3,0 ανά μετοχή με ταυτόχρονη συνένωση και μείωση του συνολικού αριθμού αυτών με αναλογία 10 παλαιές ονομαστικές κοινές μετοχές για κάθε μία νέα μετοχή, δηλαδή από 9.147.151.527 σε 914.715.152.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Το εν λόγω reverse split εγκρίθηκε από την Επιτροπή Εταιρικών Πράξεων του Χρηματιστηρίου Αθηνών του Χρηματιστηρίου Αθηνών στις 24 Αυγούστου 2018. Η διαπραγμάτευση των παλαιών μετοχών σταμάτησε στις 29 Αυγούστου 2018, ενώ η διαπραγμάτευση των νέων μετοχών αναμένεται να ξεκινήσει στις 3 Σεπτεμβρίου 2018.

Νέες εκδόσεις πιστωτικών τίτλων

Στις 30 Ιουλίου 2018, η Τράπεζα εξέδωσε, στο πλαίσιο του 2ου Προγράμματος Έκδοσης, πενταετές καλυμμένο ομόλογο σταθερού επιτοκίου ύψους €200 εκατ. με κουπόνι και απόδοση 1,85%. Η ΕΤΕπ αγόρασε ποσό €100 εκατ. μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης στο πλαίσιο της χρηματοδότησης μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ενώ το υπόλοιπο ποσό €100 εκατ. διακρατήθηκε από την Τράπεζα. Η ΕΤΕπ, με προϋπόθεση τη συμφωνία της Τράπεζας, δύναται να αγοράσει τα διακρατούμενα €100 εκατ. μέσα στους επόμενους έξι μήνες, με τους ίδιους οικονομικούς όρους. Το πραγματικό κόστος της Τράπεζας είναι 1.42%, αφού η ΕΤΕπ, με γνώμονα το στόχο της να αυξήσει τις χρηματοδοτήσεις σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, επιστρέφει στην Τράπεζα μέρος του κουπονιού.

Επιπρόσθετα, στις 14 Αυγούστου 2018, η Τράπεζα εξέδωσε, στο πλαίσιο του 2ου Προγράμματος Έκδοσης, μονοετές καλυμμένο ομόλογο σταθερού επιτοκίου ύψους €600 εκατ. με κουπόνι και απόδοση 0,75%, το οποίο διακρατήθηκε από την Τράπεζα και χρησιμοποιείται ως εξασφάλιση για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ.

Συμφωνία μεταξύ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών και της doBank S.p.A. για την διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων ύψους €1.8 δισ.

Την 31 Ιουλίου 2018, οι τέσσερις συστημικές Τράπεζες (Alpha Bank, Εθνική Τράπεζα, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς) προέβησαν στη σύναψη μιας καινοτόμου για τα διεθνή δεδομένα συμφωνίας συνεργασίας με την εξειδικευμένη διαχειρίστρια εταιρία δανείων doBank S.p.A («doBank»). Η συμφωνία καταρτίστηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής των Ελληνικών συστημικών τραπεζών για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και για την προστασία της βιωσιμότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με στόχο την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Χρηματοοικονομικά Αποτελέσματα για το Α' εξάμηνο του 2018

Ποιότητα Δανειακού Χαρτοφυλακίου

Η μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («NPEs») συνεχίστηκε στο Α' εξάμηνο του 2018, καθώς το εν λόγω απόθεμα μειώθηκε κατά €1,3 δισ. σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2017, λόγω του αρνητικού ρυθμού δημιουργίας νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων ύψους €0,3 δισ. και διαγραφών ύψους €1,0 δισ. Η εξαμηνιαία μεταβολή ενσωματώνει επίσης την πώληση στις αρχές Ιουλίου χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων δανείων λιανικής και μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, το ανεξόφλητο κεφάλαιο του οποίου ανέρχεται σε €2 δισ. περίπου. Το τίμημα της συναλλαγής, το οποίο διαμορφώθηκε σε περίπου 6% του συνολικού ανεξόφλητου κεφαλαίου, ενίσχυσε το δείκτη CET1 της Τράπεζας κατά περίπου 18 μ.β.

Μετά την εν λόγω πώληση, η Τράπεζα εκπληρώνει ήδη το στόχο του EEM για το 2018, διατηρώντας παράλληλα ένα περιθώριο ύψους €1,3 δισ. Η συνολική μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων από το τέλος του 2015 ανέρχεται σε €5,5 δισ. και αντικατοπτρίζει αρνητικό ρυθμό δημιουργίας νέων επισφαλειών (ύψους -€2,1 δισ.), με το υπόλοιπο να προέρχεται από λογιστικές διαγραφές δανείων (-€3,4 δισ.), η πλειοψηφία των οποίων περιλήφθηκε στην πρόσφατη πώληση.

Ο εγχώριος δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων μειώθηκε κατά 142 μ.β. στο Α' εξάμηνο του 2018 σε 42,6%, με το αντίστοιχο ποσοστό κάλυψης από σωρευμένες προβλέψεις να διαμορφώνεται σε 60,1% στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα, ο ρυθμός δημιουργίας νέων δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών επίσης παρέμεινε σε αρνητικά επίπεδα το Α' εξάμηνο του 2018 (-€256 εκατ.). Ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών βελτιώθηκε σε 30,4% (-161 μ.β. σε εξαμηνιαία βάση), με την κάλυψη δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από σωρευμένες προβλέψεις να διαμορφώνεται σε 84,0% στην Ελλάδα (82,8% σε επίπεδο Ομίλου).

Στη ΝΑ Ευρώπη², ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών διαμορφώθηκε σε 31,8% (από 33,2% το 2017), με το δείκτη κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από σωρευμένες προβλέψεις να ανέρχεται σε 62,8% (από 59,5% το 2017).

Ενισχυμένη ρευστότητα

Οι καταθέσεις του Ομίλου ενισχύθηκαν κατά 2,4% σε εξαμηνιαία βάση και διαμορφώθηκαν σε €41,2 δισ. στις 30 Ιουνίου 2018, αντανakλώντας κυρίως τις θετικές εξελίξεις στον εγχώριο τραπεζικό κλάδο. Στην Ελλάδα, οι καταθέσεις ανήλθαν σε €39,3 δισ., με εισροές ύψους €0,9 δισ. στο Α' εξάμηνο του 2018. Οι καταθέσεις στη Ν.Α. Ευρώπη² στο Α' εξάμηνο του 2018 παρέμειναν αμετάβλητες σε €1,9 δισ. Σε ετήσια βάση, οι καταθέσεις του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 8,2%, αντανakλώντας εγχώριες εισροές καταθέσεων ύψους €3,1 δισ., παρά τη συνεχιζόμενη χαλάρωση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, ο δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις βελτιώθηκε περαιτέρω σε 72,8% στην Ελλάδα (76,0% την 31 Δεκεμβρίου 2017, όπως αναμορφώθηκαν βάσει του ΔΠΧΑ 9) και σε 73,5% σε επίπεδο Ομίλου.

Η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα διατηρείται σε μόλις €2,8 δισ. τον Αύγουστο του 2018 από €12,3 δισ. το τέλος του Δ' τριμήνου του 2016 και αφορά αποκλειστικά στο πρόγραμμα στοχευμένων συναλλαγών μακροχρόνιας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ. Μετά την αποπληρωμή του ELA στο τέλος Νοεμβρίου 2017, ο δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας («LCR») πλέον υπερβαίνει την ελάχιστη εποπτική απαίτηση του 100% (104% και 117% σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου αντίστοιχα, τέλος Ιουλίου 2018).

² NA Ευρώπη περιλαμβάνει τις δραστηριότητες του Ομίλου στη Κύπρο και ΠΓΔΜ

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Η απόφαση από την ΕΚΤ τον Αύγουστο του 2018 για άρση της κατ' εξαίρεση αποδοχής ομολόγων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου ως αποδεκτών ενεχύρων στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης δεν επηρεάζει το κόστος χρηματοδότησης της ΕΤΕ, καθώς τα ελληνικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια αντικαταστάθηκαν με καλυμμένα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης της ΕΤΕ.

Κεφαλαιακή Επάρκεια

Ο δείκτης CET1 του Ομίλου την 30 Ιουνίου 2018 του Ομίλου, με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το ΔΠΧΠ 9, διαμορφώθηκε σε 16,2% και σε pro-forma 16,4%, ενσωματώνοντας τα κέρδη μετά από φόρους του Α' εξαμήνου και το όφελος από τη μείωση των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού από την πώληση της θυγατρικής μας στην Αλβανία που ολοκληρώθηκε στις 4 Ιουλίου 2018. Σημειώνεται ότι ο δείκτης CET1 υπερβαίνει το ελάχιστο όριο των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη την πλήρη επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΠ 9, ο δείκτης CET1 διαμορφώνεται σε 12,8% ή σε pro-forma 13,0%.

Κερδοφορία

Όμιλος:

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες: Τα κέρδη του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες στο Α' εξάμηνο του 2018, εξαιρώντας το μη επαναλαμβανόμενο κόστος του σε εξέλιξη προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης ποσού €40 εκατ., ανήλθαν σε €41 εκατ. από ζημιές ύψους €59 εκατ. στην αντίστοιχη περίοδο του 2017, λόγω κυρίως της μείωσης στις προβλέψεις δανείων που αντισταθμίστηκαν από τα μειωμένα καθαρά έσοδα από τόκους.

Διακοπείσες δραστηριότητες: Τα κέρδη του Ομίλου από διακοπείσες δραστηριότητες στο Α' εξάμηνο του 2018, ανήλθαν σε €38 εκατ. από ζημιές ύψους €68 εκατ. στην αντίστοιχη περίοδο του 2017. Στο Α' εξάμηνο του 2017, οι ζημιές περιλάμβαναν τις ζημιές απομείωσης ύψους €151 εκατ. για τις δραστηριότητες της Romaneasca και της Σερβίας που αντιστάθμισαν το κέρδος από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Βουλγαρία.

Ελλάδα:

Τα κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, εξαιρώντας το μη επαναλαμβανόμενο κόστος του σε εξέλιξη προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης ποσού €40 εκατ., ανήλθαν σε €28 εκατ. το Α' εξάμηνο του 2018 από ζημιές €73 εκατ. το αντίστοιχο εξάμηνο του 2017, αντικατοπτρίζοντας τη σημαντική αποκλιμάκωση των προβλέψεων για επισφαλή δάνεια (-63,9% σε ετήσια βάση), η οποία αντιστάθμισε την πτώση στα οργανικά έσοδα (-19,7% σε ετήσια βάση).

Σε επίπεδο εξαμήνου, η δραστική μείωση του κόστους πιστωτικού κινδύνου (-168 μ.β. σε ετήσια βάση) οδήγησε στην επιστροφή της Τράπεζας σε οργανική κερδοφορία ύψους €50 εκατ. έναντι ζημιών €53 εκατ. το Α' εξάμηνο του 2017.

Τα καθαρά έσοδα από τόκους διαμορφώθηκαν το Α' εξάμηνο του 2018 σε €523 εκατ. από €681 εκατ., όπως αναταξινομήθηκαν ώστε να απεικονισθούν βάσει του ΔΠΧΠ 9, τα έσοδα από τόκους ύψους €82 εκατ. του δανείου στο Ελληνικό Δημόσιο από τα καθαρά έσοδα από τόκους στα έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις, αντανakλώντας την αρνητική επίπτωση από τις αναδιαρθρώσεις δανείων καθώς και τη συνεχιζόμενη απομόχλευση του χαρτοφυλακίου Λιανικής Τραπεζικής, με τα υπόλοιπα των δανείων προς επιχειρήσεις να παραμένουν πρακτικά αμετάβλητα. Επιπρόσθετα, τα καθαρά έσοδα από τόκους στο Α' εξάμηνο του 2018, επιβαρύνθηκαν από την ανατιμολόγηση στεγαστικών δανείων ύψους €0,8 δισ., τα οποία είναι συνδεδεμένα με το επιτόκιο εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου διάρκειας ενός έτους. Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο επίσης μειώθηκε κατά 37 μ.β. σε ετήσια βάση σε 277 μ.β., ενώ τα καθαρά έσοδα από τόκους σημείωσε πτώση ύψους 23,2% σε ετήσια βάση.

Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες διαμορφώθηκαν σε €110 εκατ. το Α' εξάμηνο του 2018 από €115 εκατ. το αντίστοιχο εξάμηνο, λόγω της εξάλειψης της προμήθειας χρηματοδότησης μέσω ELA.

Επιπλέον, το Α' εξάμηνο του 2018, η Τράπεζα, λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω αναταξινόμηση βάσει του ΔΠΧΠ 9 ποσού €82 εκατ. από τα καθαρά έσοδα από τόκους στα έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις, σημείωσε κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις ύψους €25 εκατ., λειτουργώντας υποστηρικτικά σε ένα δυσμενές διεθνές περιβάλλον.

Οι λειτουργικές δαπάνες διαμορφώθηκαν σε €433 εκατ. το Α' εξάμηνο του 2018 από €421 εκατ. το Α' τρίμηνο του 2017, αύξηση 2,9% σε ετήσια βάση, λόγω της αύξησης των γενικών και διοικητικών εξόδων, οι οποίες όμως οφείλονται σε εποχικούς παράγοντες που αναμένεται να αντιστραφούν στο Β' εξάμηνο του έτους. Οι λειτουργικές δαπάνες αναμένεται να μειωθούν μετά την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης του προσωπικού, όπου αναμένεται να ωφελήσουν τις δαπάνες προσωπικού στο Β' εξάμηνο του 2018.

Οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις μειώθηκαν σε €156 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2018 από €431 εκατ. το προηγούμενο έτος, ενσωματώνοντας ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης σχετιζόμενες με την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους €2 δισ. Ως αποτέλεσμα, το κόστος πιστωτικού κινδύνου (CoR) αποκλιμακώθηκε σημαντικά το Α' εξάμηνο του 2018 σε 108 μ.β. από 276 μ.β. το Α' εξάμηνο του 2017, οδηγώντας την Τράπεζα σε οργανική κερδοφορία.

NA Ευρώπη:

Στη ΝΑ Ευρώπη, τα κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες διαμορφώθηκαν σε €13 εκατ. το Α' εξάμηνο του 2018 (€15 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο του 2017).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Την 30 Ιουνίου 2018, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €2,75 δισ. και παρέμεινε αμετάβλητη σε σχέση με την 31 Δεκεμβρίου 2017. Επιπρόσθετα, την 30 Ιουνίου 2018, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (repos) ύψους €3,5 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €9,1 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας από ΕΛΑ.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 30 Ιουνίου 2018, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») του Ομίλου, με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το ΔΠΧΠ 9, διαμορφώθηκε σε 16,2%, υπερβαίνοντας τον δείκτη Εποπτικού Ελέγχου και Διαδικασίας Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process, «SREP») ποσοστού 12,875% για το 2018 (βλ. Σημείωση 16).

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η Διοίκηση της ΕΤΕ έχει αποφανθεί ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) τη μηδενική χρηματοδότηση από τον ΕΛΑ, την χρηματοδότηση από την ΕΚΤ αποκλειστικά μέσω στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») και την πρόσβαση της Τράπεζας στη χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα με σημαντικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως απόθεμα εγγυήσεων (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 30 Ιουνίου 2018, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες SREP, ακόμα και μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, (γ) τα αποτελέσματα του 2018 Stress Test, βάσει των οποίων δεν προκύπτει ανάγκη για κατάρτιση πλάνου κεφαλαιακής ενίσχυσης (βλ. ανωτέρω «2018 EU wide Stress Test» και Σημείωση 16) και (δ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με του μακροοικονομικούς δείκτες, όπως αναφέρεται ανωτέρω (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία επέστρεψε σε τροχιά ανάπτυξης το 2017 και στο 2018 καταγράφηκε ο ισχυρότερος ρυθμός ανάπτυξης της τελευταίας δεκαετίας» και «Αναμενόμενες Εξελίξεις (αβεβαιότητες, κίνδυνοι και προοπτικές)»).

Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης όπως εγκρίθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 4 Δεκεμβρίου 2015 (το «Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης»)

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με την βοήθεια που έλαβε από το ΤΧΣ και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 4 Δεκεμβρίου 2015.

Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-2018 («Δεσμεύσεις»). Οι Δεσμεύσεις αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες του Ομίλου στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε στον Ιούλιο του 2014, σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και δέσμευση για την επιπρόσθετη πώληση περιουσιακών στοιχείων του εξωτερικού.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στον περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα, στη συγκράτηση του δείκτη Δανείων/Καταθέσεων κάτω του σχετικού μέγιστου, στην πολιτική επενδύσεων σε χρεόγραφα καθώς και στην αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Συγκεκριμένα, οι Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- **Αριθμός καταστημάτων στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού καταστημάτων στην Ελλάδα σε 540 το τέλος του 2017 (30 Ιουνίου 2018: 484).
- **Αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ότι Όμιλος έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων και μέσω του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης του 2013, του 2016 και του σε εξέλιξη προγράμματος για το 2018, κατά τα οποία αποχώρησαν ή έχουν συμφωνήσει να αποχωρήσουν από την Τράπεζα και από συγκεκριμένες Ελληνικές θυγατρικές 3.994 υπάλληλοι. Ο αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα στις 30 Ιουνίου 2018 ήταν 9,572³ (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής ανέρχεται σε 10.352).
- **Συνολικά λειτουργικά έξοδα στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων για τις δραστηριότητες του Ομίλου της Τράπεζας στην Ελλάδα σε €961 εκατ. για το έτος 2017. Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε €868³ εκατ. (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής ανέρχεται σε €950 εκατ.), ενώ για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018 τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε €433³ εκατ. (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής ανέρχεται σε €474 εκατ.).

³ Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

- **Κόστος καταθέσεων στην Ελλάδα:** Για να επανακτήσει την κερδοφορία της στην Ελλάδα η Τράπεζα θα μειώσει το κόστος καταθέσεων ακολουθώντας συγκεκριμένα μέτρα που έχουν συμπεριληφθεί στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης μέχρι το τέλος του 2018. Η Τράπεζα έχει ήδη επιτύχει περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα που συνάδει με τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- **Δείκτης δανείων προς καταθέσεις:** Περιορισμός του λόγου δανείων προς καταθέσεις για τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα στο μέγιστο όριο του 115% στο τέλος του 2018 (30 Ιουνίου 2018: 72,8%).
- **Πώληση δραστηριοτήτων εσωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα προχώρησε σε συμφωνία με την EXIN για την πώληση του 75,00% των μετοχών της Εθνικής Ασφαλιστικής. Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, όπου ήταν η καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης στις 29 Μαρτίου 2018. Σε συνέχεια απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και μετά από συνεννόηση με το ΤΧΣ, η Τράπεζα επανέλαβε τη διαδικασία πώλησης της ΑΕΕΓΑ με τους υπόλοιπους επιλεγμένους υποψήφιους που συμμετείχαν στο τελικό στάδιο της δεσμευτικής προσφοράς τον Μάιο του 2017. Μετέπειτα, στις 8 Ιουνίου 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει λάβει και θα εξετάσει την προσφορά από τον κινεζικό όμιλο εταιρειών Gongbao (Βλ. ανωτέρω «Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Ασφαλειών ("Εθνική Ασφαλιστική") στην EXIN Financial Services Holding B.V.»).
- **Μείωση χαρτοφυλακίου χρεογράφων:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε μείωση των επενδύσεων σε μετοχές, ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του εν λόγω χαρτοφυλακίου, από €184 εκατ. στις 30 Ιουνίου του 2013 σε €8 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2018.
- **Πώληση των Private Equity Funds:** Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016.

Αναφορικά με τις δραστηριότητες του εξωτερικού, οι Δεσμεύσεις που σχετίζονται με την Τράπεζα αφορούν κατά κύριο λόγο στα εξής:

- **Πώληση Finansbank.** Την 15 Ιουνίου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 99,81% της συμμετοχής στη Finansbank. Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης αυτής, η ΕΤΕ στις 15 Δεκεμβρίου 2016, προχώρησε στην πλήρη αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών («CoCos»).
- **Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει στη μείωση των δραστηριοτήτων της στο εξωτερικό, τόσο ορισμένων θυγατρικών όσο και ορισμένων καταστημάτων εξωτερικού. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 99,91% της συμμετοχής της στην UBB (Βουλγαρία) και το 100,00% της συμμετοχής της στην Interlease E.A.D. (Βουλγαρία) στην KBC Bank (Βέλγιο) ενώ τον Δεκέμβριο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 100,00% των θυγατρικών της στην Σερβία Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad, NBG Leasing d.o.o. Belgrade και NBG Services d.o.o. Belgrade στην OTP Bank Plc (Ουγγαρία). Τον Ιούλιο του 2018 η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 100,00% της θυγατρικής της NBG Albania στην ABI. Επίσης, τον Δεκέμβριο του 2016, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση για την πώληση της θυγατρικής της εταιρείας S.A.B.A. η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τρίτο τρίμηνο του 2018 καθώς υπόκειται στις εγκρίσεις των αρμόδιων κανονιστικών αρχών και αρχών ανταγωνισμού. Επιπρόσθετα, παρόλο που η Τράπεζα τον Ιούλιο του 2017 υπέγραψε σύμβαση για την πώληση του 99,28% της θυγατρικής της Romaneasca, στις 19 Μαρτίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας απέρριψε την αίτηση της OTP για την απόκτηση του 99,28% της Romaneasca, η έγκριση της οποίας ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Τέλος η Τράπεζα είναι στη διαδικασία πώλησης και των υπολοίπων δραστηριοτήτων εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Κύπρου, FYROM και Αιγύπτου, ενώ έχει ξεκινήσει νέα διαδικασία για την πώληση της θυγατρικής της στην Ρουμανία.

Οι λοιπές Δεσμεύσεις αφορούσαν στα κάτωθι:

- **Πολιτική Επενδύσεων:** Μέχρι την 30 Ιουνίου 2017, η Τράπεζα δεν θα επενδύει σε υψηλού κινδύνου χρεόγραφα, πλην κάποιων εξαιρέσεων.
- **Μέγιστος Μισθός:** Μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2017, περιορισμός σε ένα ανώτερο όριο του μισθολογικού πακέτου των υπαλλήλων και στελεχών της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του μισθού, της ασφαλιστικής εισφοράς και του μπόνους).
- **Επιμήκυνση δεσμεύσεων:** Μέχρι 30 Ιουνίου 2018, η Τράπεζα θα συνεχίσει να υλοποιεί τις δεσμεύσεις αναφορικά με την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις Εμπορικές Λειτουργίες, όπως αυτές έχουν κατατεθεί από το Ελληνικό Δημόσιο στις 20 Νοεμβρίου 2012.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης (Monitoring Trustee).

Εφαρμογή της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και Εξυγίανση των Τραπεζών

Ο Ν. 4335/2015, όπως ισχύει, θέτει σε εφαρμογή την Οδηγία 2014/59/ΕΕ της 15 Μαΐου 2014, η οποία προβλέπει τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού πλαισίου για την ανάκαμψη και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επενδυτικών εταιριών («οδηγία για την ανάκαμψη και εξυγίανση» ή «ΑΚΕ»). Η ΑΚΕ έχει σχεδιαστεί με σκοπό να παρέχει στις αρχές ένα σύνολο αξιόπιστων εργαλείων για την επαρκή, έγκαιρη και γρήγορη παρέμβαση προς αποφυγή σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, την αποτροπή απειλών μεταξύ άλλων σε υποδομές της αγοράς, την προστασία των καταθετών και των επενδυτών και τη μείωση της εξάρτησης από δημόσια χρηματοδοτική στήριξη.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Η ΑΚΕ περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα από μέσα και εξουσίες εξυγίανσης τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μεμονωμένα ή συνδυαστικά όπου η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι ορισμένες από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις πληρούνται, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ότι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αποτυγχάνει ή είναι πιθανό να αποτύχει και μη εναλλακτικά μέτρα βασιζόμενα στον ιδιωτικό τομέα ή εποπτικά μέτρα, θα αποτρέψουν την αποτυχία ενός ιδρύματος μέσα σε ένα εύλογο χρονικό πλαίσιο. Τα εργαλεία εξυγίανσης περιλαμβάνουν την εξουσία να πωλήσει ή να μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία (ή την κυριότητα αυτών) σε άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και ένα γενικό εργαλείο διάσωσης με ίδια μέσα («bail-in»), το οποίο προβλέπει τη διαγραφή ή μετατροπή των τυχόν υποχρεώσεων του ιδρύματος που πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις. Σε περιπτώσεις εξαιρετικής συστημικής κρίσης, οποιαδήποτε τέτοια έκτακτη οικονομική βοήθεια πρέπει να παρέχεται σύμφωνα με το πλαίσιο κρατικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως έσχατη λύση και υπόκεινται σε πρόσθετους όρους.

Επιπροσθέτως του γενικού εργαλείου bail-in, η ΑΚΕ προβλέπει ότι οι αρχές εξυγίανσης έχουν την δυνατότητα να διαγράψουν μόνιμα ή να μετατρέπουν σε μετοχικό κεφάλαιο κεφαλαιακά χρηματοπιστωτικά μέσα όπως ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης που βρίσκονται σε μη βιώσιμο σημείο (μη βιωσιμότητα απορρόφησης ζημιών), πριν από οποιαδήποτε δράση εξυγίανσης. Αυτά τα μέτρα μπορούν να εφαρμόζονται και σε ορισμένους χρεωστικούς τίτλους, κάτω από ορισμένες συνθήκες. Επιπλέον, στις περιπτώσεις όπου τα κεφαλαιουχικά χρηματοπιστωτικά μέσα μετατραπουν σε μετοχικούς τίτλους κατά την εφαρμογή του εργαλείου υποχρεωτικής διαγραφής, οι εν λόγω μετοχικοί τίτλοι μπορούν να υποβληθούν σε bail-in, με αποτέλεσμα την ακύρωσή τους, τη σημαντική απομείωση ή απώλεια, των κατόχων των τίτλων, της ιδιότητας του επενδυτή. Επίσης δυνάμει του ίδιου νόμου, το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων ορίζεται ως Εθνικό Ταμείο Εξυγίανσης, σε ότι αφορά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 111/31.01.2017 παρέχει ερμηνεία των διαφόρων περιστάσεων όπου ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θεωρείται ότι τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας για την εφαρμογή της υποχρέωσης άμεσης ενημέρωσης της Τράπεζας της Ελλάδος από το διοικητικό συμβούλιο του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Επιπλέον, η ΑΚΕ προβλέπει ότι μητρικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια και οι θυγατρικές του σε άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, οι οποίες είναι ιδρύματα ή χρηματοδοτικά ιδρύματα που καλύπτονται από την ενοποιημένη εποπτεία μπορούν να συνάπτουν συμφωνία παροχής χρηματοδοτικής στήριξης σε κάθε άλλο συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για έγκαιρη παρέμβαση σε αυτό, καθώς και οι προϋποθέσεις του Ν. 4335/2015. Με την υπ' αριθμ. 131/23.1.2018 Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις του Ν. 4335/2015 για την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης Ομίλου. Το μητρικό ίδρυμα υποβάλλει στην αρχή ενοποιημένης εποπτείας αίτηση για την αδειοδότηση κάθε πρότασης συμφωνίας χρηματοδοτικής στήριξης Ομίλου. Κάθε πρόταση συμφωνίας, για την οποία έχει χορηγηθεί άδεια από τις αρμόδιες αρχές, υποβάλλεται προς έγκριση στη γενική συνέλευση κάθε μέλους του Ομίλου που προτείνει να συμβληθεί. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε μέλους, το οποίο αποτελεί μέρος της συμφωνίας, υποβάλλει ετησίως έκθεση στη γενική συνέλευση σχετικά με την εκτέλεση της συμφωνίας και την εφαρμογή κάθε απόφασης που έχει ληφθεί σύμφωνα με αυτήν.

Κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικοί Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί έχουν εκδοθεί για την παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών αναφορικά με την εφαρμογή των προαναφερομένων. Τέλος, η Οδηγία 2017/2399/ΕΕ τροποποιεί την Οδηγία 2014/59/ΕΕ όσον αφορά την κατάταξη των μη εξασφαλισμένων χρεωστικών μέσων στην πτωχευτική ιεραρχία. Τα κράτη μέλη, σύμφωνα με την Οδηγία, θα πρέπει να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 29 Δεκεμβρίου 2018.

Πληροφορίες για τις τάσεις

Όπως αναφέρεται στην ανωτέρω ενότητα αναφορικά με το Χρηματοοικονομικό και Μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα, η ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας επιταχύνεται το 2018, ορμώμενη από την αύξηση των εξαγωγών και του τουρισμού, της βελτίωσης στην αγορά εργασίας, καθώς και από την επιτυχή ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος. Τα ανωτέρω δίνουν το έναυσμα στην Τράπεζα να επιτύχει κερδοφορία και να αρχίσει να αυξάνει εσωτερικά τη δημιουργία κεφαλαίου, ώστε να αντισταθμίσει τις επιπτώσεις στα εποπτικά της κεφάλαια από τη σταδιακή εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9.

Μέσα σε αυτό το βελτιούμενο οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, η Τράπεζα κατάφερε το 2018 να μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, υπερβαίνοντας το στόχο, όπως έχει συμφωνηθεί με τον ΕΕΜ, κατά €1,3 δισ., αυξάνοντας παράλληλα το ποσοστό κάλυψης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από σωρευμένες προβλέψεις. Ταυτόχρονα, η Τράπεζα βελτίωσε τη ρευστότητά της, έχοντας μηδενική έκθεσή στον ΕΛΑ, δημιουργώντας σημαντικό απόθεμα ρευστότητας, επανακτώντας την πρόσβαση της στις χρηματαγορές και διατηρώντας το χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Τον Ιούλιο του 2018, η Τράπεζα ολοκλήρωσε επιτυχώς την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων δανείων λιανικής και μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με το ανεξόφλητο κεφάλαιο να ανέρχεται σε €2 δισ. περίπου, η οποία είχε θετική επίπτωση στην κερδοφορία και στα κεφάλαια της Τράπεζας. Την συναλλαγή αυτή, θα ακολουθήσει η πώληση χαρτοφυλακίου δανείων με εξασφαλίσεις στο Β' εξάμηνο του 2018. Η υπεραπόδοση της τάξεως των €1,3 δισ. έναντι του στόχου του ΕΕΜ την 30 Ιουνίου 2018, σε συνδυασμό με τη σχεδιαζόμενη πώληση χαρτοφυλακίου δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και οι προγραμματισμένοι πλειστηριασμοί, υποδηλώνουν τη σημαντική υπεραπόδοση έναντι του στόχου του ΕΕΜ για το 2018 και την επίσπευση της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κατά τα προσεχή έτη.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, οι τέσσερις συστημικές Τράπεζες (Alpha Bank, Εθνική Τράπεζα, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς) πρόβλεψαν την 31 Ιουλίου 2018 στη σύναψη μιας καινοτόμου για τα διεθνή δεδομένα συμφωνίας συνεργασίας με την εξειδικευμένη διαχειρίστρια εταιρία δανείων doBank S.p.A («doBank»). Η συμφωνία καταρτίστηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής των Ελληνικών συστημικών τραπεζών για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και για την προστασία της βιωσιμότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με στόχο την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Η Τράπεζα με την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 εφάρμοσε μια ολοκληρωμένη πολιτική προβλέψεων, εφαρμόζοντας τον αυστηρότερο ορισμό της αθέτησης της ΕΒΑ για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Κατά συνέπεια την 30 Ιουνίου 2018, ο Δείκτης Κάλυψης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων από σωρευμένες προβλέψεις διαμορφώθηκε σε 60,1%. Σε αυτό το πλαίσιο και δεδομένης της βελτίωσης των συνθηκών που επικρατούν στην οικονομία και τον τραπεζικό κλάδο, η Τράπεζα κατόρθωσε να μειώσει αισθητά το κόστος πιστωτικού κινδύνου ήδη από το Α' εξάμηνο του 2018, συντελώντας αποφασιστικά στην επιστροφή της Τράπεζας σε οργανική κερδοφορία.

Από πλευράς ρευστότητας, η Τράπεζα κατάφερε από το Νοέμβριο του 2017, να αποδεσμευτεί πλήρως από τον ΕΛΑ. Τούτο οφείλεται στην αποτελεσματική υλοποίηση του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, την ανάκτηση της πρόσβασης στη διατραπεζική χρηματοδότηση και τις αγορές χρήματος, την απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου και τη σταδιακή επιστροφή καταθέσεων. Ταυτόχρονα, το κόστος χρηματοδότησης της ΕΤΕ, αντανακλά το σημαντικό της μερίδιο αγοράς στις καταθέσεις ταμειωτηρίου και τη βέλτιστη διαχείριση των πηγών χρηματοδότησης. Επιπρόσθετα, σε συνέχεια της επίσημης τοποθέτησης της ΕΚΤ, για τη μη ένταξη στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης («QE») των Ελληνικών ομολόγων δημοσίου και για τη μη διατήρηση της κατ' εξαίρεση αποδοχής των ελληνικών ομολόγων ως ενέχυρο από την ΕΚΤ («waiver»), η Τράπεζα έχει ήδη ανταποκριθεί στις εξελίξεις αυτές, εφαρμόζοντας προληπτικά το στρατηγικό της πλάνο για την αύξηση των αποδεκτών χρηματοοικονομικών μέσων για την άντληση ρευστότητας εντός Ευρωσυστήματος ή μπορούν να τοποθετηθούν στην αγορά. Συγκεκριμένα, στις 30 Ιουλίου 2018 και 14 Αυγούστου 2018, η Τράπεζα εξέδωσε, νέες καλυμμένες ομολογίες ύψους €200 εκατ. εκ των οποίων €100 εκατ. διατέθηκαν μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης και ύψους €600 εκατ. τα οποία διακρατήθηκαν από την Τράπεζα και χρησιμοποιούνται ως εξασφάλιση για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ, αντίστοιχα (βλ. ανωτέρω «Νέες εκδόσεις πιστωτικών τίτλων»). Οι καλυμμένες αυτές ομολογίες έχουν αξιολογηθεί από την S&P σε επενδύσιμη διαβάθμιση («investment grade»), δηλαδή σε «BBB-» και αντικατέστησαν ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου και έντοκα γραμμάτια που ήταν ενέχυρα με την ΕΚΤ.

Σε συνέχεια των ανωτέρων, τον Ιούλιο του 2018, ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας ξεπέρασε για πρώτη φορά την ελάχιστη εποπτική απαίτηση του 100% τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και σε επίπεδο Ομίλου, φτάνοντας το 104% και το 117%, αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της περαιτέρω βελτίωσης της κερδοφορίας, η Τράπεζα θα συνεχίσει να εστιάζει στη βελτίωση της διάρθρωσης των δαπανών με την εφαρμογή πρωτοβουλιών εθελουσίας εξόδου προσωπικού και με την μείωση των γενικών και διοικητικών δαπανών σύμφωνα με τη συνολική στρατηγική της Τράπεζας. Περαιτέρω μείωση γενικών και διοικητικών δαπανών αναμένεται να προκύψει από την αναδιοργάνωση των τραπεζικών εργασιών, τη βελτιστοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών και τον περαιτέρω εξορθολογισμό του δικτύου καταστημάτων και των εργασιών τους. Αναμένονται επίσης μεσοπρόθεσμα οφέλη από την ψηφιοποίηση μετά την ολοκλήρωση των σχετικών επενδύσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, καθώς και το πλεόνασμα ρευστότητας της Τράπεζας, η ΕΤΕ εξακολουθεί να βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση όσον αφορά την ικανότητα να επικεντρώνεται κυρίως στη χρηματοδότηση υγιών επιχειρήσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι εμφανίστηκαν ήδη πρώιμες ενδείξεις ανάκαμψης της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων κατά το 2018, με τις επιχειρηματικές εκταμιεύσεις να υπερβαίνουν το €1 δισ. κατά το Α' εξάμηνο του έτους, ενώ αναμένονται να αυξηθούν σημαντικά τους τελευταίους μήνες του έτους.

Προσβλέποντας στο μέλλον, στόχος είναι η Τράπεζα να ξαναγίνει προτιμητέος συνεργάτης και σύμβουλος των ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών, κεφαλαιοποιώντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και την αποφασιστικότητά της να εξελιχθεί και να κινηθεί ταχύτατα. Η νέα στρατηγική της Τράπεζας έχοντας ως επίκεντρο τον πελάτη, θα χαρακτηρίζεται, στο πλαίσιο της συναίνεσης, της διαφάνειας και με σαφείς κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, από ευελιξία, λειτουργική αποδοτικότητα και καινοτομία.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Τα γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται ανωτέρω στην ενότητα «Πρόσφατες εξελίξεις».

Διαχείριση κινδύνων

Ο Όμιλος αναγνωρίζει την έκθεσή του σε τραπεζικούς κινδύνους και την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισής τους. Η διαχείριση και ο έλεγχος των κινδύνων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δέσμευσης του Ομίλου να επιδιώκει σταθερά υψηλές αποδόσεις για τους μετόχους του.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του οφειλέτη αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις συμβατικές του υποχρεώσεις. Προέρχεται από τις δανειοδοτικές καθώς και άλλες δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Οι διαδικασίες διαχείρισής του διενεργούνται ξεχωριστά από την Τράπεζα και κάθε μία από τις θυγατρικές της. Οι διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζονται κεντρικά από τη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων.

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- Κριτήρια πιστοδοτήσεων σαφώς προσδιορισμένα βάσει της συγκεκριμένης αγοράς, του δανειολήπτη ή αντισυμβαλλομένου, καθώς και του σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης και της πηγής αποπληρωμής.
- Όρια πιστοδοτήσεων τα οποία προβλέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

- Θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων, καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- Καταγεγραμμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου.
- Εσωτερικά συστήματα πιστοληπτικής διαβάθμισης.
- Συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές τεχνικές που εξασφαλίζουν τη μέτρηση του εγγενούς πιστωτικού κινδύνου για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Οι εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο περιλαμβάνουν:

- Κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων.
- Τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων.
- Ανεξάρτητη και συνεχή αξιολόγηση των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα/ υποδείγματα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Η ενεργή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου επιτυγχάνεται μέσω:

- Της εφαρμογής κατάλληλων ορίων πιστωτικού ανοίγματος έναντι μεμονωμένων πιστούχων, ομίλων πιστούχων, κλάδων οικονομικής δραστηριότητας κ.α.
- Της χρήσης τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου (εξασφαλίσεις, εγγυήσεις).
- Της προσαρμοσμένης στον κίνδυνο τιμολόγησης των διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών.

Από το 2008, η Τράπεζα ακολουθεί την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων λιανικής και στεγαστικών δανείων.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητά αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλαγματική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και των υπηρεσιών που παρέχει στην πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος επιδιώκει να εντοπίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο **επιτοκιακός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην πιθανή ζημία στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια. Βασικές πηγές επιτοκιακού κινδύνου αποτελούν τα παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματοστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές, καθώς και τα χρεόγραφα που κατέχει στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα για την Είσπραξη Συμβατικών Ταμειακών Ροών καθώς και για Ενδεχόμενη Πώληση» επιμετρούμενο στην «εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων».

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματοστηριακών παράγωγων προϊόντων με τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, απλής και σύνθετης δομής. Οι εν λόγω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, η Τράπεζα αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών. Επίσης, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις.

Ο **μετοχικός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανών ζημιών στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών. Ο Όμιλος κατέχει θέσεις σε μετοχές, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών («Χ.Α.»), και σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο και στο χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα για την Είσπραξη Συμβατικών Ταμειακών Ροών καθώς και για Ενδεχόμενη Πώληση» του Ομίλου. Τα παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιούνται αφενός για την αποκόμιση κερδών και αφετέρου για την αντιστάθμιση του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη. Σε μικρότερο βαθμό, ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές σε εξωχρηματοστηριακά παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, είτε για την αποκόμιση κερδών, είτε για σκοπούς αντιστάθμισης.

Ο **συναλλαγματικός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω δυσμενών μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες (spot) και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (για παράδειγμα δάνεια, καταθέσεις κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διεθνών Αγορών. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λουπές θυγατρικές είναι αμελητέος.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του Κινδύνου Αγοράς, η Τράπεζα υπολογίζει σε καθημερινή βάση τη Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ») τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό) οι οποίοι απορρέουν από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο και το χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα για την Είσπραξη Συμβατικών Ταμειακών Ροών καθώς και για Ενδεχόμενη Πώληση», μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Ο υπολογισμός αφορά σε χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για την Τράπεζα είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων της Τράπεζας, έχει θεσπιστεί πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν με βάση τη διάθεση για ανάληψη κινδύνου της Τράπεζας, την αναμενόμενη κερδοφορία της Διεύθυνσης Διεθνών Αγορών, καθώς και το ύψος των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, στο πλαίσιο της στρατηγικής του Ομίλου, και αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό), όσο και στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «Διακρατούμενα για την Είσπραξη Συμβατικών Ταμειακών Ροών καθώς και για Ενδεχόμενη Πώληση» της Τράπεζας. Επίσης, το ίδιο πλαίσιο ορίων χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση και διαχείριση του κινδύνου αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου, τόσο σε συνολική βάση όσο και ανά κατηγορία κινδύνου, καθώς οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της Τράπεζας για τον κίνδυνο αγοράς υπολογίζονται με εσωτερικό υπόδειγμα.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινά πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (backtesting). Ο έλεγχος, σύμφωνα τον ισχύοντα Κανονισμό Εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, εφαρμόζεται στα στοιχεία μόνο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνίσταται στη σύγκριση των υποθετικών και πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ. Σε περίπτωση κατά την οποία οι ζημίες υπερβαίνουν την εκτίμηση της ΜΔΖ, τότε υπάρχει «υπέρβαση» και ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές το αργότερο εντός 5 εργάσιμων ημερών.

Η εκτίμηση της ΜΔΖ αναφέρεται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η συμπληρωματική ανάλυση για την εκτίμηση της ζημίας που ενδέχεται να υποστεί η Τράπεζα σε ακραίες και ασυνήθιστες συνθήκες. Για το λόγο αυτό, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση άσκηση προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing) επί του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «Διακρατούμενα για την Είσπραξη Συμβατικών Ταμειακών Ροών καθώς και για Ενδεχόμενη Πώληση» της Τράπεζας. Τα σενάρια που εφαρμόζονται αφορούν στους τρεις σημαντικότερους κινδύνους που ενέχει το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας: επιτοκιακό, μετοχικό και συναλλαγματικό κίνδυνος.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal / call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογους όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και στην πολυπλοκότητα των εργασιών της Τράπεζας. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων.

Επιπλέον, η Διοίκηση λαμβάνει καθημερινά μία αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου και τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία. Τέλος, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού-Παθητικού παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών που δύνανται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος στις 30 Ιουνίου 2018 ανήλθε σε 72,8% και 73,5% σε επίπεδο δραστηριοτήτων εσωτερικού και Ομίλου, αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λοιπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Οι κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης («MROs») και των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») με την ΕΚΤ και οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με μεγάλα Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos πραγματοποιούνται με την παραχώρηση εξασφαλίσεων κυρίως στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστότητας και πιστωτικής ποιότητας, όπως ομολόγων ΕΤΧΣ/ΕΜΣ, ομολόγων έκδοσης κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και άλλων στοιχείων ενεργητικού, όπως εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2018, το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας παρουσίασε περαιτέρω βελτίωση. Οι πελατειακές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά €0,9 δισ. και ανήλθαν σε €39,8 δισ. στις 30 Ιουνίου 2018. Επιπλέον, η έκθεση της Τράπεζας στο Ευρωσύστημα παρέμεινε σταθερή, στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο των €2,75 δισ., αποτελούμενη αποκλειστικά από TLTROs. Η Τράπεζα, επίσης, ολοκλήρωσε την ανταλλαγή ομολόγων έκδοσης ΕΤΧΣ στο πλαίσιο των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους, με την πώληση της εναπομένουσας θέσης, ύψους περίπου €1 δισ., τον Ιανουάριο του 2018. Επιπροσθέτως, η ρευστότητα της Τράπεζας βελτιώθηκε περαιτέρω μέσω της απομόχλευσης του δανειακού χαρτοφυλακίου κατά το ποσό περίπου των €0,5 δισ. Τέλος, οι συναλλαγές repos με Π.Ι. αυξήθηκαν μετρίως κατά €0,1 δισ. και ανήλθαν σε €3,5 δισ.

Το ίδιο χρονικό διάστημα, ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας («LCR») βελτιώθηκε σημαντικά και ανήλθε σε 78% και 86%, σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου, αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Τράπεζα παρέμεινε εκτός του μηχανισμού ELA, διατηρώντας επαρκές απόθεμα άντλησης ρευστότητας από άλλες πηγές χρηματοδότησης («Απόσταση από ELA») ύψους €4 δισ. Συνολικά, το απόθεμα ρευστότητας που διέθετε η Τράπεζα αυξήθηκε κατά €2,1 δισ. και ανήλθε στο ποσό των €13,8 δισ. στις 30 Ιουνίου 2018, εκ των οποίων €4,2 δισ. περιλάμβαναν τα ταμειακά διαθέσιμα της Τράπεζας και τα υπόλοιπα των λογαριασμών που τηρεί στους ανταποκριτές της («Nostro accounts»), καθώς και τα υπερβάλλοντα διαθέσιμα στην Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ €0,4 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από την ΕΚΤ, €0,1 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις για χρηματοδότηση μέσω repos με Π.Ι. και τα υπόλοιπα €9,1 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις για άντληση επιπλέον ρευστότητας από τον μηχανισμό ELA. Τέλος, το κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας μειώθηκε ελαφρώς και διαμορφώθηκε σε 0,48%.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου σε επίπεδο Ομίλου προέρχεται από τις συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστηριακά παράγωγα προϊόντα και από τις λουπές διαπραγματικές συναλλαγές χρηματοδότησης, με ή χωρίς εξασφάλιση, και έγκειται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Για την αποτελεσματική διαχείριση του εν λόγω κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου, για τον καθορισμό και την παρακολούθηση του οποίου την ευθύνη έχει η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο»).

Τα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου καθορίζονται βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την κατηγορία προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης Moody's και Standard & Poor's. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, σε περίπτωση που οι οίκοι διαφωνούν ως προς την πιστοληπτική αξιολόγηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη διαβάθμιση.

Τα όρια αντισυμβαλλομένου καλύπτουν όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία δραστηριοποιείται η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς στη διαπραγματική αγορά. Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου εφαρμόζεται από όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

Η εκτίμηση της έκθεσης σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εξαρτάται από τον τύπο του χρηματοοικονομικού προϊόντος. Για διαπραγματικές τοποθετήσεις, η έκθεση σε κίνδυνο ισούται με την ονομαστική αξία κάθε συναλλαγής. Για εξωχρηματοπιστηριακές συναλλαγές, η έκθεση σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου υπολογίζεται με βάση τους Συντελεστές Πιστωτικού Ισοδυναμίου που αντιστοιχούν στον τύπο της συναλλαγής, τη διάρκειά της και την ύπαρξη διαδικασιών συμψηφισμού και ανταλλαγής εγγυήσεων.

Ο Όμιλος, με στόχο τον περιορισμό του εν λόγω κινδύνου, τυποποιεί τις συναλλαγές του με τους αντισυμβαλλομένους μέσω συμβάσεων International Swaps and Derivatives Association, Inc. («ISDA») και Global Master Repurchase Agreement («GMRA»), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπρόσθετα, έχει συνάψει με σχεδόν το σύνολο των ενεργών αντισυμβαλλομένων του, συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes, «CSAs»). Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι), σε ημερήσια βάση, σύμφωνα με την τρέχουσα αξία των συναλλαγών, περιορίζοντας τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου.

Ο Όμιλος αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας που απορρέει εξαιτίας ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων, ανθρώπινου παράγοντα ή εξωτερικών γεγονότων.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα του λειτουργικού κινδύνου, έχει θεσπίσει και τηρεί από το 2006 ένα υψηλής ποιότητας πλαίσιο για τη διαχείρισή του, το οποίο καλύπτει όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του. Η εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου υποστηρίζεται μηχανογραφικά, από το 2009, μέσω του συστήματος OpVar της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM) και από το 2018 μέσω του συστήματος OpenPages της ίδιας εταιρείας. Το εν λόγω σύστημα καλύπτει όλο το πλαίσιο διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου και συγκεκριμένα τη διαδικασία Συλλογής Ζημιολογίων Γεγονότων, την ετήσια εφαρμογή

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

της διαδικασίας Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και του συναφούς Περιβάλλοντος Ελέγχου, τη θέσπιση και παρακολούθηση Βασικών Δεικτών Κινδύνου, το έργο της Ανάλυσης Σεναρίων, καθώς και την υλοποίηση Σχεδίων Δράσης.

Για τον υπολογισμό του εποπτικού κεφαλαίου έναντι του λειτουργικού κινδύνου, η Τράπεζα ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

Κίνδυνος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Ο Όμιλος διαχειρίζεται συστηματικά τον επιτοκιακό κίνδυνο που αφορά στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο μέσω:

- Αναλύσεων των ανοιγμάτων ρευστότητας και επαναπροσδιορισμού επιτοκίων.
- Μετρήσεων ευαισθησίας της αξίας των ιδίων κεφαλαίων και του καθαρού εσόδου από τόκους σε πιθανές και ακραίες μεταβολές των επιτοκίων.

Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση σημαντικού μέρους των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως εποπτικά κεφάλαια ή ως στοιχείο ενεργητικού

Στον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαίου και κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου, ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις («ΑΦΑ»). Την 30 Ιουνίου 2018, το ποσό των ΑΦΑ του Ομίλου εξαιρουμένου του ΑΦΑ που αναταξινομήθηκε ως προοριζόμενο προς πώληση, ήταν €4,9 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2017: €4,9 δισ.).

Η Τράπεζα διενεργεί επανεκτίμηση της αξίας των ΑΦΑ σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε μείωση των ΑΦΑ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και κατά συνέπεια σε μείωση της αξίας των ΑΦΑ που περιλαμβάνονται στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου.

Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 προβλέπει ότι οι ΑΦΑ που αναγνωρίζονται για σκοπούς ΔΠΧΑ, στηρίζονται στην μελλοντική κερδοφορία και προκύπτουν από προσωρινές διαφορές ενός πιστωτικού ιδρύματος και υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια πρέπει να αφαιρούνται από το CET1 του ιδρύματος. Η εν λόγω αφαίρεση εφαρμόζεται σταδιακά μέχρι το 2019.

Η αφαίρεση θα έχει σημαντική επίπτωση στα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης και της Τράπεζας. Ωστόσο, ως μέτρο άμβλυσης των συνεπειών της απομείωσης, το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί ΑΦΑ, επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative (“PSI”), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση («Φορολογικές Πιστώσεις» ή “Tax Credit”) έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λουπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 30 Ιουνίου 2018, οι επιλέξιμες ΑΦΑ του Ομίλου ανήλθαν σε €4,7 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2017: €4,7 δισ.). Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές οικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Την 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Εάν οι κανονισμοί που διέπουν τη χρήση των ΑΦΠ, ως μέρος των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου αλλάξουν, αυτό μπορεί να επηρεάσει την κεφαλαιακή βάση του Ομίλου και κατά συνέπεια και τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Την 30 Ιουνίου 2018, το 79,8% του CET1 του Ομίλου αποτελούνταν από ΑΦΠ. Επιπροσθέτως, δεν είναι βέβαιο ότι οποιαδήποτε οριστική ερμηνεία των τροποποιήσεων που περιγράφονται παραπάνω δεν θα αλλάξει ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα κρίνει τον χειρισμό των ΑΦΠ βάσει του ελληνικού νόμου

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

παράνομο και κατά συνέπεια τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν ορισμένες ΑΦΠ ως εποπτικά κεφάλαια. Εάν συντρέξει οποιοσδήποτε από τους παραπάνω κινδύνους, αυτό θα μπορούσε να έχει σημαντική δυσμενή επίπτωση στη δυνατότητα του Ομίλου να διατηρήσει επαρκή εποπτικά κεφάλαια, τα οποία με τη σειρά τους ενδεχομένως να καταστήσουν αναγκαία την έκδοση από τον Όμιλο επιπρόσθετων κεφαλαιακών μέσων που θα μπορέσουν να προσμετρηθούν στα εποπτικά κεφάλαια, να ρευστοποιήσει περιουσιακά στοιχεία, να περιορίσει την επιχειρηματική δραστηριότητά του ή να αναλάβει άλλες δράσεις, που ενδεχομένως να έχουν ουσιώδη αρνητική επίδραση στα λειτουργικά αποτελέσματα, τη χρηματοοικονομική κατάσταση του Ομίλου και τις προοπτικές του.

Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, στην ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, πρέπει να αναφέρονται οι πάσης φύσεως συναλλαγές μεταξύ της Τράπεζας και του Ομίλου με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται στο ΔΛΠ 24, που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της περιόδου που έληξε 30 Ιουνίου 2018. Επίσης, απαιτείται από τα παραπάνω στοιχεία, να παρατίθενται διακριτά, οι συνολικές αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης, καθώς και οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σημείωση 15. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι συναλλαγές της Τράπεζας με τις θυγατρικές της, ενώ δεν υπάρχουν σημαντικές συναλλαγές με τις συγγενείς.

(€ εκατ.)	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα	Τάξεως (καθαρό υπόλοιπο)
NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ.	-	44	1	-	35
Εθνική Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.	1	18	2	-	-
Εθνική Leasing A.E.	651	3	8	1	342
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Προνομιάχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	1	21	-	1	-
NBG Greek Fund Ltd	-	6	-	-	-
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.)	50	-	2	-	-
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	12	55	1	-	13
NBG Management Services Ltd	12	-	2	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	9	-	1	-	-
NBG International Ltd	-	14	-	-	-
NBG Finance Plc	-	55	-	-	-
NBG Asset Management Luxembourg S.A.	-	10	-	-	-
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven)	-	2	-	-	-
NBG Funding Ltd	-	19	-	-	-
Banca Romaneasca S.A.	456	78	1	1	394
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» (Όμιλος)	48	348	9	4	3
Grand Hotel Summer Palace A.E.	-	2	-	-	-
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	-	-	-	-	-
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	-	-	-	-	-
Ελληνικά Τουριστικά Έργα	-	-	-	-	-
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	3	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	-	1	-	-	-
NBG Leasing IFN S.A.	5	-	-	-	17
NBG Finance (Dollar) Plc	-	282	-	-	-
NBG Finance (Sterling) Plc	-	115	-	-	-
NBG Bank Malta Ltd	88	127	1	1	63
Εθνική Factors A.E.	294	11	4	-	485
Banka NBG Albania Sh.a.	-	2	-	-	-
Pangaea REIC	-	8	-	34	1.395
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
Probank A.E.Δ.Α.Κ.	-	-	-	-	-
Profinance A.E.	-	1	-	-	-
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	50	7	1	-	-
Probank Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Bankteco E.O.O.D.	-	-	-	-	-
Σύνολο	1.680	1.231	33	42	2.747

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Παράρτημα Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης

Οι ορισμοί των επιλεγμένων χρηματοοικονομικών δεικτών/μεγεθών του Ομίλου και της Τράπεζας παρατίθενται ως ακολούθως:

Δείκτης Δάνεια προς Καταθέσεις	Δάνεια μετά από προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διαιρούμενα με τις υποχρεώσεις προς πελάτες, στο τέλος της περιόδου
Δείκτης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε καθυστέρηση διαιρεμένα με τα δάνεια προ πρόβλεψης απομείωσης κατά το τέλος της περιόδου
Δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα προς δάνεια προ προβλέψεων στο τέλος της περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα στο τέλος της περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς δάνεια σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, εξαιρουμένων των υποχρεωτικά ταξινομούμενων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων δανείων, στο τέλος της περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio» ή «LCR»)	Ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας ισούται με τον δείκτη του αποθέματος ασφαλείας ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος προς τις καθαρές εκροές ρευστότητάς του κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ακραίων συνθηκών 30 ημερολογιακών ημερών, βάσει κανονισμού (ΕΥ) 2015/61
Δείκτης Κόστους προς Έσοδα	Λειτουργικά έξοδα προς οργανικά έσοδα
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ("CET1")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013, με εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΠ 9 αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων με Πλήρη Εφαρμογή της Βασιλείας III ("CET1, CRD IV fully loaded")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013, χωρίς την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΠ 9 αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο	Καθαρά έσοδα από τόκους ετησιοποιημένα προς το μέσο όρο των τοκοφόρων στοιχείων Ενεργητικού
Καταθέσεις	Αφορά στις υποχρεώσεις προς πελάτες
Κόστος πιστωτικού κινδύνου	Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου ετησιοποιημένες προς το μέσο υπόλοιπο δανείων μετά από προβλέψεις
Κόστος χρηματοδότησης/ Κόστος Άντλησης Ρευστότητας	Ο σταθμισμένος μέσος όρος του κόστους καταθέσεων, χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και τον ΕΛΑ και των συναλλαγών σε γeros, καλυμμένων ομολογιών και τιτλοποιήσεων
Λειτουργικά Έξοδα	Δαπάνες προσωπικού + γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα + αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων
Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα	Σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΒΑ, ITS Technical Standards) ως μη εξυπηρετούμενα ορίζονται τα ανοίγματα που πληρούν μία ή και τις δύο κάτωθι προϋποθέσεις: Σημαντικά ανοίγματα με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών Ανοίγματα αβέβαιης πλήρους είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη ποσού σε καθυστέρηση ή ημερών καθυστέρησης
Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών
Οργανικά έσοδα	Καθαρά έσοδα από τόκους + καθαρά έσοδα από προμήθειες
Οργανικά κέρδη προ προβλέψεων	Περιλαμβάνει οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα
Ρυθμός Δημιουργίας Νέων Δανείων σε Καθυστέρηση+90 ημερών	Καθαρή αύξηση / (μείωση) μη εξυπηρετούμενων δανείων, προ διαγραφών και μετά αναδιαρθρώσεων δανείων
Ρυθμός Δημιουργίας Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Καθαρή αύξηση / (μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ διαγραφών
Σταθμισμένα Στοιχεία Ενεργητικού	Στοιχεία Ενεργητικού και στοιχεία εκτός Ισολογισμού, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2018

Τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού

Τα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού περιλαμβάνουν τα εν δυνάμει τοκοφόρα στοιχεία του ενεργητικού και αφορούν το ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες, τις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων), δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων)

Η παρούσα Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές αναφορές και μεγέθη όπως προέρχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018 και της χρήσης που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 οι οποίες έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ»). Επίσης, περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από την κανονική ροή των συστημάτων χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης, όπως αυτές κατηγοριοποιούνται σε ξένες και εγχώριες δραστηριότητες βάσει της χώρας προέλευσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη τα οποία δεν ορίζονται από τα ΔΠΧΑ, και συγκεκριμένα αναφέρονται σε «οργανικά κέρδη προ προβλέψεων», «καθαρό επιτοκιακό περιθώριο» και άλλα ποσά, όπως διατυπώνονται ανωτέρω. Ένα μη οριζόμενο από τα ΔΠΧΑ κονδύλι μετρά την ιστορική ή μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, χρηματοοικονομική θέση ή τις ταμιακές ροές, και περιλαμβάνει ή εξαιρεί ποσά τα οποία δεν προβλέπονται από τα ΔΠΧΑ. Ο Όμιλος πιστεύει ότι τα μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ κονδύλια παρουσιάζουν μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής του κατάστασης και των αποτελεσμάτων των εργασιών του. Ωστόσο, τα μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ κονδύλια δεν αποτελούν υποκατάστατο των ΔΠΧΑ.

Έκθεση Επισκόπησης εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης

Προς το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Εισαγωγή

Έχουμε επισκοπήσει τη συνημμένη ενδιάμεση συνοπτική εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της Τράπεζας και του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. της 30ης Ιουνίου 2018 και τις σχετικές συνοπτικές εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εσόδων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της εξάμηνης περιόδου που έληξε την ημερομηνία αυτή, με τις επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις, που συνθέτουν την ενδιάμεση συνοπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση, καθώς και τα λοιπά στοιχεία της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης. Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και παρουσίαση αυτής της ενδιάμεσης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εφαρμόζονται στην Ενδιάμεση Χρηματοοικονομική Αναφορά (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο «ΔΛΠ 34») και των λοιπών στοιχείων της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης. Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε συμπέρασμα επί της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης με βάση την επισκόπησή μας.

Εύρος επισκόπησης

Διενεργήσαμε την επισκόπησή μας σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Αναθέσεων Επισκόπησης (ΔΠΑΕ) 2410 «Επισκόπηση Ενδιάμεσης Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης που διενεργείται από τον Ανεξάρτητο Ελεγκτή της Οντότητας». Η επισκόπηση της ενδιάμεσης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης συνίσταται στην υποβολή διερευνητικών ερωτημάτων, κυρίως σε πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για χρηματοοικονομικά και λογιστικά θέματα, καθώς και στην εφαρμογή αναλυτικών και άλλων διαδικασιών επισκόπησης. Η επισκόπηση έχει ουσιαστικά μικρότερο εύρος από τον έλεγχο, ο οποίος διενεργείται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και συνεπώς δεν μας δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσουμε τη διασφάλιση ότι έχουν περιέλθει στην αντίληψή μας όλα τα σημαντικά θέματα που θα μπορούσαν να εντοπιστούν σε έναν έλεγχο. Κατά συνέπεια δεν εκφράζουμε γνώμη ελέγχου.

Συμπέρασμα

Με βάση την επισκόπησή μας, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε που θα μας έκανε να πιστεύουμε ότι η συνημμένη ενδιάμεση συνοπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τα λοιπά στοιχεία της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης δεν έχουν καταρτιστεί, από κάθε ουσιαστική άποψη, σύμφωνα με το ΔΛΠ 34 και το άρθρο 5 του Ν. 3556/2007, αντίστοιχα.

Πράιςγουοτερχαους Κούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Λ. Κηφισίας 268
152 32 Χαλάνδρι
Α.Μ. ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Μάριος Ψάλτης
Α.Μ. ΣΟΕΛ 38081

Κατάσταση Οικονομικής Θέσης

30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
		4.391	1.778	4.116	1.491
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες		1.972	1.736	1.899	1.723
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων					
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		4.708	1.793	4.689	1.773
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		3.809	3.681	3.809	3.673
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	8	30.298	37.941	28.876	36.248
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων		3.360	3.780	2.983	3.452
Ακίνητα επενδύσεων		932	874	6	6
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις		-	-	1.449	1.443
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης		8	8	7	7
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία		136	132	129	125
Ενσώματα πάγια στοιχεία		1.061	1.086	252	248
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους		4.922	4.916	4.906	4.906
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		396	421	387	410
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		1.822	1.612	1.687	1.459
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	9	5.039	5.010	1.521	1.461
Σύνολο ενεργητικού		62.854	64.768	56.716	58.425
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	10	7.554	7.341	7.894	7.673
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		2.185	3.798	2.184	3.798
Υποχρεώσεις προς πελάτες	11	41.228	40.265	39.755	38.849
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους		1.045	1.026	748	742
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις		183	171	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους		8	6	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό		250	254	247	251
Φόρος εισοδήματος		11	10	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού		1.122	995	1.233	898
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	9	3.517	3.523	-	-
Σύνολο παθητικού		57.103	57.389	52.061	52.211
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό κεφάλαιο	13	2.744	2.744	2.744	2.744
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	13	13.866	13.866	13.863	13.863
Μείον: Ίδιες μετοχές	13	(1)	-	-	-
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον		(11.504)	(9.912)	(11.952)	(10.393)
Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση		(17)	(2)	-	-
Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας		5.088	6.696	4.655	6.214
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		663	683	-	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		5.751	7.379	4.655	6.214
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων		62.854	64.768	56.716	58.425

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως 30.06.2018	30.06.2017	Από 1.1. έως 30.06.2018	30.06.2017
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		687	941	634	884
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(123)	(131)	(108)	(117)
Καθαρά έσοδα από τόκους		564	810	526	767
Έσοδα προμηθειών		163	148	140	124
Έξοδα προμηθειών		(41)	(30)	(38)	(28)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες		122	118	102	96
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου					
Καθαρά λουτά έσοδα / (έξοδα)		28	(39)	25	(58)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα		695	855	652	803
Δαπάνες προσωπικού		(290)	(284)	(267)	(260)
Γενικά διοικητικά και λουτά λειτουργικά έξοδα		(133)	(126)	(142)	(137)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων		(45)	(47)	(33)	(35)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	4	(168)	(441)	(158)	(524)
Έξοδα αναδιοργάνωσης	4	(40)	-	(40)	-
Αναλογία κερδών / (ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης		-	1	-	-
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων		19	(42)	12	(153)
Φόροι	5	(18)	(17)	(1)	(3)
Κέρδη/(ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		1	(59)	11	(156)
Διακοπείσες δραστηριότητες					
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	9	38	(68)	(4)	291
Κέρδη/(ζημίες) περιόδου		39	(127)	7	135
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		20	16	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		19	(143)	7	135
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	6	€(0,00)	€(0,01)	€0,00	€(0,02)
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	6	€0,00	€(0,02)	€0,00	€0,01

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως		Από 1.1. έως	
		30.06.2018	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2017
Κέρδη/(ζημίες) περιόδου		39	(127)	7	135
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):					
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους		-	23	-	48
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		(79)	-	(58)	-
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		(7)	(27)	(1)	(5)
Αντιστάθμιση ταμειακών ρών, μετά από φόρους		-	-	1	1
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους		1	2	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		(85)	(2)	(58)	44
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην ΕΑΜΛΣΑ, μετά από φόρους		(2)	-	(5)	-
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	14	(87)	(2)	(63)	44
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		(48)	(129)	(56)	179
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		20	16	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		(68)	(145)	(56)	179

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ €	Όμιλος	
	Από 1.4. έως	
	30.06.2018	30.06.2017
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	338	466
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(63)	(64)
Καθαρά έσοδα από τόκους	275	402
Έσοδα προμηθειών	84	74
Έξοδα προμηθειών	(24)	(16)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	60	58
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	(8)	(49)
Καθαρά λουπά έσοδα / (έξοδα)	(8)	(21)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	319	390
Δαπάνες προσωπικού	(145)	(142)
Γενικά διοικητικά και λουπά λειτουργικά έξοδα	(69)	(63)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	(23)	(24)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	(49)	(201)
Έξοδα αναδιοργάνωσης	(40)	-
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	1
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	(7)	(39)
Φόροι	(12)	(11)
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(19)	(50)
Διακοπείσες δραστηριότητες		
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	14	(99)
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	(5)	(149)
Αναλογούντα σε:		
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	10	7
Μετόχους της Τράπεζας	(15)	(156)
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	€(0,00)	€(0,01)
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	€(0,00)	€(0,02)

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος	
		Από 1.4. έως 30.06.2018	30.06.2017
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου		(5)	(149)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):			
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:			
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους		-	22
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, μετά από φόρους		(59)	-
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		-	(19)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		1	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους		1	1
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		(57)	4
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, μετά από φόρους		(4)	-
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους		(61)	4
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		(66)	(145)
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		10	7
Μετόχους της Τράπεζας		(76)	(152)

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας											Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο
	Μετοχικό Κεφάλαιο Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο Κοινές μετοχές	Ίδιες μετοχές	Αποθεματικό αξιογράφων στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αποθεματικό αντιστάθμισης καθαρής επένδυσης	Αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών	Αποθεματικό προγραμματίων καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά και αποτ/μιατα εις νέων	Σύνολο	Σύνολο		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	2.744	13.866	(1)	52	(123)	(119)	-	(163)	(9.349)	6.907	680	7.587	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	23	(26)	2	-	2	(3)	(2)	-	(2)	
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	(143)	(143)	16	(127)	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	23	(26)	2	-	2	(146)	(145)	16	(129)	
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(36)	(36)	
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2017	2.744	13.866	(1)	75	(149)	(117)	-	(161)	(9.495)	6.762	660	7.422	
Κινήσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2017	-	-	1	85	162	(2)	-	(4)	(308)	(66)	23	(43)	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 1η Ιανουαρίου 2018	2.744	13.866	-	160	13	(119)	-	(165)	(9.803)	6.696	683	7.379	
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	-	-	42	-	-	-	-	(1.582)	(1.540)	-	(1.540)	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018 προσαρμοσμένο με την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	2.744	13.866	-	202	13	(119)	-	(165)	(11.385)	5.156	683	5.839	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(81)	(7)	1	-	-	-	(87)	-	(87)	
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	19	19	20	39	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(81)	(7)	1	-	-	19	(68)	20	(48)	
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(40)	(40)	
(Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)	
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2018	2.744	13.866	(1)	121	6	(118)	-	(165)	(11.365)	5.088	663	5.751	

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Τράπεζα για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο Κοινές μετοχές	Αποθεματικό αξιογράφων στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών	Αποθεματικό προγραμμάτων καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	Σύνολο
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	2.744	13.863	(24)	(51)	-	(157)	(10.278)	6.097
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	48	(5)	1	-	1	45
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	135	135
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	48	(5)	1	-	136	180
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2017	2.744	13.863	24	(56)	1	(157)	(10.142)	6.277
Κινήσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2017	-	-	68	-	(1)	(4)	(126)	(63)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017 και την 1 Ιανουαρίου 2018	2.744	13.863	92	(56)	-	(161)	(10.268)	6.214
Επίδραση ΔΠΧΑ 9	-	-	42	-	-	-	(1.545)	(1.503)
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018 προσαρμοσμένο με την επίδραση του ΔΠΧΑ 9	2.744	13.863	134	(56)	-	(161)	(11.813)	4.711
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	(63)	(1)	1	-	-	(63)
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	7	7
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	(63)	(1)	1	-	7	(56)
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2018	2.744	13.863	71	(57)	1	(161)	(11.806)	4.655

Κατάσταση Ταμειακών Ροών για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως 30.06.2018	30.06.2017	Από 1.1 έως 30.06.2018	30.06.2017
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων				
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρων	56	(94)	9	138
Προσαρμογές για:				
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λοιπές προσαρμογές:	242	644	148	228
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	45	54	33	35
Αποσβέσεις διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, δανείων & απαιτήσεων και δανειακών υποχρεώσεων	(5)	(17)	(4)	(15)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	218	619	199	525
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	6	7	5	5
Αναλογία (κερδών) / ζημιών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	(3)	-	-
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	-	14	-	14
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(2)	(2)	(57)	(112)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	1	(2)	1	(2)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(33)	(9)	(31)	1
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών	-	(40)	-	(241)
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	3	2	1	(1)
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1	6	1	6
Λοιπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	8	15	-	13
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	1.140	1.147	1.187	1.381
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	362	325	291	(47)
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	216	(516)	328	115
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	464	(66)	460	(44)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	(127)	806	(136)	801
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	589	593	640	596
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(364)	5	(396)	(40)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	1.412	(5.200)	1.385	(5.271)
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	209	(4.156)	221	(4.266)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	951	(509)	905	(605)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	232	(801)	233	(800)
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	64	(10)	(4)	(8)
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	(53)	21	-	-
Φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε	(13)	12	1	29
Λοιπά στοιχεία παθητικού	22	243	29	379
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	2.850	(3.503)	2.729	(3.524)
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων				
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν	(8)	-	-	-
Συμμετοχή στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	-	-	(96)	-
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που πωλήθηκαν	-	476	-	599
Διάθεση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	9	-	-
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	2	2	43	60
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(70)	(139)	(42)	(32)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	1	8	1	6
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(2.699)	(2.392)	(1.031)	(638)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	3.090	5.460	1.616	3.689
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	316	3.424	491	3.684
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων				
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών υποχρεώσεων	85	245	11	-
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λοιπών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(60)	(394)	(7)	(183)
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	14	12	-	-
Αγορά ιδίων μετοχών	(15)	(12)	-	-
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(40)	(36)	-	-
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(16)	(185)	4	(183)
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	1	(5)	2	(9)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδυνάμων	3.151	(269)	3.226	(32)
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	2.516	2.218	1.818	1.489
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	5.667	1.949	5.044	1.457

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, Αθήνα, (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 178 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει, και καλύπτει όλα τα σύγχρονα Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής:

τραπεζικά προϊόντα. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες διεθνώς. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Νοτιανατολική Ευρώπη στην οποία περιλαμβάνονται η Ρουμανία και η Π.Γ.Δ.Μ., στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Αίγυπτο και στη Νότια Αφρική.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου (Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Παύλος Κ. Μυλωνάς ⁽¹⁾

Εκτελεστικά Μέλη

Δημήτριος Γ. Δημόπουλος
Παναγιώτης Α. Δασμάνογλου ⁽²⁾

Μη Εκτελεστικά Μέλη

Ιωάννης Ζωγραφάκης ⁽³⁾

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη ^{(4), (5), (6)}

Χάρης Α. Μάκκας
Eva Cederbalk
Claude Edgar L.G. Piret
Andrew McIntyre ⁽⁷⁾
John McCormick ⁽⁸⁾

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Περικλής Δρούγκας ⁽⁹⁾

⁽¹⁾ Την 18 Ιουλίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε τον κ. Παύλο Κ. Μυλωνά στη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου.

⁽²⁾ Την 26 Ιουλίου 2018, ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽³⁾ Την 26 Ιουλίου 2018, ο κ. Ιωάννης Ζωγραφάκης εξελέγη ως μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁴⁾ Την 28 Φεβρουαρίου 2018, ο κ. Πέτρος Κ. Σαμπατακάκης παραιτήθηκε από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁵⁾ Την 31 Ιανουαρίου 2018, ο κ. Arthur Michael Royal Aynsley παραιτήθηκε από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁶⁾ Την 25 Ιουλίου 2018, η κ. Marianne T. Økland παραιτήθηκε από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁷⁾ Την 23 Απριλίου 2018, ο κ. Andrew McIntyre εξελέγη ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁸⁾ Την 26 Ιουλίου 2018, ο κ. John McCormick εξελέγη ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁹⁾ Την 26 Ιουλίου 2018, ο κ. Περικλής Δρούγκας ορίστηκε ως εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, σε αντικατάσταση του κ. Χριστόφορος Κουφαλιάς.

Όλα τα μέλη εκλέχθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων στις 26 Ιουλίου 2018, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει με την ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων το 2021.

Οι παρούσες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 31 Αυγούστου 2018.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι συνοπτικές ενδιάμεσες ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2018 (οι «ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο Δ.Λ.Π. 34 «Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις». Οι ενδιάμεσες αυτές χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις και όχι όλη την πληροφόρηση που απαιτείται στην περίπτωση σύνταξης πλήρων ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Συνεπώς, οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να αναγνωστούν σε συνδυασμό με τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι οποίες έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής «Δ.Π.Χ.Α.») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «Ε.Ε.»).

Οι λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν είναι σε συμφωνία με αυτές της προηγούμενης χρήσης και της αντίστοιχης ενδιάμεσης

περιόδου, εκτός από αυτές που αφορούν σε νέα πρότυπα και τροποποιήσεις, όπως αναφέρονται κατωτέρω.

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά).

Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναπροσαρμόστηκαν για να συμβαδίζουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων, τα οποία αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Την 30 Ιουνίου 2018, η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») ανήλθε σε €2,75 δισ. και παρέμεινε αμετάβλητη σε σχέση με την 31 Δεκεμβρίου 2017. Επιπρόσθετα, την 30 Ιουνίου 2018, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (repos) ύψους €3,5 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €9,1 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας από ΕΛΑ.

Κεφαλαϊκή επάρκεια

Την 30 Ιουνίου 2018, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») του Ομίλου, με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το ΔΠΧΠ 9, διαμορφώθηκε σε 16,2%, υπερβαίνοντας τον δείκτη Εποπτικού Ελέγχου και Διαδικασίας Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process, «SREP») ποσοστού 12,875% για το 2018 (βλ. Σημείωση 16).

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Το 2017, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ»), σε σταθερές τιμές, αυξήθηκε κατά 1,3% σε ετήσια βάση, υποστηριζόμενο, κυρίως, από την αξιοσημείωτη ανάκαμψη του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου (14,9% ετησίως την ίδια περίοδο). Αυτή η ευνοϊκή δυναμική συνεχίστηκε και στο πρώτο τρίμηνο του 2018, με το ΑΕΠ να επιταχύνεται στο 2,3% ετησίως (+0,8% σε τριμηνιαία, εποχικά διορθωμένη, βάση), σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση της τελευταίας δεκαετίας. Οι κυριότεροι παράγοντες που οδήγησαν σε αυτή την αύξηση του ΑΕΠ το πρώτο

τρίμηνο του 2018 ήταν η σημαντική αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (+7,6% ετησίως σε όρους σταθερών τιμών) και η μείωση της τάξεως του 2,8% στις εισαγωγές, που προσέθεσαν σωρευτικά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες στην ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ. Οι τάσεις αποπληθωρισμού της οικονομίας τερματίστηκαν το 2017, με τον δείκτη τιμών καταναλωτή να αυξάνεται κατά 1,1%, ετησίως, έπειτα από μέση ετήσια μείωση της τάξεως του 1,2% στο διάστημα 2013-2016. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε οριακά κατά 0,2% σε ετήσια βάση το εξάμηνο του 2018, λόγω της αύξησης των τιμών ενέργειας.

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ αναμένεται να διαμορφωθεί στο +2,0%, σε ετήσια βάση, κατά μέσο όρο, το 2018 σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»). Η σταθερή βελτίωση ενός σημαντικού αριθμού δεικτών οικονομικής συγκυρίας και δεικτών με προβλεπτική ικανότητα σχετικά με τις οικονομικές τάσεις και το επιχειρηματικό περιβάλλον το πρώτο εξάμηνο του 2018, υποδηλώνει ότι η οικονομική δραστηριότητα πρόκειται να επιταχυνθεί το δεύτερο εξάμηνο του 2018. Αυτή η τάση βελτίωσης στις οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας το 2018 αναμένεται να ενισχυθεί και από την περαιτέρω αποκλιμάκωση της αβεβαιότητας και τη μείωση των ασφάλιστρων κινδύνου της Ελλάδας. Η μείωση αυτή αντανάκλα, μεταξύ άλλων, τη συσσώρευση ενός αξιόλογου ταμειακού αποθέματος από το Ελληνικό κράτος – βασιζόμενο στο υψηλότερο, από το αρχικά προϋπολογισθέν, πρωτογενές πλεόνασμα, την έκδοση νέων κρατικών ομολόγων και τις καταβληθείσες δόσεις της χρηματοδότησης του Τρίτου Προγράμματος – σε συνδυασμό με τα νέα μέτρα για τη μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους της Ελλάδας που αποφασίστηκαν στο Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018, κατά τη διάρκεια του οποίου επικυρώθηκε

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

και η επιτυχής ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι αποτιμήσεις των ελληνικών χρηματοοικονομικών τίτλων και αξιών παραμένουν ευάλωτες σε δυσμενή εταιρικά νέα ή/και στην αύξηση της μεταβλητότητας λόγω της πολιτικής αβεβαιότητας στην Ιταλία ή/και σε ευρύτερες χρηματοοικονομικές και μακροοικονομικές πιέσεις παγκοσμίως κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018, υποδηλώνει ότι η αξιολόγηση του ελληνικού κρατικού και εταιρικού κινδύνου συνεχίζει να παρουσιάζει υψηλό βαθμό ευαισθησίας σε παράγοντες αβεβαιότητας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η οικονομική δραστηριότητα της Ελλάδας αναμένεται να υποστηριχθεί το 2018 και από μια επιτάχυνση στη δημόσια επενδυτική δραστηριότητα, δεδομένων των χαμηλότερων, από το αρχικά αναμενόμενο, εκταμιεύσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων στο εξάμηνο του 2018 και των αυξημένων ιδιωτικών επενδύσεων. Η επίδοση του τουριστικού κλάδου παραμένει υποστηρικτική για την οικονομική δραστηριότητα στο πεντάμηνο του 2018 με τα τουριστικά έσοδα να αυξάνουν κατά 23,1% σε ετήσια βάση – σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση από το 2014 – και τις αφίξεις μη κατοίκων να αυξάνουν κατά 16,8% σε ετήσια βάση. Εντούτοις, η ανάκαμψη παραμένει ευάλωτες σε κινδύνους που σχετίζονται με τη βραδύτερη, από την αρχικά αναμενόμενη, βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας και την εύθραυστη χρηματοοικονομική κατάσταση ενός σημαντικού αριθμού νοικοκυριών και μικρών επιχειρήσεων έπειτα από την πολυετή κρίση, γεγονός που συνήθως επηρεάζει τη βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών με αξιοσημείωτη καθυστέρηση. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρυθμός βελτίωσης των μακροοικονομικών και χρηματοοικονομικών συνθηκών στην ελληνική οικονομία παραμένει ευάλωτος σε εξωτερικούς κινδύνους που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση για εξαγωγές καθώς και τη δομή των ασφαλισμένων κινδύνου στις διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές. Κατ' επέκταση, αυξανόμενες εντάσεις που σχετίζονται με τις ασταθείς οικονομικές συνθήκες στην Τουρκία και την Ιταλία, δυναμικές αρνητικές επιδράσεις στο διεθνές εμπόριο – οι οποίες εκπορεύονται από την αυξανόμενη πίεση που ασκούν οι ΗΠΑ σε αρκετούς εμπορικούς τους εταίρους – και η σταδιακή αναστροφή μιας παρατεταμένης φάσης νομισματικής χαλάρωσης στις ανεπτυγμένες οικονομίες θα μπορούσαν να επιβαρύνουν την οικονομική απόδοση της Ελλάδας με διάφορους τρόπους.

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών η Ελλάδα συνέχισε να υπεραποδίδει το 2017, υπερβαίνοντας το στόχο του Προγράμματος για πρωτογενές πλεόνασμα 1,75% του ΑΕΠ για το 2017 κατά, σχεδόν, 2,45% του ΑΕΠ. Εντούτοις, η διατήρηση αυτής της ευνοϊκής δυναμικής της δημοσιονομικής προσαρμογής τα επόμενα έτη, εξακολουθεί να εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από τη βελτίωση της απόδοσης των δημοσίων εσόδων, η οποία με τη σειρά της, θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τη χρηματοοικονομική κατάσταση του ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον, η επίτευξη των συγκεκριμένων δημοσιονομικών στόχων (3,5% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο, την περίοδο 2018-2022 και 2,2% του ΑΕΠ, κατά μέσο όρο, την περίοδο 2023-2060, όπως έχει συμφωνηθεί με τους επίσημους πιστωτές) θα μπορούσε να λειτουργήσει παρελκυστικά στην πορεία βελτίωσης των συνθηκών ρευστότητας και την ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας.

Το Eurogroup της 21ης Ιουνίου 2018 συμφώνησε να υλοποιήσει ένα νέο πακέτο μέτρων ελάφρυνσης του κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους για το μεσοπρόθεσμο διάστημα, προκειμένου να διασφαλίσει πως οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες θα παραμείνουν χαμηλότερα του 15% του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και χαμηλότερα του 20% του ΑΕΠ σε

μακροπρόθεσμο ορίζοντα, καθώς επίσης, και να εξασφαλιστεί πως το ακαθάριστο δημόσιο χρέος θα παραμείνει σε καθοδική τροχιά. Η Ελλάδα συμφωνήθηκε να υπόκειται σε ένα πλαίσιο επίβλεψης και συντονισμού πολιτικών, το οποίο θα βασίζεται σε μια διαδικασία «ενισχυμένης εποπτείας» (“Enhanced Surveillance Procedure”) υπό τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για να υποστηρίξει την ολοκλήρωση, την υλοποίηση και τη συνέχεια των μεταρρυθμίσεων που η Ελλάδα είχε δεσμευτεί να εφαρμόσει στο πλαίσιο του Τρίτου Προγράμματος, να διασφαλίσει την ομαλή μετάβαση της οικονομίας στην κανονικότητα και να διατηρήσει υψηλό βαθμό αξιοπιστίας της οικονομικής πολιτικής. Η εφαρμογή μερικών από τα επιπρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης του κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους εξαρτάται από την πρόοδο και την επιτυχή αξιολόγηση των επιδόσεων της Ελλάδας μέσα στο συμφωνημένο πλαίσιο επίβλεψης της «ενισχυμένης εποπτείας». Μετά από την επερχόμενη εφαρμογή των συμφωνηθέντων αυτών μέτρων για το χρέος ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης του ελληνικού δημοσίου αναμένεται να είναι ιδιαίτερα χαμηλός για τα επόμενα 10-15 έτη και οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες να παραμείνουν χαμηλότερες των συμφωνηθέντων ορίων βιωσιμότητας του 15% και 20% του ΑΕΠ για το μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, αντίστοιχα, σύμφωνα με την Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους της 23ης Ιουνίου 2018. Ωστόσο, η υπόθεση διατήρησης πρωτογενούς πλεονάσματος ύψους 2,2% του ΑΕΠ σε μακροχρόνια βάση παραμένει κρίσιμη τόσο για τη διαμόρφωση των μακροχρόνιων ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών, όσο και για τη δυναμική του χρέους, όπως επίσης και η υπόθεση για το μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ ύψους 1% ή υψηλότερο την περίοδο 2023-2060, πάνω στην οποία έχει βασιστεί η Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους της 23ης Ιουνίου 2018. Υπό αυτό το πρίσμα, η βιωσιμότητα του χρέους αναμένεται να επανεξετασθεί στο τέλος της περιόδου χάριτος (έως το 2032), όσον αφορά την εξυπηρέτηση €96,9 δισ. δανείων από το ΕΤΧΣ, η οποία αποτελεί τον κυριότερο πυλώνα των μεσοπρόθεσμων μέτρων για το χρέος επιτρέποντας στο Eurogroup να προσδιορίσει εάν απαιτήσουν οι συνθήκες πρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης χρέους που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά του. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους που διεξήχθη από το ΔΝΤ στις 31 Ιουλίου 2018, σημειώνει ότι το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ θα παραμείνει σε καθοδική πορεία έως το 2038, ενώ οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες θα παραμείνουν χαμηλότερα του 20% του ΑΕΠ έως αυτό το έτος.

Ο επιτυχής σχηματισμός από την Ελληνική Δημοκρατία, ενός ταμειακού αποθέματος, το οποίο καλύπτει για περισσότερο από δύο έτη τις χρηματοδοτικές ανάγκες, αυξάνει περαιτέρω τη χρηματοπιστωτική εμπιστοσύνη και αποτελεί έναν εκ των παραγόντων που συνέβαλαν στην αναβάθμιση του αξιόχρεου του ελληνικού δημοσίου κατά μία βαθμίδα σε «B+» από τον αξιολογικό οίκο S&P στις 25 Ιουνίου 2018 και, κατά δύο βαθμίδες, σε «BB-» από τον οίκο Fitch στις 10 Αυγούστου 2018, καθώς επίσης και στη διατήρηση της θετικής προοπτικής (από τους οίκους S&P & Moody's) αναφορικά με την προσδοκώμενη αξιολόγηση του αξιόχρεου της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ωστόσο, η δυνατότητα της Ελληνικής Δημοκρατίας να διατηρήσει μια συνεχή πρόσβαση στις χρηματαγορές σε ανταγωνιστικό κόστος αποτελεί βασικό συστατικό της οικονομικής και χρηματοοικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδος, ενώ θα επιδρά και στις χρηματοοικονομικές συνθήκες του ιδιωτικού τομέα τα επόμενα έτη. Οι όροι αυτής της πρόσβασης εξαρτώνται, επίσης, και από τις διεθνείς οικονομικές συνθήκες και το διεθνή χρηματοοικονομικό κίνδυνο, καθώς και από την πορεία του εγχωρίου διαθέσιμου εισοδήματος και των αποτιμήσεων των ελληνικών περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

2018 Stress Test

Μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2018, η ΕΚΤ διενήργησε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («2018 Stress Test») στις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες. Η άσκηση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη μεθοδολογία, τα σενάρια και τα υποδείγματα που εκπόνησε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών («ΕΒΑ»). Τα αποτελέσματα του 2018 Stress Test δημοσιεύθηκαν την 5 Μαΐου 2018 και η ΕΚΤ δεν ζήτησε από την Τράπεζα την υποβολή πλάνου κεφαλαιακής ενίσχυσης.

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η Διοίκηση της ΕΤΕ έχει αποφανθεί ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας

λαμβάνοντας υπόψη (α) τη μηδενική χρηματοδότηση από τον ΕΛΑ, την χρηματοδότηση από την ΕΚΤ αποκλειστικά μέσω στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») και την πρόσβαση της Τράπεζας στη χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα με σημαντικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως απόθεμα εγγυήσεων (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 30 Ιουνίου 2018, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες SREP, ακόμα και μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, (γ) τα αποτελέσματα του 2018 Stress Test, βάσει των οποίων δεν προκύπτει ανάγκη για κατάρτιση πλάνου κεφαλαιακής ενίσχυσης (βλ. Σημείωση 16) και (δ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με του μακροοικονομικούς δείκτες.

2.3 Υιοθέτηση των ΔΠΧΑ

Νέα ΔΠΧΑ, διερμηνείες και τροποποιήσεις που τέθηκαν σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018

Νέα ΔΠΧΑ

-ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα». Την 1^η Ιανουαρίου 2018, ο Όμιλος υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: *Αναγνώριση και επιμέτρηση*, και αλλάζει τις απαιτήσεις σχετικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και τη λογιστική αντιστάθμιση.

Ο Όμιλος εφάρμοσε το ΔΠΧΑ 9 αναδρομικά, επιλέγοντας να μην αναμορφώσει τις προηγούμενες περιόδους, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του ΔΠΧΑ 9. Κατά συνέπεια, τα συγκριτικά στοιχεία του 2017 έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 και δεν είναι συγκρίσιμα με την πληροφόρηση που παρουσιάζεται για το 2018.

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1^η Ιανουαρίου 2018, είχε αρνητική επίπτωση κατά περίπου €1,5 δισ. στην καθαρή θέση του Ομίλου, η οποία οφείλεται κατά €1,3 δισ. στις αλλαγές των απαιτήσεων απομείωσης, και κατά €0,2 δισ. στις απαιτήσεις ταξινόμησης και επιμέτρησης. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την επίπτωση του ΔΠΧΑ 9 κατά τη μετάβαση συμπεριλαμβάνονται στη Σημείωση 21. Οι λογιστικές αρχές και οι σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις που εφάρμοσε ο Όμιλος για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, συμπεριλαμβάνονται στις Σημειώσεις 2.4 και 2.5 αντίστοιχα.

- ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις». Το πρότυπο αναθεωρήθηκε σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 *Χρηματοοικονομικά Μέσα*. Ο Όμιλος υιοθέτησε το αναθεωρημένο πρότυπο την 1^η Ιανουαρίου 2018. Δεδομένου ότι το πρώτο εξάμηνο του 2018 περιλαμβάνει την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, ο Όμιλος παρέχει στη Σημείωση 21 τις μεταβατικές γνωστοποιήσεις σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, όπως αυτές ορίζονται στο ΔΠΧΑ 7, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018. Ένα πλήρες σύνολο γνωστοποιήσεων, όπως απαιτείται από το αναθεωρημένο ΔΠΧΑ 7, θα περιλαμβάνεται στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

- ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες». Το ΔΠΧΑ 15 εισάγει ένα ενιαίο ολοκληρωμένο μοντέλο για τη λογιστική

αντιμετώπιση των εσόδων που προέρχονται από συμβάσεις με πελάτες. Το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά το λογιστικό πλαίσιο αναγνώρισης εσόδων που περιλαμβάνεται στο ΔΛΠ 18 *Έσοδα*, στο ΔΛΠ 11 *Συμβάσεις Κατασκευής* και στις σχετικές με αυτά διερμηνείες. Η βασική αρχή του ΔΠΧΑ 15 είναι ότι μία επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίσει έσοδα στο βαθμό που αντικατοπτρίζουν το τίμημα το οποίο η επιχείρηση δικαιούται από τη μεταβίβαση των αγαθών και την παροχή υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, το πρότυπο εισάγει μία προσέγγιση πέντε βημάτων για την αναγνώριση των εσόδων:

- Αναγνώριση της σύμβασης με τον πελάτη
- Αναγνώριση των υποχρεώσεων εκπλήρωσης των συμβολαίων
- Προσδιορισμός του τιμήματος της συναλλαγής
- Επιμερισμός του τιμήματος της συναλλαγής στις υποχρεώσεις εκπλήρωσης της σύμβασης

Αναγνώριση του εσόδου όταν (ή καθόσον) η οικονομική οντότητα φέρνει εις πέρας τις υποχρεώσεις εκπλήρωσης.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 15, η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει έσοδο όταν (ή καθόσον) εκπληρώνονται οι όροι εκτέλεσης των συμβάσεων, δηλαδή όταν ο έλεγχος των υποκείμενων στους όρους εκτέλεσης, αγαθών ή υπηρεσιών μεταβιβάζεται στον πελάτη. Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 15 δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες

-ΔΠΧΑ 4 (Τροποποίηση) Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια. Οι τροποποιήσεις εισάγουν δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο α) θα παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και όχι στην κατάσταση αποτελεσμάτων τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, και β) θα παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021. Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ο Όμιλος έχει επιλέξει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για τη θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία, Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), όπως επιτρέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1988 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από την 1η Ιανουαρίου 2018 έως την 1η Ιανουαρίου 2021, η οποία είναι η ημερομηνία υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια. Κατά την 1 Ιανουαρίου 2018, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπέισα δραστηριότητα και θα συνεχίσει την εφαρμογή του ΔΛΠ 39 μετά την 1η Ιανουαρίου 2018.

-ΔΠΧΑ 15 (Τροποποίηση) Διευκρινίσεις επί του ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες». Η τροποποίηση διευκρινίζει τρεις περιοχές του προτύπου (αναγνώριση των υποχρεώσεων εκπλήρωσης των συμβολαίων, θέματα διάκρισης μεταξύ εντολέα και εντολοδόχου και παραχώρησης άδειας χρήσης) και παρέχει απαλλαγές κατά τη μετάβαση για συμβόλαια που έχουν τροποποιηθεί ή ολοκληρωθεί. Η τροποποίηση δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-ΔΠΧΑ 2 (Τροποποίηση) Ταξινόμηση και επιμέτρηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών. Η τροποποίηση παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με την βάση επιμέτρησης όσον αφορά παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά και τον λογιστικό χειρισμό σχετικά με τροποποιήσεις σε όρους που μεταβάλλουν μία παροχή που διακανονίζεται σε μετρητά σε παροχή που διακανονίζεται σε συμμετοχικούς τίτλους. Επιπλέον εισάγουν μία εξαίρεση όσον αφορά τις αρχές του ΔΠΧΑ 2 με βάση την οποία μία παροχή θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν να επρόκειτο να διακανονιστεί εξ ολοκλήρου σε συμμετοχικούς τίτλους, στις περιπτώσεις όπου ο εργοδότης υποχρεούται να παρακρατά ένα ποσό προς κάλυψη των φορολογικών υποχρεώσεων των εργαζομένων που προκύπτουν από παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και να το αποδίδει στις φορολογικές αρχές. Η τροποποίηση δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-Διερμηνεία 22 «Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές». Η διερμηνεία παρέχει καθοδήγηση σχετικά με το πώς προσδιορίζεται η ημερομηνία της συναλλαγής όταν εφαρμόζεται το πρότυπο που αφορά στις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, ΔΛΠ 21. Η διερμηνεία έχει εφαρμογή όταν μία οντότητα είτε καταβάλλει, είτε εισπράττει προκαταβολικά, τίμημα για συμβάσεις που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα. Η διερμηνεία δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-ΔΛΠ 40 (Τροποποίηση) Μεταφορές επενδυτικών ακινήτων. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι προκειμένου να μπορεί να πραγματοποιηθεί μεταφορά προς ή από τα επενδυτικά ακίνητα θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί αλλαγή στη χρήση. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι έχει επέλθει αλλαγή στην χρήση ενός ακινήτου, θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσο το ακίνητο πληροί τον ορισμό και η αλλαγή στη χρήση να μπορεί να τεκμηριωθεί. Η τροποποίηση δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2014-2016. Οι τροποποιήσεις που έχουν εφαρμογή στον Όμιλο αφορούν μόνο στο ΔΛΠ 28 και διευκρινίζουν ότι όταν οι οργανισμοί διαχείρισης επενδύσεων κεφαλαίων, τα αμοιβαία κεφάλαια και οντότητες με παρόμοιες δραστηριότητες εφαρμόζουν την επιλογή να επιμετρούν τις συμμετοχές σε συγγενείς ή κοινοπραξίες σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αυτή η επιλογή θα πρέπει να γίνεται ξεχωριστά για κάθε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία κατά την αρχική

αναγνώριση. Η τροποποίηση δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1, Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1, ο Όμιλος παρουσιάζει τα έσοδα και έξοδα από τόκους, που έχουν υπολογιστεί με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, των χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος και των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, διακριτά από τα έσοδα και έξοδα από τόκους των χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, στις σημειώσεις. Η τροποποίηση δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2018:

Νέα ΔΠΧΑ που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2018

-ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά). Το ΔΠΧΑ 16 εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2016 και αντικαθιστά το ΔΛΠ 17. Το ΔΠΧΑ 16 ορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις γνωστοποιήσεις των μισθώσεων, για να διασφαλιστεί ότι τόσο οι μισθωτές όσο και οι εκμισθωτές παρέχουν πληροφόρηση η οποία αντιπροσωπεύει ακριβοδίκαια τις εν λόγω συναλλαγές. Το πρότυπο ορίζει ένα ενιαίο μοντέλο λογιστικής μισθώσεων για τους μισθωτές, σύμφωνα με το οποίο οι μισθωτές απαιτείται να αναγνωρίζουν περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για όλες τις μισθώσεις, εκτός εάν η μίσθωση διαρκεί λιγότερο από 12 μήνες ή το μισθωμένο περιουσιακό στοιχείο είναι μικρής αξίας. Οι μισθωτές αναγνωρίζουν το δικαίωμα χρήσης περιουσιακών στοιχείων και την αντίστοιχη χρηματοοικονομική υποχρέωση στην κατάσταση οικονομικής θέσης. Το περιουσιακό στοιχείο αποσβένεται στη διάρκεια της μίσθωσης και η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος. Η λογιστική των μισθώσεων για τους εκμισθωτές παραμένει ουσιαστικά αμετάβλητη σε σχέση με το ΔΛΠ 17. Ο Όμιλος είναι σε διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης του ΔΠΧΑ 16. Οι υφιστάμενες δεσμεύσεις που απορρέουν από λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται στη Σημείωση 12.

-ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2021 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το ΔΠΧΑ 17 εκδόθηκε τον Μάιο του 2017 και αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4. Το ΔΠΧΑ 17 καθιερώνει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις γνωστοποιήσεις των ασφαλιστήριων συμβολαίων που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής του προτύπου και σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι μία οντότητα παρέχει σχετικές πληροφορίες που αντιπροσωπεύουν ακριβοδίκαια τις τα συμβόλαια αυτά. Το νέο πρότυπο επιλύει τα προβλήματα συγκρισιμότητας που είχε δημιουργήσει το ΔΠΧΑ 4 καθώς απαιτεί όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να λογιστικοποιούνται με τρόπο συνεπή. Οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις θα επιμετρώνται σε τρέχουσες αξίες και όχι σε ιστορικό κόστος. Το πρότυπο δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ε.Ε. Στις 30 Ιουνίου 2018, η ασφαλιστική θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Εθνική Ασφαλιστική Α.Ε.Ε.Γ.Α., έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπέισα δραστηριότητα, επομένως, το ΔΠΧΑ 17 δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2018

Ο Όμιλος δεν έχει εφαρμόσει πρόωρα τις παρακάτω τροποποιήσεις και διερμηνείες, ωστόσο δεν αναμένεται να έχουν

σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-Διερμηνεία 23 Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του αναβαλλόμενου και του τρέχοντος φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων. Η διερμηνεία έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, των φορολογικών κερδών και φορολογικών ζημιών και των φορολογικών συντελεστών. Η διερμηνεία δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί από την Ε.Ε.

-ΔΛΠ 19 (Τροποποίηση) Τροποποίηση προγράμματος, περικοπή ή διακανονισμός (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες πρέπει να προσδιορίζουν τα συνταξιοδοτικά έξοδα όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές σε συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ε.Ε.

-Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2015-2017 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις, που δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ε.Ε., επηρεάζουν τα ακόλουθα πρότυπα:

ΔΠΧΑ 3 – Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί πως μια οντότητα επαναεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο της επιχείρησης αυτής.

ΔΠΧΑ 11 - Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί πως μια οντότητα δεν επαναεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά από κοινού έλεγχο στην επιχείρηση αυτή.

ΔΛΠ 12 – Παρέχεται η διευκρίνιση ότι μια οντότητα λογιστικοποιεί όλες τις επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από πληρωμές μερισμάτων με τον ίδιο τρόπο.

ΔΛΠ 23 – Διευκρινίζεται ότι μια οντότητα χειρίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε ειδικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου όταν το στοιχείο αυτό είναι έτοιμο για τη χρήση την οποία προορίζεται ή την πώλησή του.

-ΔΠΧΑ 9 (Τροποποίηση) Δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά). Οι τροποποιήσεις παρέχουν τη δυνατότητα στις εταιρείες να επιμετρούν συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής και εμπιρεύουν καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης, στο αποσβεσμένο κόστος ή σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων αν πληρείται συγκεκριμένος όρος, αντί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

-ΔΛΠ 28 (Τροποποίηση) Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι οντότητες πρέπει να λογιστικοποιούν τις μακροπρόθεσμες συμμετοχές τους σε μία συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία - στην οποία δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης - με βάση το ΔΠΧΑ 9. . Οι τροποποιήσεις δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ε.Ε.

Εννοιολογικό Πλαίσιο

Τον Μάρτιο του 2018, το IASB εξέδωσε μια αναθεωρημένη έκδοση του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά (το «Πλαίσιο»), που θα έχει ισχύ για τις χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά. Το Πλαίσιο καθορίζει τις θεμελιώδεις έννοιες της χρηματοοικονομικής αναφοράς που καθοδηγούν το IASB στην ανάπτυξη των ΔΠΧΑ. Το Πλαίσιο στηρίζει τα υπάρχοντα πρότυπα αλλά δεν τα αντικαθιστά. Οι συντάκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιούν το Πλαίσιο ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη λογιστικών πολιτικών στις σπάνιες περιπτώσεις όπου μια συγκεκριμένη επιχειρηματική συναλλαγή δεν καλύπτεται από τα υπάρχοντα ΔΠΧΑ. Το IASB και η Επιτροπή Διερμηνειών ΔΠΧΑ θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το νέο Πλαίσιο άμεσα στην ανάπτυξη νέων ή στην τροποποίηση υφιστάμενων ΔΠΧΑ και διερμηνειών. Ο Όμιλος αξιολογεί επί του παρόντος την επίδραση του τροποποιημένου Πλαισίου στις λογιστικές του πολιτικές.

2.4 Επικαιροποίηση σημαντικών λογιστικών πολιτικών που περιλαμβάνονται στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου σχετικά με το ΔΠΧΑ 9

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 *Χρηματοοικονομικά Μέσα* είχε ως αποτέλεσμα αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου που σχετίζονται με χρηματοοικονομικά μέσα από την 1^η Ιανουαρίου 2018. Οι ακόλουθες λογιστικές πολιτικές αντικαθιστούν τα στοιχεία 7, 9, 10, 13, 14 και 15 στη Σημείωση 2 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του ΔΠΧΑ 9, ο Όμιλος επέλεξε να μην αναμορφώσει τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης περιόδου, και οι λογιστικές πολιτικές όπως αυτές παρουσιάζονται στη Σημείωση 2 των ενοποιημένων και ατομικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ισχύουν για τις συγκριτικές περιόδους.

2.4.1 Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία:

- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος.
- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων («ΕΑΜΛΣΕ»), όπου τα σωρευτικά κέρδη/ζημίες αναταξινομούνται στα αποτελέσματα κατά την παύση αναγνώρισης.
- Συμμετοχικοί τίτλοι προσδιορισμένοι ως επιμετρούμενοι σε ΕΑΜΛΣΕ, όπου τα κέρδη/ζημίες παραμένουν στα λοιπά συνολικά έσοδα και δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα κατά την παύση αναγνώρισης.

- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα, παράγωγα, επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους και αμοιβαία κεφάλαια σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων («ΕΑΜΑ»).

Με εξαίρεση τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα που προσδιορίζονται ως επιμετρούμενα σε ΕΑΜΑ κατά την αρχική τους αναγνώριση, τα περιουσιακά στοιχεία ταξινομούνται σε αποσβεσμένο κόστος ή σε ΕΑΜΛΣΕ με βάση:

α) το επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου βάσει του οποίου γίνεται η διαχείριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, και

β) τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ρών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Το ΔΠΧΑ 9 απαγορεύει το διαχωρισμό τυχόν ενσωματωμένων παραγώγων από μια υβριδική σύμβαση όταν το κύριο συμβόλαιο αποτελεί χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο εντός του πεδίου εφαρμογής του προτύπου. Στις περιπτώσεις αυτές, το σύνολο του υβριδικού χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ταξινομείται σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες.

2.4.1.1 Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Τα επιχειρηματικά μοντέλα αντικατοπτρίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα για τη δημιουργία ταμειακών ρών. Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιείται βάσει σεναρίων τα οποία ο Όμιλος ευλόγως αναμένει να πραγματοποιηθούν και βασίζεται σε όλες τις σχετικές και αντικειμενικές πληροφορίες που είναι διαθέσιμες κατά το χρόνο αξιολόγησης των επιχειρηματικών μοντέλων. Αναφορικά με τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τα ακόλουθα επιχειρηματικά μοντέλα:

- **Διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ρών:** Ο σκοπός του Ομίλου είναι η διακράτηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και η είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ρών. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου δημιουργούν ταμειακές ροές σε καθορισμένες ημερομηνίες, οι οποίες συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του εκάστοτε ανεξόφλητου κεφαλαίου (solely payments of principal and interest – SPPI). Τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος. Τα δάνεια που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία ενδεχομένως να πουληθούν με σκοπό τη διαχείριση του κινδύνου συγκέντρωσης του πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου σε συγκεκριμένο πιστούχο, χώρα ή κλάδο, χωρίς να αυξάνεται ο μεμονωμένος πιστωτικός κίνδυνος του περιουσιακού στοιχείου. Οι πωλήσεις αυτές συνάδουν με τον σκοπό του επιχειρηματικού μοντέλου μόνο αν είναι σποραδικές (ακόμα και αν είναι σημαντικής αξίας) ή μη σημαντικής αξίας τόσο μεμονωμένα όσο και συνολικά (ακόμη και αν είναι συχνές).
- **Διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ρών καθώς και για ενδεχόμενη πώληση:** Ο σκοπός του επιχειρηματικού αυτού μοντέλου είναι η διαχείριση των καθημερινών αναγκών ρευστότητας, ο οποίος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ρών όσο και με την πώληση χρεωστικών χρηματοοικονομικών μέσων. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας δεν πωλούνται με σκοπό τη βραχυπρόθεσμη κερδοφορία, ωστόσο ενδέχεται να πραγματοποιηθούν συχνές πωλήσεις οι οποίες μπορεί να έχουν σημαντική αξία. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου δημιουργούν ταμειακές ροές

που είναι SPPI. Τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ.

- **Διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς:** Στα πλαίσια αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου, ο Όμιλος διαχειρίζεται ενεργά τα χρηματοοικονομικά μέσα ώστε να πραγματοποιεί κέρδη από μεταβολές στην εύλογη αξία που προκύπτουν λόγω αλλαγών στα πιστωτικά περιθώρια και στις καμπύλες αποδόσεων. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ.
- **Διακρατούμενα προς διαχείριση, η απόδοση των οποίων αξιολογείται βάσει της εύλογης αξίας:** Αφορά σε περιουσιακά στοιχεία τα οποία ο Όμιλος διαχειρίζεται βάσει της εύλογης αξίας τους, χωρίς να προτίθεται να τα πουλήσει στο άμεσο μέλλον. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ.

2.4.1.2 Χαρακτηριστικά συμβατικών ταμειακών ρών

Ο Όμιλος αξιολογεί τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ρών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά την αρχική αναγνώριση, προκειμένου να διαπιστώσει αν οι ταμειακές ροές είναι SPPI. Αυτό αναφέρεται ως «αξιολόγηση SPPI». Το ποσό των τόκων σε μια τυπική δανειακή σύμβαση, αποτελείται συνήθως από το αντάλλαγμα για τη διαχρονική αξία του χρήματος καθώς και για τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνεται. Το ποσό των τόκων μπορεί επίσης να περιλαμβάνει αντάλλαγμα για άλλους βασικούς κινδύνους, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας, λοιπά κόστη δανεισμού, καθώς και ένα περιθώριο κέρδους. Το ποσό των τόκων μπορεί να είναι και αρνητικό αν ο Όμιλος αποφασίσει να καταβάλλει προμήθεια για τη φύλαξη των χρημάτων του για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ο Όμιλος θεωρεί πως ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο το οποίο έχει δημιουργηθεί ή αγοραστεί από τρίτους μπορεί να αποτελεί τυπική δανειακή σύμβαση ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για δάνειο με βάση τη νομική του μορφή και ανεξάρτητα από το αν αποκτήθηκε σε σημαντικά μειωμένη τιμή σε σχέση με την ονομαστική του αξία (“deep discount”).

2.4.1.3 Δάνεια χωρίς δικαίωμα αναγωγής

Όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου προέρχονται ειδικά από συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία του δανειολήπτη, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον οι ταμειακές ροές που προκύπτουν από το χρεωστικό χρηματοοικονομικό μέσο είναι SPPI. Προκειμένου να διαπιστωθεί ότι το δάνειο αποτελεί μια τυπική δανειακή σύμβαση και ότι η απόδοσή του δεν εξαρτάται από την απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου ή έργου, ο Όμιλος αξιολογεί εάν υπάρχει επαρκές περιθώριο για την απορρόφηση πιστωτικών ζημιών.

2.4.1.4 Συμμετοχικοί τίτλοι προσδιορισμένοι ως επιμετρούμενοι σε ΕΑΜΛΣΕ

Ο Όμιλος μπορεί να αποκτήσει μια επένδυση σε συμμετοχικό τίτλο που δε διακρατείται για εμπορικούς σκοπούς ούτε αποτελεί ενδεχόμενο τίμημα που αναγνωρίζεται από τον αποκτώντα σε συνένωση επιχειρήσεων όπου έχει εφαρμογή το ΔΠΧΑ 3. Κατά την αρχική αναγνώριση, ο Όμιλος έχει την ευχέρεια να επιλέξει αμετάκλητα την απεικόνιση των μεταγενέστερων μεταβολών στην εύλογη αξία της επένδυσης, στα λοιπά συνολικά έσοδα, με εξαίρεση τους συμμετοχικούς τίτλους που δίνουν στον επενδυτή ουσιαστική επιρροή επί της επένδυσης, οι οποίοι αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 28 *Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες*.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Η επιλογή προσδιορισμού μιας επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο σε ΕΑΜΛΣΕ γίνεται για κάθε χρηματοοικονομικό μέσο ξεχωριστά. Οι επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια δεν προσδιορίζονται ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ καθώς δεν πληρούν τον ορισμό της επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο βάσει του ΔΛΠ 32, κατά συνέπεια επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ.

2.4.2 Επιμέτρηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

2.4.2.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος

Ένα χρεωστικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο επιμετράται σε αποσβεσμένο κόστος εάν κατέχεται στα πλαίσια ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών και οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δημιουργούν ταμειακές ροές που είναι SPPI.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που ταξινομούνται σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνουν κυρίως τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία:

- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες
- Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων
- Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου
- Λοιπές απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
- Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών
- Χρεωστικοί τίτλοι
- Λοιπές απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στα «λοιπά στοιχεία ενεργητικού»

Μετά την αρχική αναγνώριση, το χρεωστικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου για την κατανομή και αναγνώριση των εσόδων από τόκους στο κονδύλι "τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα" της κατάστασης αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου. Το αποσβεσμένο κόστος είναι το ποσό στο οποίο επιμετράται το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο κατά την αρχική αναγνώριση, μείον τυχόν αποπληρωμές κεφαλαίου, συν ή μείον τη σωρευμένη απόσβεση τυχόν διαφοράς ανάμεσα στο εν λόγω αρχικό ποσό και το αντίστοιχο ποσό στη λήξη, με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου, αναπροσαρμοσμένο για τυχόν προβλέψεις απομείωσης. Η λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης είναι το αποσβεσμένο κόστος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, πριν από την αναπροσαρμογή για τυχόν προβλέψεις απομείωσης. Το έσοδο από τόκους για τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1 ή 2, υπολογίζεται βάσει της λογιστικής αξίας προ προβλέψεων απομείωσης. Όταν ένα χρεωστικό περιουσιακό στοιχείο γίνει απομειωμένο λόγω πιστωτικού κινδύνου (έχει ταξινομηθεί στο Στάδιο 3), το έσοδο από τόκους υπολογίζεται επί του αποσβεσμένου κόστους (δηλαδή βάσει της λογιστικής αξίας μετά από προβλέψεις απομείωσης).

Το πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί με ακρίβεια τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης του στοιχείου. Κατά τον υπολογισμό του

πραγματικού επιτοκίου, ο Όμιλος εκτιμά τις αναμενόμενες ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου (π.χ. προπληρωμή, παράταση, δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και παρόμοια δικαιώματα). Στον υπολογισμό περιλαμβάνονται όλες οι αμοιβές και οι μονάδες επιτοκίου που καταβλήθηκαν ή εισπράχθηκαν μεταξύ των συμβαλλομένων που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών καθώς και κάθε διαφορά υπέρ ή υπό το άρτιο. Οι αμοιβές που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου ενός χρηματοοικονομικού μέσου αντιμετωπίζονται λογιστικά ως προσαρμογή στο πραγματικό επιτόκιο.

Με εξαίρεση τα αγορασμένα ή δημιουργημένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία απομειωμένης πιστωτικής αξίας (purchased or originated credit impaired – POCI), οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές («ΑΠΖ») δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου. Για τα POCI χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιείται το πραγματικό επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον πιστωτικό κίνδυνο στον υπολογισμό των εσόδων από τόκους, και αυτό είναι το επιτόκιο το οποίο προεξοφλεί με ακρίβεια τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, στο αποσβεσμένο κόστος αυτού. Ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει τις αρχικές ΑΠΖ στις εκτιμώμενες ταμειακές ροές κατά τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου που είναι προσαρμοσμένο για τον πιστωτικό κίνδυνο των ως άνω στοιχείων.

2.4.2.2 Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ

Ένα χρεωστικό χρηματοοικονομικό μέσο επιμετράται σε ΕΑΜΛΣΕ εάν κατέχεται στα πλαίσια ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών και σε πώληση του μέσου αυτού, και οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δημιουργούν ταμειακές ροές που είναι SPPI.

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρώνται στην εύλογη αξία στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (χωρίς αφαίρεση του κόστους πώλησης ή διάθεσης) και τα μη πραγματοποιημένα κέρδη και ζημιές από την εύλογη αξία αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα, μετά από φόρους εισοδήματος, μέχρι την παύση αναγνώρισης των επενδύσεων αυτών (πώληση ή είσπραξη). Κατά την παύση αναγνώρισης, τα σωρευμένα κέρδη ή ζημιές που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα αναταξινομούνται από την καθαρή θέση στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου» ως προσαρμογή από αναταξινόμηση.

Για τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος ή σε ΕΑΜΛΣΕ, αναγνωρίζονται τα εξής στην κατάσταση αποτελεσμάτων:

- Προβλέψεις ΑΠΖ που αναγνωρίζονται στις «Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».
- Συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές, που υπολογίζονται βάσει του αποσβεσμένου κόστους του μέσου, αναγνωρίζονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».
- Τα έσοδα από τόκους υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και αναγνωρίζονται στο κονδύλι «Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα».

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

- Τα κέρδη ή οι ζημιές από τροποποίηση αναγνωρίζονται στις «Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

2.4.2.3 Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ επιμετρώνται στην εύλογη αξία, χωρίς να αφαιρούνται τα έξοδα πώλησης ή διάθεσης. Με εξαίρεση τα εισπραχθέντα μερίσματα, τα σχετικά κέρδη και ζημιές (συμπεριλαμβανομένης τυχόν σχετικής συναλλαγματικής διαφοράς), αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα. Τα ποσά που έχουν παρουσιαστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στα αποτελέσματα, αντ'αυτού το σωρευμένο κέρδος ή ζημιά μεταφέρεται εντός της καθαρής θέσης από το αποθεματικό λοιπών συνολικών εσόδων στα αποτελέσματα εις νέον.

Τα μερίσματα αναγνωρίζονται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα)» της κατάστασης αποτελεσμάτων όταν πληρούνται όλα τα παρακάτω κριτήρια:

- Έχει εδραιωθεί το δικαίωμα του Ομίλου να εισπράξει το μέρισμα
- Είναι πιθανό ότι τα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με το μέρισμα θα εισρεύσουν στον Όμιλο
- Το ποσό του μερίσματος μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα
- Το μέρισμα σαφώς δεν αντιπροσωπεύει ανάκτηση μέρους του κόστους της επένδυσης.

2.4.2.4 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που έχουν ταξινομηθεί σε ΕΑΜΑ, επιμετρώνται στην εύλογη αξία, χωρίς να αφαιρούνται τα έξοδα πώλησης ή διάθεσης. Τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από τον επαναπροσδιορισμό της εύλογης αξίας αναγνωρίζονται εξ' ολοκλήρου στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στο κονδύλι «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Οι μεταβολές της εύλογης αξίας λόγω κινδύνου αγοράς μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, ενώ οι μεταβολές που οφείλονται στον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα. Το ποσό που παρουσιάζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα δεν μεταφέρεται μεταγενέστερα στα αποτελέσματα, ακόμη και όταν η υποχρέωση παύει να αναγνωρίζεται και το σχετικό ποσό θεωρείται πραγματοποιηθέν. Τα σωρευμένα κέρδη ή οι ζημιές αναταξινομούνται εντός της καθαρής θέσης από το αποθεματικό λοιπών συνολικών εσόδων στα αποτελέσματα εις νέον.

2.4.3 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με νομικό τύπο χρέους

Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία των στοιχείων που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ, συμπεριλαμβάνονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σύμβαση αναγνώρισης και διακανονισμού χρέους, που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ, αναγνωρίζονται έσοδα από τόκους με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και αναγνωρίζονται στο κονδύλι «Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα». Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν συσταθεί μέσω δανειακής σύμβασης και οι

συμβατικές ταμειακές ροές τους δεν είναι SPPI, επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ και ταξινομούνται στο κονδύλι «δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες». Οι χρεωστικοί τίτλοι που δεν πληρούν τα κριτήρια της αξιολόγησης SPPI επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ και ταξινομούνται στο κονδύλι «Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ».

2.4.4 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με νομικό τύπο παραγώγου

Όλα τα πραγματοποιηθέντα και μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημιές από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που είναι παράγωγα βάσει της νομικής τους μορφής, αναγνωρίζονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν συσταθεί μέσω σύμβασης παραγώγου, αλλά δεν πληρούν τον λογιστικό ορισμό ενός παραγώγου χρηματοοικονομικού μέσου, επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ και ταξινομούνται στο κονδύλι «Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ».

2.4.5 Αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος αναταξινόμει όλα τα επηρεαζόμενα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μόνο όταν ο Όμιλος αλλάξει το επιχειρηματικό μοντέλο που εφαρμόζει για τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Η αναταξινόμηση εφαρμόζεται μελλοντικά από την ημερομηνία αναταξινόμησης, η οποία είναι η πρώτη ημέρα της πρώτης τριμηνιαίας περιόδου αναφοράς μετά την αλλαγή του επιχειρηματικού μοντέλου.

Οι αλλαγές των επιχειρηματικών μοντέλων του Ομίλου είναι συνήθως αποτέλεσμα πολύ σημαντικών εξωτερικών ή εσωτερικών αλλαγών, που επηρεάζουν σημαντικά τις δραστηριότητες του Ομίλου.

Οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ, ή τυχόν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΑ, δεν μπορούν να αναταξινομηθούν, καθώς η επιλογή προσδιορισμού τους σε ΕΑΜΛΣΕ ή ΕΑΜΑ αντίστοιχα, κατά την αρχική αναγνώριση, είναι αμετάκλητη.

2.4.6 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές

Οι ΑΠΖ αναγνωρίζονται για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος, χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ, απαιτήσεις από μισθώματα, συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης και συγκεκριμένες δανειακές δεσμεύσεις. Οι ΑΠΖ αντιπροσωπεύουν τη διαφορά ανάμεσα στις συμβατικές ταμειακές ροές και στις ταμειακές ροές που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει, προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο. Για τις δανειακές δεσμεύσεις και τις λοιπές πιστωτικές διευκολύνσεις για τις οποίες υπολογίζονται ΑΠΖ, οι αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη τις μελλοντικές εκταμειώσεις.

2.4.6.1 Αναγνώριση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Κατά την αρχική αναγνώριση, απαιτείται πρόβλεψη απομείωσης για ΑΠΖ από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανό να επέλθουν εντός των επόμενων 12 μηνών (ΑΠΖ 12 μηνών), σταθμισμένης με τον κίνδυνο να γίνει αθέτηση. Τα μέσα της κατηγορίας αυτής αναφέρονται ως μέσα που βρίσκονται στο Στάδιο 1. Για μέσα με υπολειπόμενη διάρκεια ζωής μικρότερη των 12 μηνών, οι ΑΠΖ υπολογίζονται για τη συντομότερη αυτή περίοδο.

Σε περίπτωση που ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά, απαιτείται πρόβλεψη απομείωσης ΑΠΖ, που αντιπροσωπεύει υστερήσεις ταμειακών ροών καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του μέσου που θα προέκυπταν από όλα τα πιθανά γεγονότα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου (ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου), σταθμισμένης με τον κίνδυνο να γίνει αθέτηση. Τα μέσα της κατηγορίας αυτής αναφέρονται ως μέσα που βρίσκονται στο Στάδιο 2.

ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής αναγνωρίζονται πάντα για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, ούτως ώστε να θεωρούνται ότι είναι σε αθέτηση, ή αλλιώς απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου. Τα μέσα αυτά αναφέρονται ως μέσα που βρίσκονται στο Στάδιο 3.

Τα POCI κατατάσσονται ως απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου. Ένα μέσο είναι POCI εάν έχει αγοραστεί με deep discount, που αντιπροσωπεύει τις πραγματοποιηθείσες πιστωτικές ζημίες ή εάν έχει χορηγηθεί σε αντισυμβαλλόμενο που βρίσκεται σε αθέτηση.

Για τα POCI, ο Όμιλος αναγνωρίζει τις δυσμενείς μεταβολές στις ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής από την αρχική τους αναγνώριση ως πρόβλεψη ζημίας, με αναγνώριση των μεταβολών στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα POCI αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους με τα έσοδα από τόκους να αναγνωρίζονται μεταγενέστερα βάσει του πραγματικού επιτοκίου προσαρμοσμένου στον πιστωτικό κίνδυνο. Τα POCI μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν νέα χρηματοοικονομικά μέσα που αναγνωρίζονται μετά από ουσιαστική τροποποίηση και παραμένουν σε ξεχωριστή κατηγορία μέχρι τη λήξη. Τυχόν ευνοϊκές μεταβολές για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία αποτελούν κέρδη από αντιλογισμό απομείωσης, ακόμη και αν οι αναμενόμενες ταμειακές ροές που προκύπτουν υπερβαίνουν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές κατά την αρχική τους αναγνώριση.

Ο Όμιλος δεν εφαρμόζει την πρακτική διευκόλυνση χαμηλού πιστωτικού κινδύνου, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η αναγνώριση ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής για τις απαιτήσεις από μισθώματα, ανεξάρτητα από το εάν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Αντ' αυτού, ακολουθείται η τυπική μεθοδολογία υπολογισμού ΑΠΖ για όλες αυτές τις απαιτήσεις.

Οι ΑΠΖ αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με αντίστοιχη αναγνώριση της πρόβλεψης ΑΠΖ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης ως μείωση της λογιστικής αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος. Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ, η λογιστική τους αξία δε μειώνεται, αλλά αναγνωρίζεται πρόβλεψη ΑΠΖ στα λοιπά συνολικά έσοδα. Αναφορικά με τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός ισολογισμού, η πρόβλεψη ΑΠΖ παρουσιάζεται ως πρόβλεψη στις «λοιπές υποχρεώσεις». Οι ΑΠΖ αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις «προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

2.4.6.2 Διαγραφές

Διαγραφή διενεργείται όταν ο Όμιλος δεν έχει εύλογη προσδοκία να ανακτήσει το σύνολο ή μέρος του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Οι διαγραφές μειώνουν το ποσό του κεφαλαίου μιας απαίτησης και αναγνωρίζονται έναντι προβλέψεων για πιστωτικές ζημίες που έχουν σχηματιστεί προγενέστερα. Οι ανακτήσεις, εν όλω ή εν μέρει, ποσών που

έχουν προηγουμένως διαγραφεί καταχωρούνται γενικά σε πίστωση του λογαριασμού αποτελεσμάτων «προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων». Οι διαγραφές και οι μερικές διαγραφές αντιπροσωπεύουν γεγονότα παύσης αναγνώρισης ή μερικής παύσης αναγνώρισης.

2.4.6.3 Ορισμός Αθέτησης

Ο Όμιλος έχει εναρμονίσει τον ορισμό της αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (Non Performing Exposures – NPE) για εποπτικούς σκοπούς, όπως αυτός ορίζεται από τα Εκτελεστικά Τεχνικά Πρότυπα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (European Banking Authority – EBA) αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα και υπό Ρύθμιση ανοίγματα, όπως υιοθετήθηκαν από τον Εκτελεστικό Κανονισμό της ΕΕ 2015/227 της 9ης Ιανουαρίου 2015, που τροποποιεί τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 680/2014 της Επιτροπής για τη θέσπιση εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά στην υποβολή εποπτικών αναφορών από τα ιδρύματα, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («EBA ITS»). Ο ορισμός της αθέτησης για σκοπούς χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι εναρμονισμένος με αυτόν που χρησιμοποιείται για σκοπούς εσωτερικής διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος και κατατάσσεται στο Στάδιο 3, όταν ο εκδότης έχει καθυστερήσει τουλάχιστον μία πληρωμή κεφαλαίου ή τόκων, βάσει των συμβατικών όρων του τίτλου, ανεξάρτητα από τις ημέρες καθυστέρησης. Επιπλέον, ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος εάν υπάρχει τουλάχιστον μία εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης του τίτλου ή του εκδότη, που αντιστοιχεί σε Χρεοκοπία (Default) ή Επιλεκτική Χρεοκοπία (Selective Default).

2.4.6.4 Επιμέτρηση ΑΠΖ

Ο Όμιλος αξιολογεί σε μακροπρόθεσμη βάση τις ΑΠΖ που αφορούν σε όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απομείωση βάσει του ΔΠΧΑ 9. Ο Όμιλος αναγνωρίζει πρόβλεψη ΑΠΖ για τις ζημίες αυτές σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Η επιμέτρηση των ΑΠΖ αντιπροσωπεύει:

- Ένα αμερόληπτα καθορισμένο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό, το οποίο καθορίζεται μέσω της αξιολόγησης ενός εύρους πιθανών εκβάσεων. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια και εκτιμά τις ΑΠΖ που θα προέκυπταν σε κάθε ένα από αυτά. Σε κάθε σενάριο αντιστοιχίζεται ένας συντελεστής στάθμισης, έτσι ώστε οι σταθμισμένες πιθανότητες και των τριών σεναρίων να ισοδυναμούν με τη μονάδα. Η κατανομή των πιθανών ΑΠΖ ενδέχεται να μην είναι γραμμική, συνεπώς πραγματοποιούνται τρεις ξεχωριστοί υπολογισμοί, όπου οι σχετικές ΑΠΖ πολλαπλασιάζονται με το συντελεστή στάθμισης που αντιστοιχεί σε κάθε σενάριο. Το άθροισμα των τριών σταθμισμένων υπολογισμών ΑΠΖ αντιπροσωπεύει τις σταθμισμένες βάσει πιθανοτήτων ΑΠΖ.
- Τη διαχρονική αξία του χρήματος.
- Λογικές και βάσιμες πληροφορίες, οι οποίες είναι διαθέσιμες χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια κατά την ημερομηνία αναφοράς και αφορούν παρελθόντα γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών.
- Για τους σκοπούς επιμέτρησης των ΑΠΖ, η εκτίμηση των αναμενόμενων υστερήσεων ταμειακών ροών αντανάκλα τις εισπράξεις που αναμένονται από τη ρευστοποίηση τυχόν

εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, που αποτελούν μέρος των συμβατικών όρων και δεν αναγνωρίζονται ξεχωριστά από τον Όμιλο. Η εκτίμηση των αναμενόμενων υστερήσεων ταμειακών ροών για ένα εξασφαλισμένο δανειακό άνοιγμα αντανακλά τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν σχετικά με το ποσό και το χρονοδιάγραμμα των ταμειακών ροών που αναμένονται από την κατάσχεση της εξασφάλισης, μείον το κόστος απόκτησης και πώλησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν είναι πιθανή η κατάσχεση.

Οι υπολογισμοί ΑΠΖ βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- **Άνοιγμα σε αθέτηση (Exposure at Default - EAD):** Εκτίμηση του ανοίγματος σε μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών του κεφαλαίου και των τόκων, καθώς και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων επί δανειακών δεσμεύσεων.
- **Συντελεστής μετατροπής εκτός ισολογισμού στοιχείων σε άνοιγμα (Credit Conversion Factor - CCF):** Ο συντελεστής αυτός μετατρέπει το ποσό μιας πιστωτικής διευκόλυνσης καθώς και άλλων στοιχείων εκτός ισολογισμού σε EAD.
- **Πιθανότητα αθέτησης (Probability of Default - PD):** Αντιπροσωπεί την πιθανότητα ο πιστούχος/εκδότης να αθετήσει την χρηματοοικονομική υποχρέωσή του, η οποία αξιολογείται βάσει των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη να λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις για τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες που ενδέχεται να επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης για τους επόμενους 12 μήνες για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Σταδίου 1, ή για την υπόλοιπη διάρκεια ζωής της υποχρέωσης, για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία των Σταδίων 2 και 3.
- **Ζημία σε περίπτωση αθέτησης (Loss given default - LGD):** Αντιπροσωπεί την εκτίμηση του Ομίλου για την έκταση της ζημίας από ανοίγματα που βρίσκονται σε αθέτηση. Ο προσδιορισμός του LDG λαμβάνει υπόψη τις αναμενόμενες ταμειακές ροές από τις εξασφαλίσεις και στοιχεία πιστωτικών βελτιώσεων εφόσον υπάρχουν, ή τις αναμενόμενες εισπράξεις/αποπληρωμές από διαδικασίες πτώχευσης για μη εξασφαλισμένες απαιτήσεις, την χρονική περίοδο μέχρι την ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων καθώς και την προτεραιότητα εξόφλησης των απαιτήσεων.
- Το LGD διαφέρει ανάλογα με τον τύπο του αντισυμβαλλομένου, το είδος και την εξοφλητική προτεραιότητα της απαίτησης καθώς και τη διαθεσιμότητα εξασφάλισης ή άλλων τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου που περιορίζουν την έκθεση της Τράπεζας. Το LGD εκφράζεται ως ποσοστό ζημίας ανά μονάδα ανοίγματος σε αθέτηση.
- **Επιτόκιο προεξόφλησης:** Ο τεκμαρτός συντελεστής προεξόφλησης βάσει του αρχικού πραγματικού επιτοκίου του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μια προσέγγιση αυτού.

Το PD και το LGD καθορίζονται για τρία διαφορετικά σενάρια ενώ η προβολή για το EAD στο μέλλον καθορίζεται ανεξάρτητα από τα σενάρια.

Οι ΑΠΖ καθορίζονται από την προβολή των PD, LGD και EAD στο μέλλον, ανά τρίμηνο για κάθε άνοιγμα ή σύνολο ανοιγμάτων που έχουν ομαδοποιηθεί, ξεχωριστά. Αυτά τα τρία στοιχεία πολλαπλασιάζονται μεταξύ τους και προσαρμόζονται για την πιθανότητα επιβίωσης, εάν απαιτείται. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζονται οι ΑΠΖ για κάθε μελλοντικό τρίμηνο, οι οποίες στη συνέχεια προεξοφλούνται στην ημερομηνία αναφοράς και αθροίζονται.

2.4.6.5 Εκτιμήσεις μελλοντικών οικονομικών συνθηκών

Οι πληροφορίες σχετικά με το μέλλον (forward looking information – FLI) ενσωματώνονται στην επιμέτρηση των ΑΠΖ για δάνεια και χρεωστικούς τίτλους που αξιολογούνται συλλογικά, μέσω των μοντέλων PD και LGD. Οι αναμενόμενες ανακτήσεις (μέσω ταμειακών ροών ή ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων) που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό ΑΠΖ των επιχειρηματικών δανείων που αξιολογούνται εξατομικευμένα, λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες σχετικά με το μέλλον βάσει των εκτιμήσεων της Τράπεζας για την εξέλιξη των σχετικών μακροοικονομικών παραγόντων.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, αισιόδοξο, απαισιόδοξο), τα οποία καθορίζονται από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Τράπεζας. Τα μακροοικονομικά σενάρια που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση των ΑΠΖ είναι τα ίδια με εκείνα που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου.

Οι βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο και επηρεάζουν το επίπεδο των ΑΠΖ είναι οι παρακάτω:

- Ρυθμός αύξησης ΑΕΠ
- Τιμές ακινήτων
- Ποσοστό ανεργίας

2.4.6.6 Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θεωρείται μη απομειωμένο όταν δεν πληρείται ο ορισμός για ταξινόμηση στο Στάδιο 3. Το άνοιγμα ταξινομείται στο Στάδιο 2 όταν έχει υποστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλιώς ταξινομείται στο Στάδιο 1.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που παρατηρείται καθ' όλη την υπολειπόμενη αναμενόμενη διάρκεια ζωής του ανοίγματος με τον αναμενόμενο κίνδυνο αθέτησης που προσδιορίστηκε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης.

Η διαδικασία του Ομίλου για την παραπάνω αξιολόγηση αποτελείται κυρίως από τρεις συνιστώσες:

- Ποσοτικά κριτήρια, που αφορούν στην ποσοτική σύγκριση της πιθανότητας αθέτησης ή της πιστοληπτικής διαβάθμισης κατά την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με την αντίστοιχη ένδειξη πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση,
- Ποιοτικά κριτήρια, δηλ. όλα τα ρυθμισμένα εξυπηρετούμενα ανοίγματα (Forborne Performing Exposures - FPE) σύμφωνα με τα EBA ITS, και
- Δείκτης «ασφαλείας». Ο Όμιλος εφαρμόζει σε όλα τα δανειακά ανοίγματα το τεκμήριο που θέτει το ΔΠΧΑ 9, σύμφωνα με το οποίο ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση όταν οι συμβατικές

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

πληρωμές εμφανίζουν καθυστέρηση για διάστημα άνω των 30 ημερών.

Τα πρώτα δύο κριτήρια αναλύονται παρακάτω ανά είδος ανοίγματος:

α. Επιχειρηματικά δανειακά ανοίγματα

Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο υπάρχει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου βάσει των μεταβολών στην εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του πιστούχου από την αρχική αναγνώριση.

β. Δανειακά ανοίγματα λιανικής τραπεζικής

Η ταξινόμηση σε στάδια πραγματοποιείται βάσει της σύγκρισης της σταθμισμένης ανά σενάριο πιθανότητας αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής από την αξιολόγηση κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση σε σχέση με την πιθανότητα αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, για την υπολειπόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Η πιθανότητα αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής κατά την αρχική αναγνώριση μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, καθώς το δάνειο πλησιάζει στη λήξη του.

γ. Χρεωστικοί τίτλοι και λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Όλοι οι χρεωστικοί τίτλοι και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση για αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση, βάσει αξιολογήσεων πιστοληπτικής διαβάθμισης από οίκους αξιολόγησης. Αν μια αξιολόγηση

πιστοληπτικής διαβάθμισης από οίκο αξιολόγησης είναι διαθέσιμη για έναν χρεωστικό τίτλο, τότε η αξιολόγηση για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται βάσει αυτής, αντί για την αξιολόγηση του εκδότη, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη τυχόν πιστωτικά χαρακτηριστικά που αφορούν στο εν λόγω μέσο. Όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως διατραπεζικές τοποθετήσεις, συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων και χρεωστικοί τίτλοι χωρίς αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης από οίκο αξιολόγησης, αξιολογούνται για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης του αντισυμβαλλομένου ή του εκδότη. Οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία έχει αξιολογηθεί ως "investment grade" κατά την ημερομηνία αναφοράς, θεωρείται ότι εμπεριέχει χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο και ταξινομείται στο Στάδιο 1 χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Ο Όμιλος εφαρμόζει την πρακτική διευκόλυνση χαμηλού πιστωτικού κινδύνου μόνο σε χρεωστικούς τίτλους και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

δ. Μεταφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από το Στάδιο 2 στο Στάδιο 1

Τα δανειακά ανοίγματα, οι χρεωστικοί τίτλοι, και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μεταφέρονται πίσω στο Στάδιο 1 όταν παύουν να πληρούνται τα κριτήρια για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου.

2.5 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά τη σύνταξη των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οι σημαντικές εκτιμήσεις, κρίσεις και παραδοχές που διενεργήθηκαν από την Διοίκηση σε σχέση με την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου και τις κύριες πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων ήταν παρόμοιες με αυτές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017. Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 απαίτησε την εφαρμογή σημαντικών παραδοχών και οδήγησε σε επιπρόσθετες σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις, οι οποίες περιγράφονται παρακάτω.

2.5.1 Αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών στα πλαίσια του SPPI

Έλλειψη δικαιώματος αναγωγής

Ο Όμιλος εφαρμόζει εκτιμήσεις όταν αξιολογεί αν η έλλειψη δικαιώματος αναγωγής επηρεάζει σημαντικά τις μελλοντικές ταμειακές ροές. Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η δανειακή απαίτηση συνιστά μια τυπική δανειακή σύμβαση και η απόδοση του δανείου δεν επηρεάζεται από την απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου ή έργου, ο Όμιλος εξετάζει εάν υπάρχει επαρκές περιθώριο για την απορρόφηση πιστωτικών ζημιών συγκρίνοντας κυρίως την τιμή δεικτών απόδοσης περιουσιακών στοιχείων (π.χ. δείκτης δανείου προς αξία εξασφάλισης - loan to value, μέσος δείκτης κάλυψης εξυπηρέτησης χρέους - average debt servicing coverage ratio) σε σχέση με προκαθορισμένα όρια.

2.5.2 Αβεβαιότητα επιμέτρησης κατά τον προσδιορισμό παραμέτρων ΑΠΖ

Ο υπολογισμός των ΑΠΖ απαιτεί από τη Διοίκηση εφαρμογή σημαντικών εκτιμήσεων και παραδοχών που εμπεριέχουν υψηλό

επίπεδο αβεβαιότητας κατά τη χρονική στιγμή προσδιορισμού τους. Αλλαγές στις εκτιμήσεις και παραδοχές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να μεταβάλλεται σημαντικά η αξία καθώς και η χρονική στιγμή αναγνώρισης των ΑΠΖ. Οι πιο σημαντικές πηγές αβεβαιότητας επιμέτρησης αφορούν στις παρακάτω παραμέτρους ΑΠΖ:

2.5.2.1 Προσδιορισμός σημαντικής αύξησης πιστωτικού κινδύνου

Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον έχει προκύψει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με την αρχική αναγνώριση βάσει ποιοτικών και ποσοτικών κριτηρίων, τα οποία περιλαμβάνουν σημαντικές εκτιμήσεις της Διοίκησης. Επιπρόσθετες πληροφορίες για τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται στη Σημείωση 2.4.6.6. Αυστηρότερα κριτήρια θα μπορούσαν να αυξήσουν σημαντικά τον αριθμό των χρηματοοικονομικών μέσων που ταξινομούνται στο Στάδιο 2. Όλα τα κριτήρια ταξινόμησης καθώς και τα σχετικά όρια που καθορίζονται βάσει πληροφοριών σχετικά με το μέλλον υπόκεινται σε επικύρωση από τον Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας. Οι μεταβολές των κριτηρίων ταξινόμησης εγκρίνονται από την Εκτελεστική Επιτροπή και την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου.

2.5.2.2 Εγγενής κίνδυνος υποδείγματος στα μοντέλα του ΔΠΧΑ 9

Η συμμόρφωση με το μοντέλο απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 απαιτεί την εφαρμογή πληθώρας υποδειγμάτων. Η πολυπλοκότητα των υποδειγμάτων αυτών, καθώς και ο βαθμός εξάρτησης τους από παραμέτρους που εκτιμώνται μέσω λοιπών υποδειγμάτων είναι υψηλού επιπέδου, συνεπώς, τυχόν αλλαγές στις παραμέτρους και στα δεδομένα (π.χ. εσωτερικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμολογίες συμπεριφοράς κλπ.), καθώς και νέα ή αναθεωρημένα υποδείγματα ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά τις ΑΠΖ. Τα υποδείγματα επικυρώνονται από τον

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας, σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Υποδειγμάτων του Ομίλου.

2.5.2.3 Πληροφορίες σχετικά με το μέλλον

Οι πληροφορίες σχετικά με το μέλλον ενσωματώνονται στην επιμέτρηση ΑΠΖ των συλλογικά αξιολογηθέντων δανείων και χρεωστικών τίτλων μέσω των υποδειγμάτων PD και LGD. Οι εκτιμώμενες ανακτήσεις (με τη μορφή ταμειακών ροών ή ρευστοποιήσεων καλυμμάτων) που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό ΑΠΖ για τα ανοίγματα επιχειρηματικών δανείων μέσω εξατομικευμένης αξιολόγησης, λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες σχετικά με το μέλλον βάσει των προβλέψεων της

Τράπεζας για τους σχετικούς μακροοικονομικούς παράγοντες. Η Διοίκηση επιλέγει σενάρια σχετικά με το μέλλον και κρίνει την καταλληλότητα των αντίστοιχων συντελεστών στάθμισης που πρέπει να εφαρμοστούν. Κάθε ένα από τα σενάρια βασίζεται στις υποθέσεις της Διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες με τη μορφή μακροοικονομικών, αγοραίων καθώς και άλλων παραγόντων. Ενδεχόμενες αλλαγές στα σενάρια και στους συντελεστές στάθμισης, στις σχετικές μακροοικονομικές μεταβλητές καθώς και στις παραδοχές που έγιναν στο πλαίσιο αυτών των μεταβλητών για τον χρονικό ορίζοντα πρόβλεψης, θα είχαν σημαντική επίδραση στις ΑΠΖ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες καταναλωτές, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.) εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης. Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών, καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και Επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγεμένα δάνεια και (β) να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 του ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε ειδική επιχειρησιακή μονάδα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο.

Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες

θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» («ΑΕΕΓΑ») και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Από την 30 Ιουνίου 2017, η ΑΕΕΓΑ ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες.

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 30 Ιουνίου 2018, οι εταιρείες The South African Bank of Athens Ltd («S.A.B.A.»), Banka Romaneasca S.A. («Romaneasca»), Banka NBG Albania Sh.a («NBG Albania») ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Κατά την 30 Ιουνίου 2017, οι εταιρείες Romaneasca, Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad («Vojvodjanska»), NBG Leasing d.o.o. Belgrade («NBG Leasing doo») και NBG Albania ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Τα συγκριτικά στοιχεία αναμορφώθηκαν προκειμένου να συμπεριληφθούν τα αποτελέσματα της NBG Albania η οποία ταξινομήθηκε ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Δεκέμβριο του 2017.

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις ξενοδοχειακές και αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη καταναμημένα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έξοδα από τόκους δανείων μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και συναλλαγές μεταξύ τομέων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.06.2018	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματογορών – Κεφαλαιογορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	204	201	55	15	-	41	48	564
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	53	44	2	10	-	11	2	122
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	2	(13)	(9)	29	-	4	(4)	9
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	259	232	48	54	-	56	46	695
Άμεσες δαπάνες	(216)	(21)	(7)	(17)	-	(36)	(5)	(302)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(215)	(6)	(31)	14	-	(3)	(133)	(374)
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(172)	205	10	51	-	17	(92)	19
Φόροι							-	(18)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες							-	1
Μη ελέγχουσες συμμετοχές							-	(20)
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες					40	(2)	-	38
Κέρδη αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας							-	19

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.06.2017	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματογορών – Κεφαλαιογορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	266	273	62	96	-	47	66	810
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	47	45	3	13	-	11	(1)	118
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	9	(18)	(7)	(51)	-	-	(6)	(73)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	322	300	58	58	-	58	59	855
Άμεσες δαπάνες	(198)	(18)	(5)	(15)	-	(36)	(5)	(277)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(339)	(41)	(104)	(10)	-	(2)	(125)	(621)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	1	1
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(215)	241	(51)	33	-	20	(70)	(42)
Φόροι							-	(17)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες							-	(59)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές							-	(16)
Κέρδη / (ζημίες) αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας					32	(100)	-	(68)
Ζημίες αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας							-	(143)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων καθώς και αποσβέσεις και διαγραφές άυλων περιουσιακών στοιχείων που αναγνωρίστηκαν σε συνενώσεις επιχειρήσεων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματα- γορών – Κεφαλαία- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Ενεργητικό ανά τομέα την 30 Ιουνίου 2018								
Ενεργητικό	15.844	10.674	1.687	4.765	-	2.996	16.531	52.497
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	5.318
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	3.305	1.734	-	5.039
Σύνολο ενεργητικού								62.854
Παθητικό ανά τομέα την 30 Ιουνίου 2018								
Παθητικό	33.109	2.548	184	8.786	-	2.813	6.127	53.567
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	19
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.361	1.156	-	3.517
Σύνολο παθητικού								57.103
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2017								
Ενεργητικό	17.468	10.813	2.158	8.697	-	3.023	12.262	54.421
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	5.337
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	3.150	1.860	-	5.010
Σύνολο ενεργητικού								64.768
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2017								
Παθητικό	32.794	2.966	156	8.217	-	2.803	6.914	53.850
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	16
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.327	1.196	-	3.523
Σύνολο παθητικού								57.389

52

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2017
α. Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	158	432	147	525
Χρεωστικοί τίτλοι	(22)	-	(21)	-
Μετοχικοί Τίτλοι	-	1	-	1
	136	433	126	526
β. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης				
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών ενεργητικού	(1)	9	-	-
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	33	(1)	32	(2)
	32	8	32	(2)
Σύνολο	168	441	158	524

Τα έξοδα αναδιοργάνωσης ποσού €40 εκατ. αφορούν στο εκτιμώμενο κόστος του προγράμματος εθελούσιας εξόδου, το οποίο ενεργοποιήθηκε το 2018.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Φόροι

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2017
Φόροι περιόδου	(15)	(16)	(1)	(3)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(3)	(1)	-	-
Φόροι	(18)	(17)	(1)	(3)

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2018 και 2017 ανέρχεται σε 29%.

Με βάση τις διατάξεις του Ν. 4387/2016, ο παρακρατούμενος φόρος επί των μερισμάτων που διανέμονται από την 1η Ιανουαρίου 2017 και μετά, αυξήθηκε από 10% σε 15%.

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στη Σημείωση 19.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως		Από 1.1 έως	
	30.06.2018	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2017
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(19)	(75)	11	(156)
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(19)	(75)	11	(156)
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	38	(68)	(4)	291
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	19	(143)	7	135
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	9.145.597.546	9.145.591.601	9.147.151.527	9.147.151.527
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0,00)	(0,01)	0,00	(0,02)
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	0,00	(0,02)	0,00	0,01

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ κατά την 30 Ιουνίου 2018 συμπεριλαμβάνουν ποσό €3.305 εκατ. για την σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο και ποσό €49 εκατ. για χρεωστικούς τίτλους υποχρεωτικά ταξινομημένους στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ΕΑΜΑ λόγω ότι

αποτυγχάνουν στην «Αξιολόγηση SPPI» (βλ. Σημειώσεις 8 και 21). Επιπλέον, οι χρεωστικοί τίτλοι ΕΑΜΑ μειώθηκαν για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2018 κατά €390 εκατ., κυρίως λόγω πωλήσεων και λήξεων Έντοκων Γραμματίων Ελληνικού Δημοσίου.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Στεγαστικά δάνεια	16.223	16.491	15.984	16.256
Καταναλωτικά δάνεια	3.201	3.686	2.646	3.153
Πιστωτικές κάρτες	643	829	572	757
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.192	3.572	3.050	3.426
Λιανική τραπεζική	23.259	24.578	22.252	23.592
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις και δημόσιο	17.156	23.602	16.131	22.646
Σύνολο προ πρόβλεψης απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	40.415	48.180	38.383	46.238
Μείον: Πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	(10.117)	(10.239)	(9.507)	(9.990)
Σύνολο	30.298	37.941	28.876	36.248

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι χορηγήσεις σε επιχειρήσεις και Δημόσιο, για τον Όμιλο, περιελάμβαναν δάνειο στην Ελληνική Δημοκρατία ύψους €5.873 εκατ. Η σύμβαση με την Ελληνική Δημοκρατία που αφορά στο ανωτέρω δάνειο, περιελάμβανε και ένα ενσωματωμένο παράγωγο παθητικού με εύλογη αξία €1.871 εκατ., το οποίο είχε διαχωριστεί και απεικονιζόταν ως ξεχωριστό παράγωγο, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39.

Με την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018, ολόκληρη η σύμβαση δεν πληρούσε τα κριτήρια της αξιολόγησης SPPI, ταξινομήθηκε υποχρεωτικά σε EAMA και καταχωρήθηκε στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην EAMA» (βλ. Σημείωση 21).

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών -Όμιλος

30 Ιουνίου 2018

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	3.484	5.591	7.148	16.223
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(41)	(280)	(2.670)	(2.991)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	3.443	5.311	4.478	13.232
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.309	508	1.384	3.201
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(18)	(100)	(1.163)	(1.281)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.291	408	221	1.920
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	470	13	160	643
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(6)	(1)	(149)	(156)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	464	12	11	487
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	432	679	2.081	3.192
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(84)	(1.569)	(1.658)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	427	595	512	1.534
Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	9.870	977	6.146	16.999
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(85)	(73)	(3.873)	(4.031)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	9.785	904	2.273	12.968
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	15.565	7.768	16.925	40.258
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(155)	(538)	(9.424)	(10.117)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	15.410	7.230	7.501	30.141
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ταξινομημένα υποχρεωτικά σε EAMA				
				157
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				30.298

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών -Τράπεζα

30 Ιουνίου 2018

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	3.308	5.581	7.095	15.984
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(41)	(280)	(2.653)	(2.974)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	3.267	5.301	4.442	13.010
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	826	493	1.327	2.646
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(11)	(98)	(1.132)	(1.241)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	815	395	195	1.405
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	407	12	153	572
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(1)	(145)	(151)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	402	11	8	421
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	367	664	2.019	3.050
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(83)	(1.525)	(1.612)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	363	581	494	1.438
Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	9.889	759	5.326	15.974
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(78)	(66)	(3.385)	(3.529)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	9.811	693	1.941	12.445
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	14.797	7.509	15.920	38.226
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(139)	(528)	(8.840)	(9.507)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	14.658	6.981	7.080	28.719
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ταξινομημένα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ				157
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				28.876

Μεταβολή στην πρόβλεψη απομείωσης ΑΠΖ-Όμιλος

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο πρόβλεψης ΑΠΖ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	131	528	10.476	11.135
Μεταφορές μεταξύ των Σταδίων (καθαρές)	13	138	(151)	-
Διαγραφές και πωλήσεις απαιτήσεων	-	-	(1.026)	(1.026)
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	-	-	18	18
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(39)	(39)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου	11	(128)	275	158
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές κινήσεις	-	-	(129)	(129)
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου 2018	155	538	9.424	10.117

Μεταβολή στην πρόβλεψη απομείωσης ΑΠΖ-Τράπεζα

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο πρόβλεψης ΑΠΖ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	129	518	9.979	10.626
Μεταφορές μεταξύ των Σταδίων (καθαρές)	17	136	(153)	-
Διαγραφές και πωλήσεις απαιτήσεων	-	-	(1.026)	(1.026)
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	-	-	15	15
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(39)	(39)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου	(7)	(126)	280	147
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές κινήσεις	-	-	(216)	(216)
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου 2018	139	528	8.840	9.507

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 30 Ιουνίου 2018 και την 31 Δεκεμβρίου 2017 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: S.A.B.A., Romaneasca, ΑΕΕΓΑ και NBG Albania. Τα κέρδη και οι ζημίες από τις διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2018 περιλαμβάνουν, τις Εταιρείες: S.A.B.A., Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, και NBG Albania. Οι ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνουν την S.A.B.A., UBB, Interlease, (οι οποίες ταξινομήθηκαν ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Δεκέμβριο του 2016), Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, Vojvodjanska και NBG Leasing doo (οι οποίες ταξινομήθηκαν ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Ιούνιο του 2017) και αναμορφώθηκαν επίσης με τα αποτελέσματα της NBG Albania (η οποία ταξινομήθηκε ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Δεκέμβριο του 2017). Ειδικότερα:

United Bulgarian Bank A.D. και Interlease E.A.D.

Την 30 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με τον Όμιλο KBC («KBC») για την πώληση του 99,91% της συμμετοχής στη θυγατρική της τράπεζας UBB και του 100% της θυγατρικής της εταιρίας Interlease που έδρευαν στην Βουλγαρία. Το τίμημα για την πώληση των δύο ανωτέρω θυγατρικών ανήλθε σε €610 εκατ. Την 26 Απριλίου 2017 η UBB διένειμε στην Τράπεζα μέρισμα €50 εκατ. μετά την έγκριση από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Στην ανωτέρω σύμβαση περιλαμβανόταν η πώληση από την Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών των μεριδίων της, 30% στην UBB-Metlife Life Insurance Company AD και 20% στην UBB Insurance Broker AD. Το τίμημα ανήλθε σε €10,5 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 13 Ιουνίου 2017, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των εταιρειών πέρασε στην KBC. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42 της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2017.

Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad και NBG Leasing d.o.o. Belgrade (“the Serbian Operations”)

Την 4 Αυγούστου 2017, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την OTP Bank Serbia («OTPS») για την πώληση του 100% των συμμετοχών της στις θυγατρικές εταιρείες στη Σερβία, Vojvodjanska και NBG Leasing d.o.o. Belgrade (μαζί με την κατά 100% θυγατρική NBG Services d.o.o. Belgrade). Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €125 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 1 Δεκεμβρίου 2017, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των εταιρειών πέρασε στην OTPS. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42 της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2017.

The South African Bank of Athens Ltd

Την 22 Δεκεμβρίου 2016 ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI HOLDING Proprietary Limited («AFGRI»), της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για

την πώληση του 99,82% που κατέχει στη θυγατρική εταιρεία S.A.B.A., στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανέρχεται σε €19 εκατ. (ZAR 279 εκατ.).

Κατόπιν της απόφασης για την πώληση της συμμετοχής στη S.A.B.A., η Τράπεζα, βασιζόμενη στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημίας απομείωσης ποσού €3 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου.

Η πώληση αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του τρίτου τριμήνου του 2018 καθώς υπόκειται στις εγκρίσεις (i) της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί) (ii) του Υπουργείου Οικονομικών της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί) και (iii) της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (αρχική έγκριση έχει ήδη ληφθεί, έχει ζητηθεί να επαναυποβληθεί επικαιροποιημένος φάκελος, η έγκριση του οποίου ακόμη εκκρεμεί).

Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»

Την 27 Ιουνίου 2017, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την πώληση μεριδίου 75% της θυγατρικής της ΑΕΕΓΑ στην EXIN Financial Services Holding B.V. («EXIN») και τη σύσταση μίας αποκλειστικής σύμβασης bancassurance, η οποία θα διέπει τη διανομή των προϊόντων της ΑΕΕΓΑ μέσω του δικτύου της Τράπεζας.

Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN, όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης την 29 Μαρτίου 2018.

Σε συνέχεια απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και μετά από συνεννόηση με το ΤΧΣ, η Τράπεζα επανέλαβε τη διαδικασία πώλησης της ΑΕΕΓΑ με τους υπόλοιπους επιλεγμένους υποψήφιους που συμμετείχαν στο τελικό στάδιο της δεσμευτικής προσφοράς τον Μάιο του 2017 και έχει λάβει δεσμευτική προσφορά η οποία είναι υπό εξέταση (η διαδικασία είναι ακόμη σε εξέλιξη). Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της εταιρείας παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Banca Romaneasca S.A.

Την 26 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την OTP Bank Romania («OTPR») για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρική της Romaneasca στη Ρουμανία.

Κατόπιν της απόφασης για την πώληση της συμμετοχής στη Romaneasca, η Τράπεζα, βασιζόμενη στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημίας απομείωσης ποσού €90 εκατ. σε

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

επίπεδο Ομίλου. Σε επίπεδο Τράπεζας η σχετική ζημία απομείωσης ανήλθε σε €67 εκατ. Η ζημία απομείωσης περιλαμβάνει ζημία €20 εκατ. η οποία αφορά σε συμφωνημένη αποπληρωμή δανείων που έχουν χορηγηθεί από την Τράπεζα στην Romaneasca.

Την 19 Μαρτίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας («ΚΤΡ») απέρριψε την αίτηση της ΟΤΡΡ για την απόκτηση του 99,28% της Romaneasca. Η έγκριση της ΟΤΡΡ ως νέου μετόχου της ΒΡΟΜ από την ΚΤΡ ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Η Σύμβαση Πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της ΟΤΡΡ τερατίστηκε την 13 Απριλίου 2018.

Παρόλα αυτά, η Τράπεζα παραμένει προσηλωμένη στην πώληση της Romaneasca, θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και δεδομένου ότι προετοιμάζεται να επανεκκινήσει τη διαδικασία πώλησης, αναμένει ότι η πώληση θα έχει ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της Romaneasca παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Banka NBG Albania Sh.A.

Την 2 Φεβρουαρίου 2018, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την American Bank of Investments S.A. («ΑΒΙ») για την πώληση του συνόλου (100%) της συμμετοχής της στη θυγατρικής της NBG Albania στην Αλβανία. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €25 εκατ.

Κατόπιν της απόφασης για την πώληση της συμμετοχής στην NBG Albania, η Τράπεζα, βασιζόμενη στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημίας απομείωσης ποσού €30 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου. Σε επίπεδο Τράπεζας η αντίστοιχη απομείωση ανήλθε σε €34 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 3 Ιουλίου 2018 μετά τη λήψη των απαιτούμενων εποπτικών εγκρίσεων από (i) την Τράπεζα της Αλβανίας και (ii) την Επιτροπή Ανταγωνισμού της Αλβανίας.

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες ⁽¹⁾

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1. έως		Από 1.1. έως	
	30.06.2018	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2017
Καθαρά έσοδα από τόκους	55	130	-	-
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	(1)	33	-	-
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	44	41	-	-
Λουτά έσοδα	10	17	-	50
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	108	221	-	50
Λειτουργικά έξοδα	(61)	(130)	-	-
Προβλέψεις και ζημιές απομείωσης	(10)	(177)	(3)	(115)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	37	(86)	(3)	(65)
Φόροι	1	(16)	(1)	-
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	38	(102)	(4)	(65)
Κέρδη/(Ζημιές) πώλησης (Σημείωση 42)	-	34	-	356
Συνολικό κέρδος/(ζημιά) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούνται στους μετόχους της Τράπεζας)	38	(68)	(4)	291

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τις S.A.B.A., Romaneasca, AEEGA και NBG Albania ενώ η συγκριτική περίοδος περιλαμβάνει επιπλέον τις UBB, Interlease, Vojvodjanska, NBG Leasing d.o.o. Δεν περιλαμβάνεται το αναμενόμενο κέρδος από την πώληση της AEEGA.

Εκατ. €	30.06.2018	30.06.2017
Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες		
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες	73	(140)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από επενδυτικές δραστηριότητες	(157)	132
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(3)	(52)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	(87)	(60)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018 ⁽¹⁾	31.12.2017 ⁽¹⁾	30.06.2018 ⁽¹⁾	31.12.2017
Απαιτήσεις				
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	175	186	-	-
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	200	164	438	440
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	13	14	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	2	3	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.301	1.298	97 ⁽²⁾	25
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	2.387	2.372	48	51
Ακίνητα επενδύσεων	92	92	-	-
Συμμετοχή σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	938	937
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	17	15	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία	135	135	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	138	145	-	-
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	476	505	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	31	19	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	72	62	-	8
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	5.039	5.010	1.521	1.461
Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3	8	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	1	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.029	1.040	-	-
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.230	2.283	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	1	1	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	81	8	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	172	182	-	-
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.517	3.523	-	-

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των S.A.B.A., AEEGA, Romaneasca και NBG Albania.

⁽²⁾ Αφορούν στην πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων λιανικής τραπεζικής και δανείων MME αξίας €2 δισ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Οι «Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα» περιλαμβάνουν κυρίως τη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ποσού €2,75 δισ., τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή γeros ποσού €3,5 δισ. και τις λοιπές καταθέσεις μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων ποσού €1,4 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2017: €2,75 δισ., €3,4 δισ. και €1,2 δισ., αντίστοιχα).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Καταθέσεις:				
Ιδιωτών	31.350	30.875	29.871	29.435
Επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών	6.153	6.242	6.166	6.271
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	3.725	3.148	3.718	3.143
Σύνολο	41.228	40.265	39.755	38.849
	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Καταθέσεις:				
Ταμειυτηρίου	18.830	18.690	18.624	18.500
Τρεχούμενοι & Όψεως	8.013	8.662	7.904	8.572
Προθεσμίας	13.491	12.079	12.331	10.942
Λοιπές	797	788	799	789
	41.131	40.219	39.658	38.803
Καταθέσεις πελατών υπό μορφή γeros	97	46	97	46
Σύνολο	41.228	40.265	39.755	38.849

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 30 Ιουνίου 2018 σε €1.179 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2017: €866 εκατ.).

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που

δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφο 6 της Νομοθετικής Πράξης που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως "Ν.84/18.07.2015», η προαναφερόμενη υποχρέωση της Τράπεζας, σύμφωνα με το Νόμο 4151/2013, είχε ανασταλεί.

Σε συνέχεια της Υπουργικής Απόφασης της 14ης Νοεμβρίου 2017, η ανωτέρω απόφαση αναστολής ακυρώθηκε και η Τράπεζα, το 2018, απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο €16 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους και οι πιθανές δικαστικές αποφάσεις δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη ή ατομική κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, κατάσταση αποτελεσμάτων και κατάσταση ταμειακών ροών. Παρόλα αυτά, το ποσό των προβλέψεων που έχει σχηματισθεί από τον Όμιλο και τη Τράπεζα κατά την 30 Ιουνίου 2018 για επίδικες απαιτήσεις ανέρχεται σε €72 εκατ. και €69 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2017: €76 εκατ. και €71 εκατ. αντίστοιχα).

β. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά για ορισμένες χρήσεις και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί φορολογικά από τις φορολογικές αρχές μέχρι και την χρήση 2010. Οι χρήσεις 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 και 2016 έχουν ελεγχθεί από τον εκλεγμένο σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920 τακτικό ελεγκτή, δηλαδή την ελεγκτική εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών «Deloitte Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών» (ο τακτικός ελεγκτής), σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.2238/1994 και το άρθρο 65Α Ν.4174/13 και τα σχετικά πιστοποιητικά φορολογικής συμμόρφωσης εκδόθηκαν την 27.07.2012, 27.09.2013, 10.07.2014, 30.10.2015 30.09.2016 και 23.10.2017 αντίστοιχα και δεν περιείχαν επιφυλάξεις. Ο φορολογικός έλεγχος της χρήσης 2017 από την PwC, είναι σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί και να εκδοθεί το

πιστοποιητικό φορολογικής συμμόρφωσης, προς το τέλος Σεπτεμβρίου 2018.

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/05.01.2016 δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο για τις χρήσεις 2011-2016. Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 19.

γ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοπιστωτικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της συμφωνίας. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση αφορούν τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους, και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοπιστωτικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την ονομαστική αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός ισολογισμού κινδύνους.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια*	9	7	9	8
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.773	2.829	3.366	3.410
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	290	303	283	329
Σύνολο	3.072	3.139	3.658	3.747

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 30 Ιουνίου 2018, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 30 Ιουνίου 2018 ποσό €6.294 εκατ. (2017: €6.474 εκατ.) για τον Όμιλο και ποσό €5.835 εκατ. (2017: €6.110 εκατ.) για την Τράπεζα.

δ. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	6.734	8.608	6.734	8.608

Την 30 Ιουνίου 2018, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχει δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου λογιστικής αξίας €3.037 εκατ.
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €1.269 εκατ.
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €2.250 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €3.254 εκατ. και

- τιτλοποιημένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €178 εκατ. με κάλυμμα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις αξίας €236 εκατ.

Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 30 Ιουνίου 2018, ο Όμιλος ενεχυρίασε περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €316 εκατ. λόγω εγγύησης έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής του Ελληνικού Δημοσίου, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €338 εκατ. για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορίου.

ε. Δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Έως ένα (1) έτος	10	13	73	79
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	28	22	284	288
Πέραν των πέντε (5) ετών	15	12	1.085	1.158
Σύνολο	53	47	1.442	1.525

Το μεγαλύτερο μέρος των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις της Τράπεζας αφορά σε δεσμεύσεις προς την Εθνική Πανγαία Α.Ε.Α.Π., εταιρεία του Ομίλου που δραστηριοποιείται σε επενδύσεις σε ακίνητα. Γενικά, οι λειτουργικές μισθώσεις έχουν διάρκεια έως 25 έτη, με δικαίωμα ανανέωσης της μίσθωσης μετά τη λήξη. Η Τράπεζα έχει παραιτηθεί από το δικαίωμα

καταγγελίας, με βάση τις διατάξεις περί εμπορικών μισθώσεων, για το μεγαλύτερο μέρος των μισθώσεων με διάρκεια τα 15 έτη, καθώς επίσης και για ορισμένες μισθώσεις με διάρκεια τα 25 έτη ανάλογα με το κάθε μισθωμένο ακίνητο και εντός των προβλεπόμενων ορίων από τις συμβάσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017 ανερχόταν σε 9.147.151.527 ονομαστικής αξίας 0,30 Ευρώ.

Την 26η Ιουλίου 2018 εγκρίθηκε από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας η (i) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 0,90 Ευρώ λόγω κεφαλαιοποίησης ισόποσου

μέρους του ειδικού αποθεματικού της Τράπεζας σύμφωνα με το Άρθρο 4.4α του Κ.Ν. 2190/1920, και (ii) αύξηση της ονομαστικής αξίας εκάστης κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας από 0,30 Ευρώ σε 3,00 Ευρώ και μείωση του συνολικού αριθμού αυτών από 9.147.151.527 σε 914.715.153 νέες κοινές ονομαστικές μετά ψήφου μετοχές με συνένωση των εν λόγω μετοχών (reverse split) σε αναλογία δέκα (10) παλαιών κοινών μετοχών της Τράπεζας έναντι μίας (1) νέας κοινής μετοχής της Τράπεζας.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ίδιες Μετοχές

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από την NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ. και συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	Εκατ. €
Την 1 Ιανουαρίου 2017	2.410.995	1
Αγορές	115.768.780	33
Πωλήσεις	(117.676.003)	(34)
Την 31 Δεκεμβρίου 2017	503.772	-
Αγορές	49.272.506	15
Πωλήσεις	(46.687.718)	(14)
Την 30 Ιουνίου 2018	3.088.560	1

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος	Από 1.1 έως 30.06.2018			Από 1.1 έως 30.06.2017		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) χρεωγράφων διαθεσίμων προς πώληση	-	-	-	46	-	46
Αναταξινόμησης χρεωγράφων διαθεσίμων προς πώληση που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	-	-	-	(1)	-	(1)
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (Κέρδη) / ζημιές από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων και αναταξινόμηθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(19)	2	(17)	-	-	-
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	(44)	(21)	(65)	-	-	-
Κέρδος που αναταξινόμηθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της UBB	4	(1)	3	-	-	-
	-	-	-	(24)	2	(22)
Επενδύσεις σε χρεώγραφα	(59)	(20)	(79)	21	2	23
Συναλλαγματικές διαφορές	(7)	-	(7)	(27)	-	(27)
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	1	-	1	2	-	2
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(65)	(20)	(85)	(4)	2	(2)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα:						
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	(2)	-	(2)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα	(2)	-	(2)	-	-	-
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	(67)	(20)	(87)	(4)	2	(2)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Τράπεζα

	Από 1.1 έως 30.06.2018			Από 1.1 έως 30.06.2017		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) χρεωγράφων διαθεσίμων προς πώληση	-	-	-	42	-	42
Ανατιζινομήσεις χρεωγράφων διαθεσίμων προς πώληση που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	-	-	-	6	-	6
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (Κέρδη) / ζημιές από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων και ανατιζινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(1)	-	(1)	-	-	-
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	(38)	(20)	(58)	-	-	-
	1	-	1	-	-	-
Επενδύσεις σε χρεώγραφα	(38)	(20)	(58)	48	-	48
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	-	(1)	(5)	-	(5)
Αντιστάθμιση ταμιακών ροών	1	-	1	1	-	1
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(38)	(20)	(58)	44	-	44
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα:						
(Κέρδη) / ζημιές συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	(5)	-	(5)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα	(5)	-	(5)	-	-	-
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	(43)	(20)	(63)	44	-	44

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2018 και 30 Ιουνίου 2017 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνθηες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνθηες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Η κατάσταση με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας παρατίθεται στη Σημείωση 1.

Κατά την 30 Ιουνίου 2018, το ύψος των δανείων, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €4 εκατ., €6 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2017: €5 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα) και σε επίπεδο Τράπεζας, σε €4 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2017: €5 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα).

Οι συνολικές απολαβές σε συνδεδεμένα μέρη ανήλθαν σε €5 εκατ. (30 Ιουνίου 2017: €4 εκατ.) για τον Όμιλο, ενώ σε €3 εκατ. (30 Ιουνίου 2017: €3 εκατ.) για την Τράπεζα, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές και ιδιαίτερα μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές.

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ της Τράπεζας, των θυγατρικών και των συγγενών εταιρειών καθώς και των κοινοπραξιών της, παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθώς οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

	Όμιλος	
	30.06.2018	31.12.2017
Απαιτήσεις	17	17
Υποχρεώσεις	10	10
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	1	1
	Από 1.1 έως	
	30.06.2018	30.06.2017
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	-	2
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	1	1

	Τράπεζα					
	30.06.2018			31.12.2017		
	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο
Απαιτήσεις	1.680	18	1.698	1.799	17	1.816
Υποχρεώσεις	1.231	10	1.241	1.232	10	1.242
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	2.747	1	2.748	2.939	1	2.940
	Από 1.1 έως 30.06.2018			Από 1.1 έως 30.06.2017		
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	33	-	33	34	-	34
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	42	1	43	45	1	46

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 30 Ιουνίου 2018, από τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €746 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2017: €746 εκατ.). Ο τόκος έσοδο για τον Όμιλο ανερχόταν σε μηδέν (30 Ιουνίου 2017: €2 εκατ.).

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 30 Ιουνίου 2018, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €122 εκατ. και €37 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2017: €123 εκατ. και €41 εκατ. αντίστοιχα).

δ. Συναλλαγές με ΤΧΣ

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας ("RFA") μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε το Δεκέμβριο 2015, και το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,39% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV και CRR αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 είναι άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες διατάξεις της CRD IV θα εφαρμοστούν σταδιακά κυρίως μεταξύ 2014 με 2019.

Ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα Ι) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ορίζει

τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση SREP, με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι και τον ορισμό πρόσθετων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα ΙΙ). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το 2018 και το 2017 του Πυλώνα Ι & ΙΙ για τον Όμιλο:

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1		Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	
	2018	2017	2018	2017
Πυλώνας Ι	4,5%	4,5%	8,0%	8,0%
Πυλώνας ΙΙ	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου	1,875%	1,25%	1,875%	1,25%
Σύνολο	9,375%	8,75%	12,875%	12,25%

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	16,2%	17,0%	16,7%	16,8%
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1)	16,2%	17,0%	16,7%	16,8%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	16,3%	17,0%	16,8%	16,9%

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) από ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση (Tax Credit) έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιτές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές οικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον

δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 7 Νοεμβρίου 2014, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 30 Ιουνίου 2018, το ποσό των ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Νόμου ήταν €4,7 δισ. (2017: €4,7 δισ.). Στη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 δεν ικανοποιήθηκαν τα κριτήρια για τα δικαιώματα μετατροπής και ως εκ τούτου δεν θα υπάρξει έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής το 2018.

2018 Stress Test

Την 31 Ιανουαρίου 2018, η ΕΚΤ ξεκίνησε την άσκηση προσομοίωσης (2018 Stress test) για τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες (Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και Τράπεζα Πειραιώς) με τη δημοσίευση των μακροοικονομικών σεναρίων που θα χρησιμοποιήσουν οι τράπεζες. Η άσκηση προσομοίωσης των τεσσάρων συστημικών ελληνικών τραπεζών διεξήχθη βάσει ενός επιταχυνόμενου χρονοδιαγράμματος σε σύγκριση με τις άλλες τράπεζες που συμμετέχουν στην εν λόγω άσκηση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η δημοσίευση των αποτελεσμάτων των ελληνικών τραπεζών πριν από τη λήξη του Τρίτου Προγράμματος (Αύγουστος 2018), ακολουθώντας όμως την ίδια προσέγγιση και μεθοδολογία της ΕΒΑ που ισχύουν για τις άλλες τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης για τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες ανακοινώθηκαν από το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΚΤ στις 5 Μαΐου 2018 και έδειξαν ότι στο δυσμενές σενάριο, η μέση μείωση του CET1 κεφαλαίου ήταν 9 ποσοστιαίες μονάδες, που ισοδυναμεί με €15,5 δισ. για τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες. Τα αποτελέσματα για τις υπόλοιπες τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται να δημοσιευθούν μέχρι τις 2 Νοεμβρίου 2018.

Η Τράπεζα διενήργησε την άσκηση προσομοίωσης χρησιμοποιώντας την μεθοδολογία, τις παραμέτρους, τα μακροοικονομικά σενάρια και τις αυστηρές παραδοχές όπως παρασχέθηκαν από την ΕΒΑ και την ΕΚΤ, καθώς και πρόσθετες οδηγίες και σημειώσεις όπως δημοσιεύθηκαν ή / και αναμεταδόθηκαν μέσω επίσημων διαύλων επικοινωνίας. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, η επίδραση του δυσμενούς σεναρίου της άσκησης ανήλθε σε 9,6 ποσοστιαίες μονάδες, με το δείκτη CET1 να μειώνεται σε 6,9% το 2020, συμπεριλαμβανομένης της

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 κατά -70 μονάδες βάσης (“μ.β.”) μετά την 1 Ιανουαρίου 2018, καθώς και της επίδρασης της CRD IV κατά -20 μ.β. Σύμφωνα με το βασικό σενάριο, ο δείκτης CET1 μειώνεται κατά 50μ.β. φθάνοντας στο 16,0% το 2020. Σε συνέχεια της επικοινωνίας με τους επόπτες, η Τράπεζα ενημερώθηκε ότι το Εποπτικό Συμβούλιο του SSM αξιολόγησε το αποτέλεσμα της άσκησης, καθώς επίσης και άλλους παράγοντες, και κατέληξε ότι δεν προκύπτει κεφαλαιακό έλλειμμα ή ανάγκη για κατάρτιση πλάνου κεφαλαιακής ενίσχυσης σαν αποτέλεσμα της άσκησης.

Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης θα ενσωματωθούν στο SREP του 2018, δοκιμάζοντας τα κεφαλαιακά σχέδια των τραπεζών και διαμορφώνοντας σε σχετικά αποτελέσματα των εποπτικών ελέγχων. Επίσης, η άσκηση προσομοίωσης αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας για την πληροφόρηση, ώστε οι αγορές να μπορούν να συγκρίνουν και να αξιολογούν σε συνεχή βάση την ανθεκτικότητα των τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά στοιχεία μη αποτιμημένα στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τη λογιστική και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν καταχωρούνται στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

	Λογιστική αξία 30.06.2018	Εύλογη αξία 30.06.2018
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	30.298	29.624
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	2.083	1.525
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	40.049	40.099
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.045	1.067
Λουπές δανειακές υποχρεώσεις	183	184
	Λογιστική αξία 31.12.2017	Εύλογη αξία 31.12.2017
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	37.941	36.345
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	696	711
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	2.222	1.787
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.399	39.446
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.026	1.041
Λουπές δανειακές υποχρεώσεις	171	171

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

	Λογιστική αξία 30.06.2018	Εύλογη αξία 30.06.2018
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	28.876	28.202
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	1.795	1.234
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	38.576	38.626
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	748	770

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

	Λογιστική αξία 31.12.2017	Εύλογη αξία 31.12.2017
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	36.248	34.652
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	681	695
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	2.099	1.663
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	37.983	38.029
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	742	757

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των ανωτέρω χρηματοοικονομικών μέσων στις 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017:

Η λογιστική αξία του ταμείου και των διαθεσίμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων κατά και των υποχρεώσεων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως και των δεδουλευμένων τόκων, προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διενεργείται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος: Η εύλογη αξία των χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή βάσει μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα επιτόκια προεξόφλησης βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και καταθέσεων χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία

λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών καταθέσεων εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών, βάσει επιτοκίων αγοράς για αντίστοιχα προϊόντα με παρόμοιες ημερομηνίες λήξης και πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας.

Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: Η εύλογη αξία των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων υπολογίζεται βάσει τιμών αγοράς ή με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει των προσαυξημένων επιτοκίων του υφιστάμενου κόστους δανεισμού του Ομίλου για αντίστοιχες συμβάσεις.

β. Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, ανά Επίπεδο την 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος 30 Ιουνίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο στοιχείων σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	280	1.075	-	1.355
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	6	3.320	184	3.510
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	37	3.757	15	3.809
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	194	1.058	25	1.277
Σύνολο	517	9.210	224	9.951
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	1.179	-	1.179
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	9	2.168	8	2.185
Σύνολο	9	3.347	8	3.364

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο στοιχείων σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	304	1.489	-	1.793
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	27	3.629	25	3.681
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	93	732	8	833
Σύνολο	424	5.850	33	6.307
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	866	-	866
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	3.781	17	3.798
Σύνολο	-	4.647	17	4.664

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

30 Ιουνίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο στοιχείων σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	267	1.075	-	1.342
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	3.320	184	3.504
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	37	3.757	15	3.809
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	189	974	25	1.188
Σύνολο	493	9.126	224	9.843
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	1.179	-	1.179
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	9	2.167	8	2.184
Σύνολο	9	3.346	8	3.363

31 Δεκεμβρίου 2017	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο στοιχείων σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	284	1.489	-	1.773
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	27	3.629	17	3.673
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	89	548	8	645
Σύνολο	400	5.666	25	6.091
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	866	-	866
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	3.781	17	3.798
Σύνολο	-	4.647	17	4.664

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν τις εύλογες αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που έχουν καταχωρηθεί ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και επιμετρώνται σε εύλογη αξία, για τις 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017:

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία

30 Ιουνίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο στοιχείων σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	9	-	13
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	2	-	2
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.003	977	43	2.023
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	164	118	-	282
Σύνολο	1.171	1.106	43	2.320
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Σύνολο	-	1	-	1

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017

Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση

	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο στοιχείων σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	10	-	14
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	3	-	3
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	956	1.161	-	2.117
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	178	112	-	290
Σύνολο	1.138	1.286	-	2.424
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Σύνολο	-	1	-	1

Μεταφορές μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2:

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε στις 30 Ιουνίου 2018, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας και περιλαμβάνονται στην κατηγορία Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, έχουν μεταφερθεί από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν κατά την 30 Ιουνίου 2018 ήταν €92 εκατ.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας και περιλαμβάνονται στην κατηγορία Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, έχουν μεταφερθεί από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν €3 εκατ.

Χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3:

Τα χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3 στις 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- (1) Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιούνται και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα των οποίων η τεκμαρτή μεταβλητότητα αντιπροσωπεύει μια σημαντική παράμετρο του μοντέλου αποτίμησης, καθώς και παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η αποτίμηση πιστωτικού κινδύνου («CVA») εκτιμήθηκε

βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.

- (2) Χρεόγραφα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, για τα οποία τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου ή για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρεογράφων. Επίσης, περιλαμβάνουν δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία αποτιμώνται μέσω της μεθόδου προεξόφλησης ταμειακών ροών και περιλαμβάνουν μη παρατηρήσιμα στην αγορά περιθώρια πιστωτικού κινδύνου.
- (3) Συμμετοχικούς τίτλους σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, μη εισηγμένους σε χρηματιστηριακή αγορά. Η εύλογη αξία τους εκτιμάται βάσει μοντέλων προσεγγίσεων εισοδήματος ή αγοράς, όπου οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιούνται δεν είναι παρατηρήσιμες στην αγορά.

Ο πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει τη συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017, συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη-πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών), που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κατάσταση λοιπών συνολικών εσόδων.

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3:

Σε κάθε περίοδο αναφοράς, ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων. Για τις περιόδους που έληξαν στις 30 Ιουνίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2017, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που αποτιμώνται βάσει Επιπέδου 3 - Όμιλος

	2018			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	Υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	8	-	-
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	-	(8)	24	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	-	24	185
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(11)	-	-	8
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	1	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	(1)	-	-	(8)
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	11	-	-	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	7	-	25	184

	2017		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	12	9
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	25	(1)
Αγορές	-	2	-
Αποπληρωμές	(8)	-	-
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	-	(2)	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	-	37	8

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που αποτιμώνται βάσει Επιπέδου 3 - Τράπεζα

	2018			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	Υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	-	8	-	-
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	-	(8)	23	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	-	-	23	185
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(2)	-	-	8
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	2	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	(1)	-	-	(8)
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	10	-	-	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	7	-	25	184

	2017		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	(3)	9
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	30	(1)
Αγορές	-	2	-
Αποπληρωμές	(8)	-	-
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	-	(2)	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	-	27	8

Τα κέρδη και οι ζημιές που συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων έχουν καταχωρηθεί στα Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου.

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3), αφορά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και ανέρχεται για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2018 σε €8 εκατ. και €(2) εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα.

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν και σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3) και αφορά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ανέρχεται σε επίπεδο Ομίλου και Τράπεζας για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2017, σε μηδέν και €18 εκατ. αντίστοιχα.

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διασφαλίσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζονται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο ελέγχου ώστε να διασφαλίσει ότι οι τιμές που χρησιμοποιούνται στις Οικονομικές Καταστάσεις επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από τις μονάδες διαπραγματευτών που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή με αναφορά σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς, όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες κλπ.

Επιπρόσθετα ο Όμιλος, ενδέχεται σε περιορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές προερχόμενες από τρίτους των χρηματοοικονομικών στοιχείων διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι τελευταίες συναλλαγές δεδομένης της απουσίας ενεργού αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών ή άλλα δεδομένα παρατηρήσιμα στην αγορά. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις παραπάνω μεθόδους, έχουν κατηγοριοποιηθεί στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας της εύλογης αξίας («Επίπεδο 3»).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών στα μοντέλα αποτίμησης, ελέγχονται και επικυρώνονται από τις ανεξάρτητες μονάδες του Middle Office και της Διαχείρισης Κινδύνων, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης («option pricing models») ή άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά μοντέλα αποτίμησης. Επαρκείς διαδικασίες ελέγχου έχουν θεσπιστεί για την επικύρωση αυτών των μοντέλων, σε συστηματική βάση. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων είναι εύλογες και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και τις συνθήκες της αγοράς. Επιπρόσθετα, οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώγων συγκρίνονται σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Προσαρμογές Αγοράς στις Τιμές Αποτίμησης

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλόμενου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στη διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι διάφοροι περιορισμοί στην έκταση του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου στα πλαίσια συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμημένα βάσει του Επιπέδου 3 30 Ιουνίου 2018

Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	Εύλογη Αξία (σε € εκατ.)	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
	19	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	241 μ.β.	343 μ.β.
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	68 μ.β.	577 μ.β.
	4	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	100,00%
Λοιπά Παράγωγα	2	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	577 μ.β.	978 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	25	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	157	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β	650 μ.β

¹: Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσεγγίσεων εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμημένα βάσει του Επιπέδου 3 31 Δεκεμβρίου 2017

Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	Εύλογη Αξία σε € εκατ.	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - Διαθέσιμο προς πώληση	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
Εξωχρηματοστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	4	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	80 μ.β.	1000 μ.β.
	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	99,50%
Λουπά Παράγωγα	2	Διωνυμικό Μοντέλο	Μεταβλητότητα τιμής μετοχής	30,74%	104,83%
	8	Προσομοίωση Monte Carlo	Μεταβλητότητα τιμής μετοχής	49,00%	49,00%
	(9)	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	70 μ.β.	1000 μ.β.

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Στα εξωχρηματοστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων συμπεριλαμβάνονται δομημένα παράγωγα, για τα οποία μια εύλογη μεταβολή στους συντελεστές μεταβλητότητας ή συσχέτισης μεταξύ δυο μεταβλητών (δηλ. το βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από τον αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά προϊόντα μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση τους, δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των προϊόντων αυτών. Η προσαρμογή λόγω CVA σε

αυτές τις περιπτώσεις οφείλεται κυρίως στην εσωτερική διαβάθμιση που έχει λάβει ο αντισυμβαλλόμενος κατά την πιστοληπτική του αξιολόγηση. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των προϊόντων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, για τον Όμιλο.

Στην κατηγορία λουπά παράγωγα περιλαμβάνονται παράγωγα για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των προϊόντων αυτών. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των προϊόντων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Η μέθοδος αποτίμησης των δανείων που είναι υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ως σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο το περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των πελατών. Μια εύλογη μεταβολή στο αντίστοιχο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου δεν έχει σημαντική επίπτωση στην εύλογη αξία των εν λόγω δανείων για τα αποτελέσματα του Ομίλου και της Τράπεζας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών

Την 9 Μαΐου 2018, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ίδρυσε στο Ηνωμένο Βασίλειο την εταιρεία, Pangaia UK Finco Plc, 100% θυγατρική της. Το εισφερθέν κεφάλαιο ανήλθε σε €14 χιλ.

Την 19 Ιανουαρίου 2017, τα Διοικητικά Συμβούλια της Τράπεζας, της Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. και της NBG Bancassurance Α.Ε. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης (100% θυγατρικές της Τράπεζας), συμφώνησαν τη συγχώνευση δι' απορροφήσεως των δύο τελευταίων από την Τράπεζα. Η ημερομηνία συγχώνευσης ορίστηκε η 31 Ιανουαρίου 2017 και έγινε βάσει των λογιστικών αξιών. Την 27 Ιουνίου 2017 τα Διοικητικά Συμβούλια των εταιρειών ενέκριναν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης. Την 16

Μαΐου 2018 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης η συγχώνευση της Τράπεζας με τις δύο θυγατρικές της εταιρείες.

Την 26 Ιουνίου 2018, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. απόκτησε στην Κύπρο το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας LASMANE PROPERTIES LTD αντί τιμήματος €11 εκατ.

Την 3 Ιουλίου 2018, η Τράπεζα πώλησε το 100% της συμμετοχής της στην Banka NBG Albania Sh.A., στην American Bank of Investments S.A. σε συνέχεια των εγκρίσεων που έλαβε από α) την Κεντρική Τράπεζα της Αλβανίας και β) την Αρχή Ανταγωνισμού της Αλβανίας. Το τίμημα μείον τα έξοδα πώλησης ανήλθαν σε €23 εκατ.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Ενοποιούμενες Εταιρείες

Η Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. είναι θυγατρική του Ομίλου παρόλο που ο Όμιλος κατέχει το 32,66% των δικαιωμάτων ψήφου της. Βάσει των όρων σύμβασης μεταξύ του Ομίλου και της πλειοψηφίας των μετόχων, ο Όμιλος έχει την εξουσία να διορίζει και να παύει από τα καθήκοντά τους, την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της επενδυτικής επιτροπής της εταιρείας «Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.», τα οποία έχουν την

εξουσία να κατευθύνουν τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση της Τράπεζας έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Όμιλος έχει την πρακτική δυνατότητα να κατευθύνει τις σχετικές δραστηριότητες της Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. μονομερώς και συνεπώς ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της εταιρείας «Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.».

Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Εθνική Χρηματοπιστωτική Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2012-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2009-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Προνομιάχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ⁽¹⁾	Ελλάδα	2007-2017	100,00%	100,00%	-	-
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» ⁽²⁾	Ελλάδα	2012-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Audatex Ελλάς Α.Ε. ⁽¹⁾⁽²⁾	Ελλάδα	2010-2017	70,00%	70,00%	-	-
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	99,91%	99,91%	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	78,04%	78,04%	78,04%	78,04%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	2010-2017	32,66%	32,66%	32,66%	32,66%
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	Ελλάδα	2012-2017	32,66%	32,66%	-	-
FB Ασφαλιστική Πρακτόρευση Α.Ε. ⁽¹⁾	Ελλάδα	2012-2017	99,00%	99,00%	99,00%	99,00%
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ. ⁽¹⁾	Ελλάδα	2012-2017	100,00%	100,00%	95,00%	95,00%
I-Bank Direct Α.Ε. ⁽³⁾	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2017	99,87%	99,87%	99,87%	99,87%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2017	100,00%	100,00%	-	-
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2017	100,00%	100,00%	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	2013-2017	100,00%	100,00%	-	-
Bankteco Ε.Ο.Ο.Δ.	Βουλγαρία	2016-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
PNG Properties E.A.D.	Βουλγαρία	-	32,66%	32,66%	-	-
Banca Romaneasca S.A. ⁽²⁾	Ρουμανία	2011-2017	99,28%	99,28%	99,28%	99,28%
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	2013-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
S.C. Garanta Asigurari S.A. ⁽²⁾	Ρουμανία	2003-2017	94,96%	94,96%	-	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	2013-2017	100,00%	100,00%	-	-
Egnatia Properties S.A.	Ρουμανία	2012-2017	32,66%	32,66%	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	F.Y.R.O.M.	2014-2017	94,64%	94,64%	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2012-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Κύπρος	2006 & 2008-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματοπιστωτική Κύπρου ΛΤΔ ⁽¹⁾	Κύπρος	-	100,00%	100,00%	-	-
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2013-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2017	100,00%	100,00%	-	-
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2017	100,00%	100,00%	-	-
National Insurance Agents & Consultants Ltd ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2017	100,00%	100,00%	-	-
Quadratix Ltd	Κύπρος	2016-2017	32,66%	32,66%	-	-
Lasmane Properties Ltd.	Κύπρος	2016-2017	32,66%	-	-	-
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.) ⁽²⁾	N. Αφρική	2017	99,82%	99,82%	57,93%	57,93%
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2016-2017	100,00%	100,00%	94,67%	94,67%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2017	100,00%	100,00%	-	-
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Funding Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	-	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Titlos Plc (Special Purpose Entity)	Ηνωμένο Βασίλειο	2016-2017	-	-	-	-
Pangaea UK Finco Plc ⁽¹⁾⁽⁴⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	32,66%	-	-	-
SINEPIA Designated Activity Company (Special Purpose Entity)	Ιρλανδία	2016-2017	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Nash S.r.L.	Ιταλία	2013-2017	32,66%	32,66%	-	-
Fondo Picasso	Ιταλία	2013-2017	32,66%	32,66%	-	-
Banka NBG Albania Sh.a. ⁽²⁾	Αλβανία	2013-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

⁽¹⁾ Υπό εκκαθάριση.

⁽²⁾ Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Α.Π., και οι θυγατρικές της, καθώς και η Banca Romaneasca S.A., η Banka NBG Albania Sh.a., και η The South African Bank of Athens Ltd, έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». (Σημείωση 9).

⁽³⁾ Η εταιρεία Profinance S.A. που ήταν υπό εκκαθάριση, αναβίωσε, και μετονομάστηκε σε I-Bank Direct S.A.

⁽⁴⁾ Η εταιρεία Pangaea UK Finco Plc, ιδρύθηκε τον Μάιο 2018, και βρίσκεται υπό εκκαθάριση από τον Ιούνιο 2018.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2010-2017	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2017	33,36%	33,36%	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2011-2017	21,21%	21,21%	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	39,93%	39,93%	39,93%	39,93%
PLANET Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2017	36,99%	36,99%	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2011-2017	21,83%	21,83%	21,83%	21,83%
SATO Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2012-2017	23,74%	23,74%	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2014-2017	33,60%	33,60%	33,60%	33,60%

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού

Οι εκδόσεις καλυμμένων ομολογιών είναι οι ακόλουθες:

Την 30 Ιουλίου 2018, η Τράπεζα εξέδωσε, στο πλαίσιο του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών, νέες καλυμμένες ομολογίες σταθερού επιτοκίου, πενταετούς διάρκειας ύψους €200 εκατ., από το δεύτερο πρόγραμμα έκδοσης καλυμμένων ομολογιών. Το κουπόνι των ομολογιών ορίστηκε σε 1,85% ετησίως. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Εθνική Τράπεζα συμφώνησαν ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα αγοράσει καλυμμένες ομολογίες ύψους €100 εκατ. κατά τη διάρκεια των επόμενων έξι μηνών ενώ η Τράπεζα θα διακρατήσει τα υπόλοιπα €100 εκατ. των καλυμμένων ομολογιών.

Την 14 Αυγούστου 2018, η Τράπεζα εξέδωσε, στο πλαίσιο του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών, μονοετές καλυμμένο ομόλογο σταθερού επιτοκίου ύψους €600 εκατ. με κουπόνι και απόδοση 0,75%, το οποίο διακρατήθηκε από την Τράπεζα και χρησιμοποιείται ως εξασφάλιση για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ.

Για τα λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού, βλ. Σημειώσεις 1, 9, 13 και 18.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 κατά την 1 Ιανουαρίου 2018

Ο Όμιλος, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του νέου Προτύπου, θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 9 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 9») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με το Πρότυπο και τις επιπρόσθετες κατευθύνσεις που έχουν εκδοθεί από εποπτικούς φορείς έως σήμερα. Το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 9 υλοποιήθηκε από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Δομής και Ελέγχου Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και Διοικητικής Πληροφόρησης και Πληροφορικής του Ομίλου και εποπτευόταν από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελούνταν από τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου (Group CFO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (Group CRO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης του Ομίλου (Group COO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματογοράς (Group Treasurer) και τους Γενικούς Διευθυντές Λιανικής Τραπεζικής, Εταιρικής Τραπεζικής, Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Συστάθηκε κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) με αποκλειστική αρμοδιότητα τη διαχείριση του Προγράμματος ΔΠΧΑ 9 και ορίστηκε Διαχειριστής του Έργου. Επιπλέον, διορίστηκαν εμπειρογνώμονες προκειμένου να συνδράμουν στην ανάπτυξη μοντέλων προσδιορισμού παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώνονταν τακτικά από τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος ΔΠΧΑ 9.

21.1 Συνέχιση της εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης με βάση το ΔΛΠ 39

Ο Όμιλος έχει επιλέξει τη συνέχιση της εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης με βάση το ΔΛΠ 39, ως λογιστική πολιτική που προβλέπεται από το ΔΠΧΑ 9, ωστόσο, θα εφαρμόσει τις αναθεωρημένες γνωστοποιήσεις λογιστικής αντιστάθμισης που απαιτούνται από τις σχετικές τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις στις Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του 2018».

21.2 Επίπτωση από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018, μείωσε τα ίδια κεφάλαια των μετόχων του Ομίλου κατά περίπου €1,5 δισ., εκ των οποίων €1,3 δισ. προήλθαν από τις αλλαγές στις διατάξεις περί απομείωσης και €0,2 δισ. προήλθαν από τις αλλαγές στις διατάξεις περί ταξινόμησης και επιμέτρησης. Οι λογιστικές πολιτικές καθώς και οι σημαντικές εκτιμήσεις και παραδοχές που εφαρμόστηκαν από τον Όμιλο προκειμένου να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 κατά τη μετάβαση, παρατίθενται στις Σημειώσεις 2.4 και 2.5 αντίστοιχα.

Οι αναμενόμενες εκτιμήσεις βασίζονται στις λογιστικές πολιτικές, παραδοχές και κρίσεις του Ομίλου, όπως έχουν προσδιοριστεί μέχρι σήμερα και θα οριστικοποιηθούν κατά τη διάρκεια της σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που θα λήξει την 31 Δεκεμβρίου 2018. Συνεπώς, οι ανωτέρω αναφερόμενες εκτιμήσεις παραμένουν υποκείμενες αλλαγών κατά τη διάρκεια του 2018.

Οι πίνακες που ακολουθούν παρέχουν μία λεπτομερή επισκόπηση της επίδρασης της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 για τον

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Όμιλο και την Τράπεζα επί των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων κατά την 1 Ιανουαρίου 2018. Αυτή περιλαμβάνει:

- Αναταξινόμηση των κατά ΔΛΠ 39 λογιστικών αξιών στις νέες κατηγορίες που έχουν εφαρμογή σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.
- Επανεκτίμηση των λογιστικών αξιών λόγω αναταξινόμησης (επιμέτρηση στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών

περιουσιακών στοιχείων που μεταφέρθηκαν από την κατηγορία επιμέτρησης στο αποσβεσμένο κόστος στην κατηγορία επιμέτρησης στην εύλογη αξία).

- Αναγνώριση των ΑΠΖ βάσει ΔΠΧΑ 9 για χρηματοοικονομικά μέσα που διέπονται από τις διατάξεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9.

α. Αναταξινόμηση και επανεκτίμηση των λογιστικών αξιών και αναγνώριση των ΑΠΖ κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 – Όμιλος

Χρηματοοικονομικά μέσα	Κατηγορία επιμέτρησης με βάση το ΔΛΠ 39	Κατηγορία επιμέτρησης με βάση το ΔΠΧΑ 9	Λογιστική αξία την 31.12.2017 (ΔΛΠ 39)	Αναταξινόμηση λογιστικών αξιών κατά ΔΛΠ 39	Προσαρμογή επιμέτρησης (ΔΠΧΑ 9)	Προσαρμογή για ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)	Λογιστική αξία την 1.1.2018 (ΔΠΧΑ 9)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία							
Ταμεία και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	1.778	-	-	-	1.778
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	1.736	-	-	-	1.736
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	1.793	4.051 ^a	(475) ^a	-	5.369
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	3.681	(1) ^a	-	-	3.680
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών			37.941	(5.832)	2	(1.139)	30.972
	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	37.941	(5.997) ^b	-	(1.139)	30.805
		ΕΑΜΑ (Υποχρεωτικό)	-	165 ^c	2 ^l	-	167
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων			3.780	(48)	229	(113)	3.848
	Διαθέσιμο προς πώληση	ΕΑΜΛΣΕ (χρεωστικά μέσα)	862	984 ^d	42 ⁱ	-	1.888
	Διακρατούμενο μέχρι τη λήξη		696	(696) ^e	-	-	-
	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	2.222	(425) ^f	190 ^k	(113)	1.874
	Διαθέσιμο προς πώληση	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΛΣΕ (συμμετοχικοί τίτλοι)	-	89 ^g	(3) ^l	-	86
	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	1.612	-	-	(19)	1.593
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού			52.321	(1.830)	(244)	(1.271)	48.976
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων							
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις			4.916	-	-	6	4.922
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	7.341	-	-	-	7.341
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	3.798	(1.871) ^a	-	-	1.927
Υποχρεώσεις προς πελάτες			40.265	-	-	-	40.265
	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΑ	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΑ	866	-	-	-	866
	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	39.399	-	-	-	39.399
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	1.026	-	-	-	1.026
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	171	-	-	-	171
Λοιπά στοιχεία παθητικού			995	41 ^h	-	30	1.066
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων			53.596	(1.830)	-	30	51.796

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

β. Αναταξινόμηση και επανεκτίμηση των λογιστικών αξιών και αναγνώριση των ΑΠΖ κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 – Τράπεζα

Χρηματοοικονομικά μέσα	Κατηγορία επιμέτρησης με βάση το ΔΛΠ 39	Κατηγορία επιμέτρησης με βάση το ΔΠΧΑ 9	Λογιστική αξία την 31.12.2017 (ΔΛΠ 39)	Αναταξινόμηση λογιστικών αξιών κατά ΔΛΠ 39	Προσαρμογή επιμέτρησης (ΔΠΧΑ 9)	Προσαρμογή για ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)	Λογιστική αξία την 1.1.2018 (ΔΠΧΑ 9)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία							
Ταμεία και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	1.491	-	-	-	1.491
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	1.723	-	-	-	1.723
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	1.773	4.049 ^a	(475) ^a	-	5.347
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	3.673	(1) ^a	-	-	3.672
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών			36.248	(5.625)	2	(1.086)	29.539
	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	36.248	(5.790) ^b	-	(1.086)	29.372
		ΕΑΜΑ (Υποχρεωτικό)	-	165 ^c	2 ^l	-	167
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων			3.452	(46)	229	(113)	3.522
	Διαθέσιμο προς πώληση	ΕΑΜΛΣΕ (χρεωστικά μέσα)	672	1.086 ^d	42 ^j	-	1.800
	Διακρατούμενο μέχρι τη λήξη		681	(681) ^e	-	-	-
	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	2.099	(540) ^f	190 ^k	(113)	1.636
	Διαθέσιμο προς πώληση	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΛΣΕ (συμμετοχικοί τίτλοι)	-	89 ^g	(3) ^l	-	86
	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	1.459	-	-	(19)	1.440
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού							
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων			49.819	(1.623)	(244)	(1.218)	46.734
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	7.673	-	-	-	7.673
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	ΕΑΜΑ	ΕΑΜΑ	3.798	(1.871) ^a	-	-	1.927
Υποχρεώσεις προς πελάτες			38.849	-	-	-	38.849
	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΑ	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΑ	866	-	-	-	866
	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	37.983	-	-	-	37.983
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	742	-	-	-	742
Λοιπά στοιχεία παθητικού			898	248 ^h	-	40	1.186
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων			51.960	(1.623)	-	40	50.377

Υποσημειώσεις επί των αναταξινόμησης και επανεκτιμήσεων κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9:

- α) Το ποσό αφορά σε αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων επιμετρούμενων υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ, που δεν αποτελούν δανειακές συμβάσεις στη νομική τους μορφή. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, η σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με την Ελληνική Δημοκρατία που λήγει τον Σεπτέμβριο του 2037 («Σύμβαση Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία») διαχωρίστηκε από την κύρια σύμβαση και αντιμετωπίστηκε λογιστικά ως διακριτό παράγωγο (βλ. Σημείωση 19 των ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017). Την 1 Ιανουαρίου 2018, το σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο ταξινομήθηκε υποχρεωτικά ως επιμετρούμενο σε ΕΑΜΑ και αντιμετωπίστηκε λογιστικά ως

ενιαία λογιστική μονάδα, καθώς η υβριδική σύμβαση δεν πληρούσε τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI. Το διαχωρισμένο παράγωγο παθητικού €1.871 εκατ. και η λογιστική αξία της κύριας δανειακής σύμβασης €5.873 εκατ. αναταξινόμηθηκαν από τα «Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα παθητικού» και από τα «Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» αντίστοιχα, στα «Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ».

Η προσαρμογή της εύλογης αξίας που αναγνωρίστηκε κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 προκειμένου να αντικατοπτριστεί η επιμέτρηση της υβριδικής σύμβασης στην εύλογη αξία στο σύνολό της, μείωσε τα ίδια κεφάλαια κατά €475 εκατ. Κατωτέρω παρατίθεται ανάλυση όλων των αναταξινόμησης που έγιναν προς στα «Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ»:

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

	Όμιλος	Τράπεζα
Διαχωρισμένο παράγωγο από τη Σύμβαση Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία το οποίο αναταξινομήθηκε από τα «Παράγωγα Χρηματοοικονομικά μέσα παθητικού»	(1.871)	(1.871)
Λογιστική αξία κυρίως δανείου. σύμφωνα με το ΔΛΠ 39. σχετιζόμενο με τη Σύμβαση Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία	5.873	5.873
Χρεωστικοί τίτλοι που προηγουμένως είχαν ταξινομηθεί στο χαρτοφυλάκιο «διαθέσιμα προς πώληση» και δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI	26	26
Χρεωστικοί τίτλοι που προηγουμένως είχαν ταξινομηθεί στο χαρτοφυλάκιο «δάνεια και απαιτήσεις» και δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI	16	16
Αναταξινόμηση των διαχωρισμένων παράγωγων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για τα οποία οι κύριοι χρεωστικοί τίτλοι δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI και απαιτείται να αντιμετωπιστούν λογιστικά ως ενιαίες λογιστικές μονάδες	1	1
Επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια που προηγουμένως είχαν ταξινομηθεί στο χαρτοφυλάκιο «διαθέσιμα προς πώληση» και δεν πληρούν τον ορισμό των συμμετοχικών τίτλων	6	4
Καθαρή αξία που αναταξινομήθηκε εντός των «χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε ΕΑΜΑ»	4.051	4.049
β) Το ποσό για τον Όμιλο και την Τράπεζα αποτελείται από τα εξής:		
	Όμιλος	Τράπεζα
Αναταξινόμηση στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ» της λογιστικής αξίας του κυρίως δανείου. όπως προσδιορίστηκε σύμφωνα με το ΔΛΠ 39. που σχετίζεται με τη Σύμβαση Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία (βλ. (α) ανωτέρω)	(5.873)	(5.873)
Αναταξινόμηση των «δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών» τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI και επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	(165)	(165)
Αναταξινόμηση στα «λοιπά στοιχεία παθητικού» της πρόβλεψης για εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και δεσμεύσεις. όπως προσδιορίστηκε σύμφωνα με το ΔΛΠ 39	41	248
Καθαρή αξία που αναταξινομήθηκε από τα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» επιμετρούμενη στο αποσβεσμένο κόστος	(5.997)	(5.790)
γ) Η αναταξινόμηση των €165 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI. είναι δανειακές συμβάσεις στη νομική τους μορφή και μεταφέρθηκαν από τα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος στα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ.		
δ) Το ποσό αποτελείται από τα εξής:		
	Όμιλος	Τράπεζα
Αναταξινόμηση συμμετοχικών τίτλων στο χαρτοφυλάκιο «προσδιορισμένα ως επιμετρούμενα σε ΕΑΜΛΣΕ» σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9. που εφαρμόζεται σε επενδύσεις που πληρούν τον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου σύμφωνα με το ΔΛΠ 32	(89)	(89)
Αναταξινόμηση των αμοιβαίων κεφαλαίων στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ» (βλ. (α) ανωτέρω)	(6)	(4)
Αναταξινόμηση των χρεωστικών τίτλων που δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ»	(26)	(26)
Αναταξινόμηση χρεωστικών τίτλων εκτός του «διακρατούμενου μέχρι τη λήξη» χαρτοφυλακίου του ΔΛΠ 39	163	163
Χρεωστικοί τίτλοι που αναταξινομήθηκαν στο «επιμετρούμενο σε αποσβεσμένο κόστος» χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9	(100)	-
Αναταξινόμηση χρεωστικών τίτλων εκτός του χαρτοφυλακίου «δάνεια και απαιτήσεις» του ΔΛΠ 39	1.042	1.042
Καθαρό ποσό που αναταξινομήθηκε στο «επιμετρούμενο σε ΕΑΜΛΣΕ» επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	984	1.086
ε) Το ποσό αποτελείται από τα ακόλουθα:		
	Όμιλος	Τράπεζα
Αναταξινόμηση χρεωστικών τίτλων στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο «επιμετρούμενο σε ΕΑΜΛΣΕ» σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9	(163)	(163)
Αναταξινόμηση χρεωστικών τίτλων στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο «επιμετρούμενο σε αποσβεσμένο κόστος» σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9	(533)	(518)
Καθαρό ποσό που αναταξινομήθηκε από το «διακρατούμενο μέχρι τη λήξη» χαρτοφυλάκιο του ΔΛΠ 39	(696)	(681)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

στ) Το ποσό αποτελείται από τα ακόλουθα:

	Όμιλος	Τράπεζα
Αναταξινόμηση χρεωστικών τίτλων που δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ»	(16)	(16)
Χρεωστικοί τίτλοι που αναταξινομήθηκαν από το «διαθέσιμο προς πώληση» χαρτοφυλάκιο του ΔΛΠ 39	100	-
Χρεωστικοί τίτλοι που αναταξινομήθηκαν στο «επιμετρούμενο σε ΕΑΜΛΣΕ» επενδυτικό χαρτοφυλάκιο σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9	(1.042)	(1.042)
Χρεωστικοί τίτλοι που αναταξινομήθηκαν από το «διακρατούμενο μέχρι τη λήξη» χαρτοφυλάκιο του ΔΛΠ 39	533	518
Καθαρό ποσό που αναταξινομήθηκε στο «επιμετρούμενο σε αποσβεσμένο κόστος» επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	(425)	(540)

- ζ) Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν επιλέξει την ταξινόμηση συμμετοχικών τίτλων €89 εκατ. στην κατηγορία επιμέτρησης του ΔΠΧΑ 9 "προσδιορισμένα ως επιμετρούμενα σε ΕΑΜΛΣΕ», που έχει εφαρμογή για συμμετοχικούς τίτλους. Οι τίτλοι αυτοί είχαν προηγουμένως ταξινομηθεί στο «διαθέσιμο προς πώληση» χαρτοφυλάκιο.
- η) Η πρόβλεψη ποσού €41 εκατ. για τον Όμιλο και €248 εκατ. για την Τράπεζα, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, έχει σχηματιστεί για εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και δεσμεύσεις του Ομίλου και της Τράπεζας και αναταξινομήθηκε από τα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» στα «λοιπά στοιχεία παθητικού».
- θ) Το ποσό για τον Όμιλο και την Τράπεζα απεικονίζει την προσαρμογή εύλογης αξίας που αναγνωρίστηκε απευθείας στο αποθεματικό των λοιπών συνολικών εσόδων κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, και οφείλεται στην αναταξινόμηση των χρεωστικών τίτλων από τις κατηγορίες του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του ΔΛΠ 39 «δάνεια και απαιτήσεις» και «διακρατούμενο μέχρι τη λήξη» στην κατηγορία «επιμετρούμενα σε ΕΑΜΛΣΕ».
- ι) Αφορά στην προσαρμογή εύλογης αξίας δανειακών συμβάσεων οι οποίες δεν πληρούσαν τα κριτήρια αξιολόγησης SPPI και αναγνωρίστηκαν από τον Όμιλο και την Τράπεζα στα αποτελέσματα εις νέον.
- ια) Η προσαρμογή των €190 εκατ. αφορά ΟΕΔ που προηγουμένως η Τράπεζα είχε καταχωρήσει στην κατηγορία του επενδυτικού χαρτοφυλακίου «δάνεια και απαιτήσεις», το οποίο λήγει το 2057, με ονομαστική αξία €550 εκατ. και λογιστική αξία €965 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 (βλ. Σημείωση 21 των ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017). Ο Όμιλος ανέστρεψε την επίδραση όλων των αναταξινόμησεων που έγιναν στο παρελθόν και αναθεώρησε τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου για χρηματοοικονομικά μέσα που είναι συνδεδεμένα με τον δείκτη πληθωρισμού, αναπροσαρμόζοντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, σύμφωνα με τις μεταβολές στις εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό στο μέλλον.
- ιβ) Το ποσό απεικονίζει την προσαρμογή εύλογης αξίας η οποία κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 αναγνωρίστηκε από τον Όμιλο και την Τράπεζα απευθείας στο αποθεματικό των λοιπών συνολικών εσόδων και οφείλεται στην επιμέτρηση στην εύλογη αξία μη εισηγμένων συμμετοχικών τίτλων.

γ. Συμφωνία των προβλέψεων κατά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018

Όμιλος	31.12.2017	1.1.2018			
	Πρόβλεψη απομείωσης (ΔΛΠ 39)	Αναταξινόμήσεις	Πρόβλεψη απομείωσης (ΔΛΠ 39) μετά τις αναταξινόμήσεις	Προσαρμογή ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)	Τελική ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)
Εντός ισολογισμού					
Στεγαστικά δάνεια	2.411	-	2.411	486	2.897
Καταναλωτικά δάνεια & πιστωτικές κάρτες	1.681	-	1.681	287	1.968
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	1.719	(4)	1.715	214	1.929
Επιχειρηματικά δάνεια και δάνεια στον δημόσιο τομέα	4.428	(239)	4.189	152	4.341
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	10.239	(243)	9.996	1.139	11.135
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	12	126	138	19	157
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	113	113
Σύνολο εντός ισολογισμού στοιχείων	10.251	(117)	10.134	1.271	11.405
Εκτός ισολογισμού					
Εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και δεσμεύσεις	-	41	41	30	71
Σύνολο εκτός ισολογισμού στοιχείων	-	41	41	30	71
Σύνολο πρόβλεψης	10.251	(76)	10.175	1.301	11.476
<i>Εκ των οποίων Στάδιο 1</i>				60	165
<i>Εκ των οποίων Στάδιο 2</i>				531	659
<i>Εκ των οποίων Στάδιο 3</i>				710	10.652

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

	31.12.2017	1.1.2018			
	Πρόβλεψη απομείωσης (ΔΛΠ 39)	Ανατιζινομήσεις	Πρόβλεψη απομείωσης (ΔΛΠ 39) μετά τις ανατιζινομήσεις	Προσαρμογή ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)	Τελική ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)
Τράπεζα					
Εντός ισολογισμού					
Στεγαστικά δάνεια	2.402	-	2.402	478	2.880
Καταναλωτικά δάνεια & πιστωτικές κάρτες	1.636	-	1.636	286	1.922
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	1.676	(4)	1.672	217	1.889
Επιχειρηματικά δάνεια και δάνεια στον δημόσιο τομέα	4.276	(446)	3.830	105	3.935
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	9.990	(450)	9.540	1.086	10.626
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	12	126	138	19	157
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	113	113
Σύνολο εντός ισολογισμού στοιχείων	10.002	(324)	9.678	1.218	10.896
Εκτός ισολογισμού					
Εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και δεσμεύσεις	-	248	248	40	288
Σύνολο εκτός ισολογισμού στοιχείων	-	248	248	40	288
Σύνολο πρόβλεψης	10.002	(76)	9.926	1.258	11.184
<i>Εκ των οποίων Στάδιο 1</i>				72	163
<i>Εκ των οποίων Στάδιο 2</i>				529	649
<i>Εκ των οποίων Στάδιο 3</i>				657	10.372

Επιπλέον, οι ΑΠΖ για χρεωστικούς τίτλους σε ΕΑΜΛΣΕ για τον Όμιλο και την Τράπεζα έχουν εκτιμηθεί σε €3 εκατ. Οι ΑΠΖ απεικονίζονται ως μεταφορά μεταξύ των αποτελεσμάτων εις νέον και του αποθεματικού των λοιπών συνολικών εσόδων την 1 Ιανουαρίου 2018.

Ανατιζινομήσεις καθαρής αξίας €76 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αφορούν σε πρόβλεψη δανείων που έχει ταξινομηθεί υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ.

δ. Κέρδη/(ζημιές) από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 στα ίδια κεφάλαια των μετόχων κατά την 1 Ιανουαρίου 2018

Οι πίνακες παρακάτω παρουσιάζουν την επίδραση στο αποθεματικό των λοιπών συνολικών εσόδων και των αποτελεσμάτων εις νέον κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9.

Επίδραση στο αποθεματικό λοιπών συνολικών εσόδων	Όμιλος	Τράπεζα
Ανατιζινομήση χρεωστικών τίτλων από το «διαθέσιμο προς πώληση» χαρτοφυλάκιο στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ»	1	1
Επιμέτρηση στην εύλογη αξία χρεωστικών τίτλων που ανατιζινομήθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «δάνεια και απαιτήσεις» στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο «επιμετρούμενο σε ΕΑΜΛΣΕ»	42	42
Πρόβλεψη ΑΠΖ για χρεωστικούς τίτλους που έχουν ταξινομηθεί σε ΕΑΜΛΣΕ	3	3
Επιμέτρηση στην εύλογη αξία επενδύσεων σε μη εισηγμένους συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενοι σε ΕΑΜΛΣΕ	(4)	(4)
Σύνολο κέρδους που αναγνωρίστηκε απευθείας στο αποθεματικό των λοιπών συνολικών εσόδων κατά τη μετάβαση	42	42

Επίδραση στα αποτελέσματα εις νέον	Όμιλος	Τράπεζα
Ανατιζινομήση χρεωστικών τίτλων από το «διαθέσιμο προς πώληση» χαρτοφυλάκιο στα «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ»	(1)	1
Επιμέτρηση στην εύλογη αξία της Σύμβασης Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία	(475)	(475)
Επιμέτρηση στην εύλογη αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρούνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	2	2
Προσαρμογή επιμέτρησης των ΟΕΔ που είναι συνδεδεμένα με τον δείκτη πληθωρισμού και έχουν ταξινομηθεί σε «αποσβεσμένο κόστος» (βλ. υποσημείωση ια στη Σημείωση 21.2α)	190	190
Πρόβλεψη ΑΠΖ για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε «αποσβεσμένο κόστος»	(1.271)	(1.218)
Πρόβλεψη ΑΠΖ για εκτός ισολογισμού δεσμεύσεις	(30)	(40)
Πρόβλεψη ΑΠΖ για χρεωστικούς τίτλους που έχουν ταξινομηθεί σε ΕΑΜΛΣΕ	(3)	(3)
Αναβαλλόμενη φορολογία επί των προβλέψεων ΑΠΖ	6	-
Σύνολο ζημίας που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα εις νέον κατά τη μετάβαση	(1.582)	(1.545)

21.3 Εκτιμώμενη επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια

Στις 12 Δεκεμβρίου 2017 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθέτησαν τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/2395 (ο "Κανονισμός") ο οποίος τροποποίησε τον Κανονισμό 575/2013 με το άρθρο 473α. παρέχοντας τη δυνατότητα στα πιστωτικά ιδρύματα να εφαρμόσουν σταδιακά την επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 στα εποπτικά κεφάλαια.

Ειδικότερα, κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλάβουν στο Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1), ένα μέρος των αυξημένων προβλέψεων ΑΠΖ κατά τη διάρκεια μιας πενταετούς μεταβατικής περιόδου που αρχίζει το 2018. Το μέρος των προβλέψεων ΑΠΖ που μπορεί να συμπεριληφθεί στο CET1 θα μειώνεται με την πάροδο του χρόνου έως ότου μηδενιστεί, προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο (4) του Κανονισμού, εάν οι προβλέψεις ΑΠΖ που έχουν προκύψει κατά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 για τα Στάδια 1 και 2, αυξηθούν μεταγενέστερα, παρέχεται η δυνατότητα στα πιστωτικά ιδρύματα να συμπεριλάβουν την εν λόγω αύξηση στις μεταβατικές διατάξεις.

Τα ποσοστά αναγνώρισης στο Δείκτη CET1 των αυξημένων προβλέψεων ΑΠΖ κατά τη διάρκεια της πενταετούς μεταβατικής περιόδου έχουν ως εξής:

- 0.95 κατά την περίοδο από 01/01/2018 έως 31/12/2018
- 0.85 κατά την περίοδο από 01/01/2019 έως 31/12/2019
- 0.70 κατά την περίοδο από 01/01/2020 έως 31/12/2020
- 0.50 κατά την περίοδο από 01/01/2021 έως 31/12/2021

- 0.25 κατά την περίοδο από 01/01/2022 έως 31/12/2022

Ο Όμιλος αποφάσισε να εφαρμόσει τις μεταβατικές διατάξεις που προβλέπονται στο Άρθρο 1 του προαναφερθέντος Κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων της παραγράφου (4), κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το 2018, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2017 μειώθηκε κατά περίπου 58 μ.β. στο 16.4% και 12 μ.β. στο 16.7%, αντίστοιχα. Χωρίς να ληφθούν υπόψη οι μεταβατικές διατάξεις, την 31 Δεκεμβρίου 2017 ο δείκτης CET1 του Ομίλου μειώθηκε κατά περίπου 373 μ.β. στο 13.2%, ενώ της Τράπεζας μειώθηκε κατά περίπου 408 μ.β. στο 12.8%.

Διαθεσιμότητα Οικονομικών Καταστάσεων θυγατρικών εταιρειών

Οι Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις, οι Εκθέσεις Ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή και οι Εκθέσεις των Διοικητικών Συμβουλίων των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, βρίσκονται στη δικτυακή θέση <https://www.nbg.gr/el/the-group/group-companies/financial-statements>.